

వనిత

జూలై 1977

అమ్మ ఇమ్మది
ఒవోమాల्ट్
రోజూ వెరుగుతాను
బలశాలిగా!

మాంసకృత్తులు పుష్కలంగావున్న ఆహారపానీయం.
ఓవోమాల్ట్ లో బార్లీ, మాల్ట్, కోకో, పాలు వున్నాయి.
100% కరకర పలుకుల రూపంలో వుంటుంది.
ఓవోమాల్ట్ తాగితే కండలు, ఎముకలు, పెరుగుదల
తథ్యం. బలహీనంగా వున్నప్పుడు, జబ్బుపడి కోలు
కుంటున్నప్పుడు శీఘ్రంగా సంపూర్ణారోగ్యం
సంపాదించటానికి సహాయపడుతుంది.

డాక్టర్లచే సిఫార్సు చేయబడినది. పిల్లలు, పెద్దలు
సేవించదగిన విశిష్టమైన పానీయం. ఓవోమాల్ట్ మీరు
తాగే పాలుకు, రుచి, పుష్టి ఇస్తుంది. ఈ రోజే
ఓవోమాల్ట్-పాలు తాగే ఆలవాటు మొదలెట్టండి.

వాణిజ్య వివరాలకు

ఫుడ్స్ ఫ్యాక్ట్స్ అండ్
ఫెర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్
మద్రాసు-600001

ఒవోమాల్ట్
శక్తినిచ్చే పానీయం

FFF-91 TEL

1-8-77

Birdu
scam

వాణి సిల్వ్ హౌస్

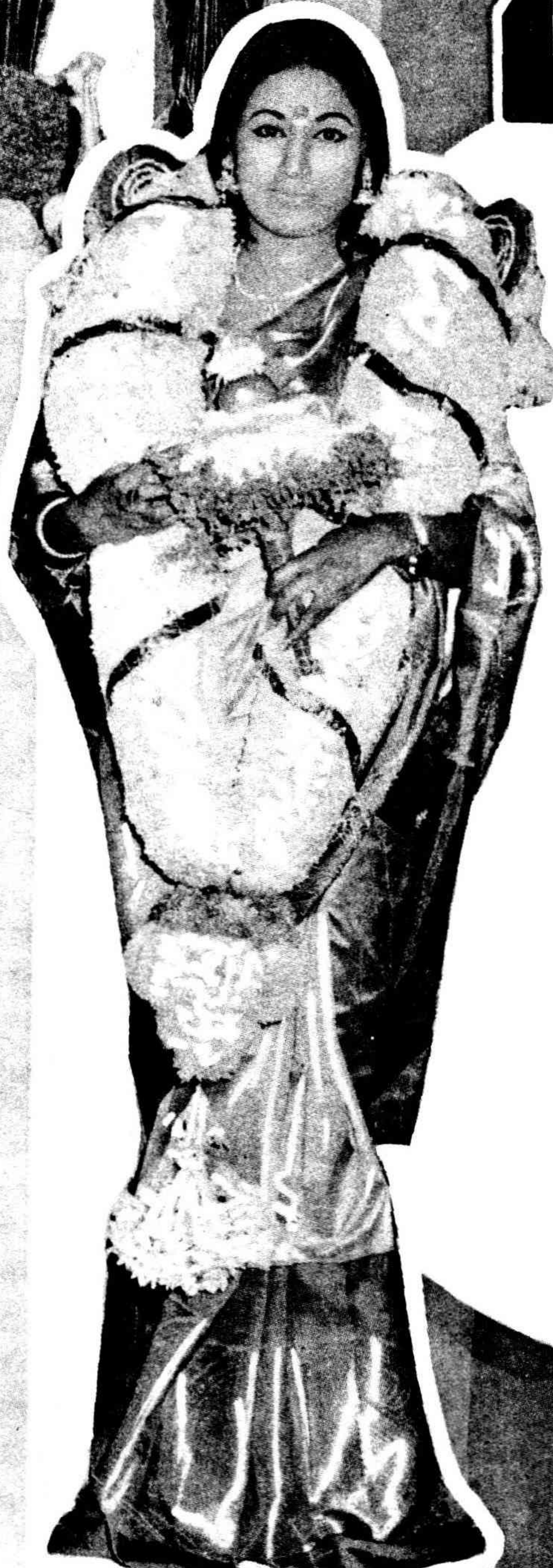
(మెడ మీద)

'టైన్ భవన్', 92, హండో బజార్
టి.నగర్, మద్రాసు: 600017

శుభా కాంక్షలు
ఆంధ్రుల అభిమాన నటి,
అన్ననటి, కళాభినేత్రి,
కుమారి వాణిప్రసాద్ గారికి
వాణి సిల్వ్ హౌస్ వారి
జన్మదిన శుభాకాంక్షలు.

ఆహ్వానము:
మీ అందరి ఆదరాభిమానాలతో మా
వాణి సిల్వ్ హౌస్ ఆగస్టు 27 తో ఒక
సంవత్సరం పూర్తి చేసుకొంటున్నది
ఈ శుభ సందర్భమున మీరందరూ
మా వాపుకు దయచేసి,
మమ్మల్ని ఆశీర్వాదించ
వలసిందిగా కోరుతున్నాము
కాత్త దనానికి సరికాత్త
షాపు
వాణి సిల్వ్ హౌస్
ఫోన్: 446440

See Name Book House
88 Street ADILABAD - 504 001

బొమ్మగారు 'మడి'ని గూర్చి చెప్పిన విషయాలు చాలా సమంజసంగా ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా 'మడి' అనేది ఆరోగ్య సూత్రమనీ, కాని అలా అంటే మనవాళ్ళు దాన్ని పాటించరు గనుక కొంత దైవభీతి కూడా కలిగించాలి గనుక మడిగా పూజలు అవీ చేస్తే దేవుడు సంతోషిస్తాడనీ చెప్పడంవల్ల దాన్ని అందరూ ఆచరిస్తారు—అనే భావాన్ని వ్యక్తం చేసిన బొమ్మగారికి నా కృతజ్ఞతలు. బొమ్మగారు చెప్పినట్లు కొంతమంది అతి చాదస్తలు ఉన్నారు. మడి అనే పేరుతో నీళ్ళు కారుతున్న బట్టలు ధరించి, చంకలో నీళ్ళ బిందె పెట్టుకొని దారి పొడుగుతో 'అనింటా అనింటా' అంటూ చేతితో నీళ్ళు చిలకరించుకొంటూ రావడం; ఒక వేళ కర్మం చాలక ఎవరైనా తగిలితే వారిని కాపనార్థాలు పెడుతూ మళ్ళీ ఓ బిందెడు నీళ్ళు నెత్తిమీద కుమ్మరించుకొని దారి పొడుగునా ఫైరింగ్స్ లా నీళ్ళు చల్లుకుంటూ రావడం—కొంతమంది చేసే పని. ఇక మరి కొంతమంది మడి పేరుతో కుళాయిల దగ్గరే ఓ బిందెడు నీళ్ళు

నెత్తిమీద పోసుకొని ఆ బిందెలోనే ఒంటినున్న బట్ట తడుపుకొని, దానితోనే మడి నీళ్ళు పట్టు కెడుతూ వుంటారా? ఇది ఎంత ఆనారోగ్య కరమో వారికి తెలియక కాదు. ఒక రకమైన మూర్ఖత్వం అని చెప్పవచ్చు. కొంతమందికి మడి కట్టుకోవడానికి ప్రత్యేకించి ఒకటో రెండో బట్టలు ఉంటాయి. వాటి ఆకారం చూస్తుంటే ఒళ్ళు జలదరిస్తుంది. వాటిని అస్తమానమూ ఊరికే తడిసి ఆరవేయడం తప్ప వారానికోసారి కూడా ఉరికిన పాపానపోరు. మరి కొంతమంది (స్త్రీలు) మడి అనగానే ఒక చిన్న తువాయి కట్టుకొని దాని ఒక కొసనే పైటగా ధరించి వంట హడావిడిలో అటూ ఇటూ అర్థ నగ్నంగా పరుగెడుతూ ఉంటారు. వారి ఒంటిమీద ఆ తువాయి తప్ప ఇంకే ఏ రకమైన ఆచ్ఛాదనా ఉండదు. ఏం? మడికి పాత చిన్న బట్ట తప్ప మంచి బట్టలు ఉపయోగించరాదా? శుభ్రంగా ఆరవేసిన బట్టలను ఒంటి నిండా కట్టుకొంటే మడి మైల పడుతుందా? ఈ విధంగా మడి అనే ఆరోగ్య సూత్రాన్ని, కొందరు మూర్ఖత్వంవల్ల సరిగ్గా పాటించక అస్తమానూ తడిబట్టలతో

వనిత

స్త్రీ జన పక్ష పత్రిక
సంపుటి : 3 సంచిక : 3
ఆగస్టు ఒకటి : 1977
విడి ప్రతి : ఒక రూపాయి
సం||ర చందా : ఇరవైనాలుగు రూపాయిలు
శ్రీలంక : రూ. 1. 15
మలేసియా : 65 సెంటు
చిరునామా :
చందమామ బిల్డింగ్స్
మద్రాసు-600 026

నానడంవల్లా, తల స్నానాలు చేయడంవల్లా ఆనారోగ్యం కొని తెచ్చి పెట్టుకుంటున్నారని నా అభిప్రాయం.

—వల్లపాటి లక్ష్మి, రాజమండ్రి

జూలై 1 సంచికలోని కథలు చదువుతుంటే విసుగొచ్చింది. 'పుస్తకాలు' శీర్షికలో, నవలలను తులనాత్మకంగా చక్కగా విమర్శిస్తున్నారు. కానీ అదే దృష్టి, కథలను ఎంపిక చేసేటప్పుడు ఏమో తున్నది? కాకాని కమలగారు 'సంతృప్తే సంపద' అని పేరు పెట్టి వర్ణించిన—తీర్చే మొగుడు, 'జిడ్డోడుతున్న' నిర్మల జీవితం—అసంతృప్తికి అద్దం పట్టినట్లుంది. జె. భారతీ భరత్ గారి 'కథాలోచన' లాంటి కథలు కొల్లలుగా చదివాము. దాన్ని కథ అనడం అనవసరం. పైగా ఆవిడ పెద్ద పెద్ద నవలలు వ్రాసేవాళ్ళు సంతార విషయాలు పట్టించుకోకుండా తలుపులు వేసుకొని వ్రాస్తారని చదివి, ఆశ్చర్యపడ్డాను. ఇటు సంసారాలు చేసుకుంటూ, అటు ఉద్యోగాలు చేస్తూ మరెన్నో సాంఘిక కార్యక్రమాలలో పాల్గొన్నవారు కూడా పుంఖాను పుంఖాలుగా రచనలు సాగించారు కదా!

—కె. నాగసుందరి, ఉప్పలపాడు

'వనిత' పత్రిక వనితలను స్థాపించబడినా, అందులోని రచనలు 'వనితలకే' పరిమితం

చేయడం భావ్యం కాదని నా అభిప్రాయం. వనితల మనతను చాచే, వనితల అభివృద్ధినికోరే, వనితల ప్రగతిని ఆశించే, ఏ రచనలైనా—పురుషుల నుండి వచ్చినా స్త్రీల నుండి వచ్చినా ప్రచురణకు అర్హము లేనని నా అభిప్రాయం. ఇప్పటి పరిస్థితులలో, ఎవ్వరు వ్రాసినా, స్త్రీకి కావలసింది 'గుర్తింపు' కదా? అది లభించేటప్పుడు రచనలు ఎవ్వరివైతే నేం? అయితే, 'వనిత'లో వనితల రచనలకు ప్రాధాన్యం ఇస్తూ, పురుషులకు కూడా కొంత అవకాశం కల్గిస్తే బాగుంటుందని నా సూచన. పురుషుల సహాయం లేనిదే స్త్రీలుకానీ, స్త్రీల సహకారం లేనిదే పురుషులుకానీ రాణించడం కష్టం. కనుక 'వనిత'లో స్త్రీల రచనలతోపాటు, పురుషుల రచనలను కూడా ప్రచురణకు స్వీకరిస్తే బాగుంటుంది.

—పి. సుబ్బరత్నం, కడప

జూలై 1 వ తేదీ 'వనిత'లో రాజకుమారిగారు ఆకాశవాణి స్త్రీల కార్యక్రమాలను 'ఉమ్మడి

వచ్చే సంచికలో

ముఖ చిత్రం :

నాట్యకార

మైథిలీ రామకృష్ణ

ఒక కథ :

తూర్పు పడమర

(ఎన్. వి. రమాదేవి)

పద్ధతిలో ప్రసారం చేయడం శోచనీయం' అని పేర్కొనడం శోచనీయం. ఏ కేంద్రానికి తగినంత రేడియో ట్రాన్స్ మిటర్ల ప్రసారశక్తి లేదు. విజయవాడవారు ప్రసారం చేసే కార్యక్రమాలు అటు విశాఖవారికి ఇటు నిజామాబాద్, ఆదిలాబాద్ జిల్లా లలోనివారికి, రాయలసీమ ప్రాంతానికి చెందినవారికి వినే అవకాశం దొరకదు. ఈ రిలే పద్ధతి వల్ల ఏ కేంద్రం నుండి ప్రసారమైనా అన్ని ప్రాంతాల వారూ ఈ స్త్రీల కార్యక్రమాన్ని వినొచ్చు. ఐనప్పటికీ ఆకాశవాణి విశాఖపట్నం, కడప కేంద్రాలు కూడా ఈ స్త్రీల కార్యక్రమాన్ని ప్రసారం చేయడం అవసరం. ఈ కేంద్రాలు ప్రసారం చేసినట్లయితే ఆయా ప్రాంతాలలోని వనితలు

ఈ శ్రీల కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనవచ్చు. అందుకని మహిళా సమాజాలు కడప, విశాఖపట్నం కేంద్రాలు కూడా శ్రీల కార్యక్రమాలను ప్రసారం చేయాలనే విషయాన్ని ఆకాశవాణి దృష్టికి తీసుకు రావడం సమంజసం.

—3. వానంతిదేవి, ఉమ్మడి

జూలై 1వ తేదీ వనిత అభిప్రాయాలు శీర్షికలో ఏడిద సూర్యకుమారిగారి లేఖ చదివాను. 'పుట్టిన రోజులు' శీర్షికలో తండ్రిలపేర్లు ఎందుకు, 'వనిత' కేవలం శ్రీలకుమాత్రమే; అందువలన మగవారి పేర్లు ఎందుకు ప్రచురించడం అని వ్రాశారు. నిజమే. 'వనిత' శ్రీల పత్రికే. తల్లిపేరు ప్రక్కన తండ్రి పేరు ప్రచురించినందువల్ల 'వనిత'కు ఏమైనాలోటు వస్తుందా? ఇంకో విషయం. 'వనిత' శ్రీల పత్రిక అని పేరునుబట్టి తెలుస్తూనే ఉంది. అందువల్ల పురుషులు 'వనిత'ను చదవటం లేదనుకోవటం పొరిపాలు. వివిధ రంగాల్లో, వివిధ వృత్తుల్లో ఉన్నటువంటి శ్రీలను గురించి

ఇది అందరికీ తెలిసిన సత్యం కాబట్టి 'పుట్టిన రోజులు' శీర్షికలో తండ్రిల పేర్లు కూడా ప్రచురించి, మగవారి అభిప్రాయాలను కూడా అభిప్రాయాలు శీర్షికలో ప్రచురించవలసిందిగా 'వనిత'కు మనవి చేస్తున్నాను.

—గంధం సీతారత్నం, గుంటూరు

జూన్ 15 'వనిత'లో 'వివాహాలు ఎలా జరగాలి?' అన్న శీర్షికలో పాల్గొన్న వారి అభిప్రాయాలు విభిన్నంగా ఉన్నప్పటికీ చివరికి తేలిన విషయం— వధూవరులు ఒండొరులను అర్థంచేసుకోవాలన్నదే. కాని, 'రిజిస్టర్ మారేజి రూల్ పెడేనేగాని మార్పు రాదు' అనే శ్యామలగారి అభిప్రాయం ఆశ్చర్యం కలిగించింది. పెళ్ళిళ్ళలో చిక్కు వచ్చేదే కట్నం విషయాలలోనే కదా! రిజిస్టర్ మారేజీకేం సంబంధం ఇందులో? పండిళ్ళలో పెళ్లి జరగా

వధూవరులిద్దరూ ఒండొరుల అభిప్రాయాలు తెలుసుకోడానికి కొంత సమయం వారికివ్వాలి.

—3. జయలక్ష్మి, నాగార్జునసాగర్
జూన్ 15వ తేదీ వనితలో గుంటూరు ప్రభుత్వ వనితా కళాశాలలో విద్యార్థినులు చర్చించిన "వివాహాలు ఎలా జరగాలి?" అన్న చర్చ చదివాను. బాగుంది. నా మటుకు నాకు ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకోవటమే మంచిదనిపిస్తుంది! ముక్కుముఖం ఎరుగని ఏ పరాయివాడినో తల్లిదండ్రులు నిర్ణయిస్తే పెళ్ళి చేసుకోవటమేనా? పెండ్లిచూపుల్లో ఒక పదినిమిషాలు చూసినంత మాత్రాన, ఒకరిని గురించి ఒకరికి తెలియదు. వివాహమంటే ఒక రోజుతోనో రెండు రోజులతోనో ముగిసేది కాదు కదా! జీవితాంతం అనుభవించాలి! అటువంటిప్పుడు తల్లిదండ్రులు చూసిన ఏ వరుణ్ణో కట్టుకొని, దుఃఖంతో క్రుంగిపోతూ, జీవితాంతం ఇష్టంలేని

అభిప్రాయాలు శీర్షికలో ప్రచురింపబడే ప్రతి లేఖకూ ఐదు రూపాయలు పారితోషికంగా పంపబడుతుంది

ఒక వ్యాసం:

పిల్లలు తల్లిదండ్రుల ప్రేమకు నోచుకోవడం లేదా?

ప్రత్యేక వ్యాసం:

కొత్తరకం వంట పాత్రలు

తెలుసుకోవాలన్న ఉత్సాహం మగవారికి కూడా ఉంటుందికదా! 'వనిత'లో చదివినవాటిని గురించి అభిప్రాయాలు వ్రాయాలని వారికి ఉండవచ్చు. మరి వారి అభిప్రాయాలు ఎలా చెప్పాలి? ఈ పత్రికలో చదివి ఇంకో పత్రిక ద్వారా వారి అభిప్రాయాలు తెలియజేయాలా? వారి అభిప్రాయాలు ప్రచురించడం వలన పత్రిక విలువ తగ్గిపోదుకదా! కథలు, సీరియల్స్ ఒకటేమిటి, 'వనిత'లో ప్రతి శీర్షిక ఆడవారి గురించేకదా! శ్రీని గురించి శ్రీ తెలుసుకోవటం కన్నా, పురుషుడు తెలుసుకుంటే శ్రీయొక్క స్థానం ఎలాంటిదో తెలుస్తుంది. ఆడదానికి మగ వాడి తోడు, మగవారికి ఆడదాని తోడు కావాలి.

లనే ఉమ అభిప్రాయాన్ని నేను సమర్థిస్తున్నాను. నా ఉద్దేశంలో కట్నం రూపు మాపాలంటే ఆడ పిల్లలను కన్న తల్లితండ్రులందరూ ఏమైనాసరే 'కట్నం తీసుకొనేవారికి మా పిల్లను ఇవ్వము' అని ఏకగ్రీవంగా అనాలి. అలా అంటే అవతలి వారు ఏం చేయగలరు? శ్రీకే కాదు - పురుషునికి అవసరమే కదా వివాహం! కాని ఏ ఒకరిద్దరో ఇలా పట్టుబడితే ప్రయోజనం లేదు. వరుడు నిజమైన వ్యక్తిత్వం కలవాడయితే శ్రీకి తాను అమ్ముడు పోతున్నందుకు సిగ్గుపడాలి. ప్రేమ వివాహం అనే విషయానికి ముందు ప్రేమంటే ఏమిటో తెలియాలి. నేడు విపరీతంగా వస్తున్న ప్రేమ సినిమాలు చూసి, చవకబారు పుస్తకాలు చదివి యువతరం ఒక ఆకర్షణకు లోనై అదే ప్రేమ అని భావించడం, పెళ్ళి చేసుకోడం, తర్వాత ఒకరినొకరు అర్థం చేసుకోలేక మన స్పర్థలు రావడం సర్వ సాధారణమయ్యాయి. ఏ వివాహమయినప్పటికీ వివాహానికి ముందు వధూవరులు ఒకరి అభిప్రాయాలు ఒకరు తెలుసు కోడం ముఖ్యం. తల్లిదండ్రులైనా వరుని వంశం, సంప్రదాయం చూడగలరే గాని అతని వ్యక్తిత్వాన్ని గ్రహింపలేరు కదా! ఈనాడు ఆ వివాహాలు మాత్రం ఎంతవరకు సఫలమవు తున్నాయి? ఏ వివాహమైనా, పెళ్ళికి ముందే

మనుగడ సాగిస్తూ వుండడం కష్టం కాదు! ఈనాడు ఆడపిల్ల పెళ్ళి చేసుకుంటున్నప్పుడే ఎన్నాళ్ళుంటుందో ఈ వైవాహిక జీవితం అన్న అనుమానాస్పద పరిస్థితులు ఎక్కువగా కాన వస్తున్నాయి. "నచ్చిన వ్యక్తిని చేసుకోవటానికి మనకు స్వతంత్రం వుండాలి. పెద్దవాళ్ళు ఒప్పు కోకపోతే మన తోటి యువతీ యువకులు స్నేహ సహకారాలు అందివ్వాలి!" అన్న కామాక్షిగారి అభిప్రాయంతో ఏకీభవిస్తున్నాను. పరస్పరం ఒకరి నొకరు అవగాహన చేసుకొని ఒకరి కొకరు తోడు నీడగా, వివాహబంధంలోని హాయిని అనుభవించటానికి ప్రేమించే పెళ్ళి చేసుకోవాలి. పూర్వకాలంలో యువతీ యువకులు ప్రేమించి పెండ్లాడేవారు కదా? దమయంతి వంటి వారు ప్రేమించే పెళ్ళిచేసుకొన్నారు. ఎన్నికష్టాలు వచ్చినా లోకానికి ఆదర్శంగా నిలిచారు. ప్రేమ పెళ్ళిగైనా, పెద్దలు కుదిర్చినవైనా వివాహాలు విజయ వంతం కావాలంటే భార్యభర్తల అనుబంధాలలో పరస్పరావగాహన, స్నేహం, సమానత్వం వుండాలనే భావం, తమపై ఆత్మవిశ్వాసం వుండాలి! అప్పుడే ఆ పెళ్ళిళ్ళు విజయవంతమై అందరికీ ఆదర్శప్రాయమై ప్రగతికి దోహదం చేసి అందరి మన్ననలను అందుకోగలవు.

—చావలి అనసూయాదేవి, వనంతవార

నల్లరేవునందు జరుపుకున్న బరంపురం ఆంధ్ర మహిళా సమాజము

‘రెండు కత్తులు ఒక ఒరలో ఇముడుతాయేమో కాని, రెండు కొప్పులు ఒక ఇంట్లో ఇముడవు’ అంటున్నది ఒక పాత సామెత. శ్రీలక్ష్మ, ఐకమత్యానికి చాలా దూరమని చాటడానికి పుట్టిన సామెత అది. ఆ సామెత అబద్ధమని ఋజువు చెయ్యడానికి ఎన్ని ఉదాహరణలైనా చెప్పవచ్చును. అటువంటి ఉదాహరణలలో ఒక బలమైన ఉదాహరణ 71 ఏళ్ళ నుంచీ సాగుతున్న బరంపురం (ఒరిస్సా) ‘ఆంధ్ర మహిళా సమాజము.’

ఒక వ్యక్తి 70 ఏళ్ళు సార్థకంగా జీవించడం ఎంత గొప్ప విషయమో, ఒక సంస్థ 70 ఏళ్ళబాటు సార్థకమైన కృషి చేసి, కొనసాగుతూ ఉండడం కూడా అంతే గొప్ప విషయమే.

1906లో కీ॥ శే॥ మొసలికంటి రామాభాయమ్మ ‘హిందూసుందరి’ అనే పత్రికకు ప్రజనాభ్యుదయానికి సంబంధించిన వ్యాసాలను రాసి పంపుతూ ఉండేవారు. ఆ వ్యాసాలు అప్పట్లో బరంపురంలో ఉన్న తక్కిన శ్రీలనెందరినో ఎంతగానో ఆకర్షించాయి. రామాభాయమ్మ గారి ప్రయత్నానికి దోహదం కలిగించడానికి చాలామంది శ్రీలు ఉత్సాహంతో ముందంజ వేశారు.

ఆ ఉత్సాహం — శ్రీలకు ప్రత్యేకంగా ఒక సమాజం ఉంటే బాగుండునన్న కోరికకు దారి తీసింది. మొదట కాస్త జాప్యం జరిగినా సమాజం రూపకల్పనకు సంబంధించిన కృషి ఆ తర్వాత చక్కచక్క సాగిపోయింది.

అలా ఆంధ్రమహిళా సమాజ స్థాపనకు పూనుకున్నవారుగాదే చూడికురుతమ్మ, వరహాగిరి వెంకటసుబ్బమ్మ, అయ్యగారి వెంకటరత్నమ్మ, ఉన్నవ మహాలక్ష్మమ్మ, ఇమ్మిడినెట్టి నీతారత్నమ్మ, గంపా శివకాంతమ్మ, ఉప్పల సుందరమ్మ, దామెర్ల భ్రమరాంబ, మండా శివమ్మ, కొండా విజయలక్ష్మిబాయి, మరువాడ సూరమ్మ మొదలైనవారు.

మొదట్లో సమాజ సభ్యురాండ్రందరూ వారానికి ఒకసారి కలుసుకుని, రకరకాల విషయాల గురించి

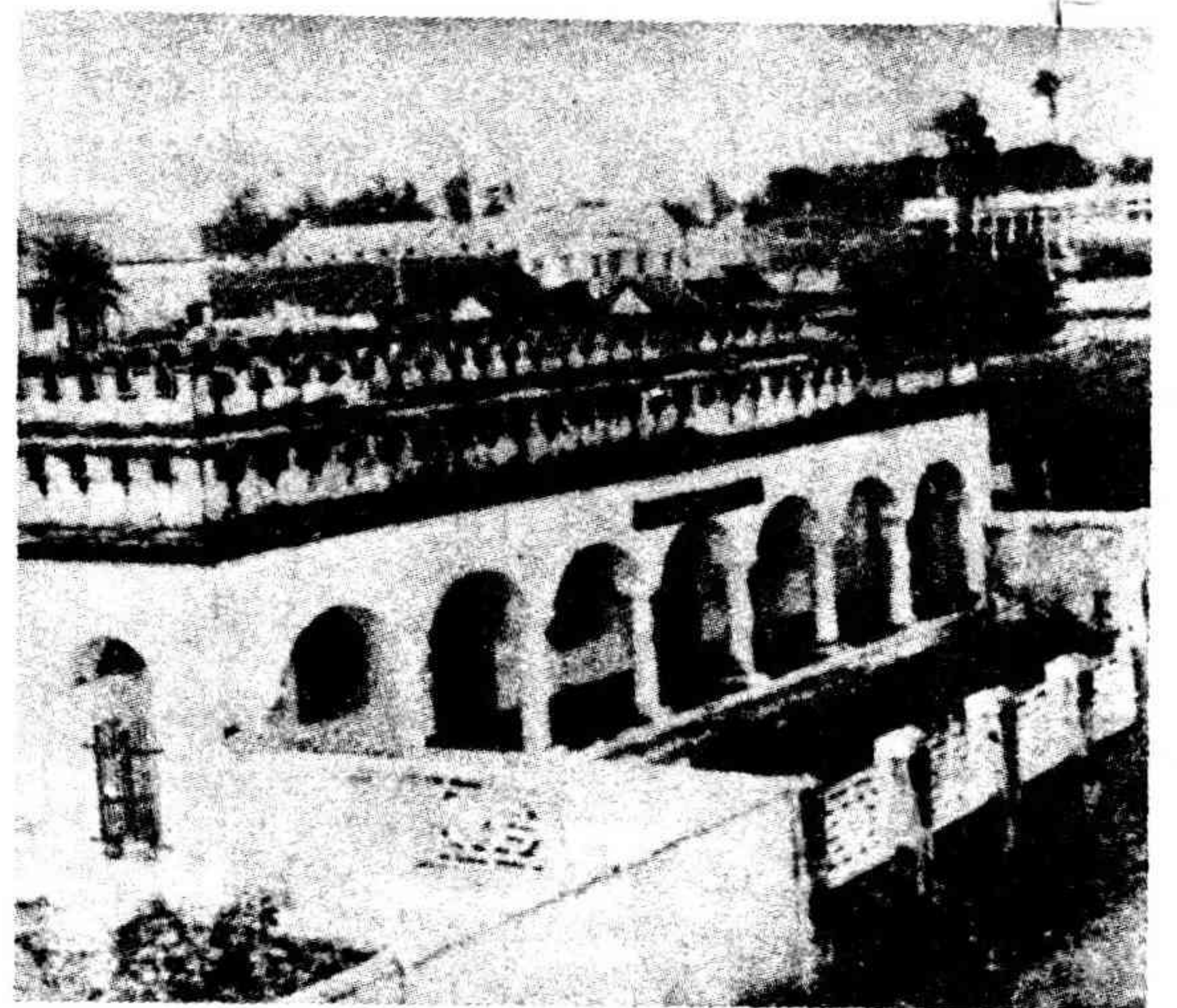
ఎంతో ఉత్సాహంతో చర్చలు జరుపుకునేవారు. సమాజానికి విడిగా ఒక భవనం అంటూ లేక పోవడంవల్ల ఒక్కొక్క వారం ఒక్కొక్క సభ్యురాలి యింట సమావేశాలు జరుపుకుంటూ ఉండేవారు.

ఆ తర్వాత స్థానిక బాలికా పాఠశాల అధికారుల అనుమతి సంపాదించి, ఆ పాఠశాల ఆవరణలో సమాజం సమావేశాలు జరపసాగారు. దైవ ప్రార్థనతో సమావేశాలు ప్రారంభించేవారు. పురాణ పఠనాలు, ఉపన్యాసాలు, రాజకీయ చర్చలు, సాంఘిక విషయ వివేచన — ఇలా వివిధ కార్యక్రమాలు కొనసాగించేవారు. సభ్యులలో లలిత కళలపట్ల ఆసక్తిని పెంపొందించడానికి, వారిలో నిగూఢమై ఉన్న కళాభిమానాన్ని రేకెత్తించడానికి సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలను కూడా ప్రవేశ పెట్టారు.

అయితే సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలను నిర్వహించడానికి సమాజానికి సొంతంగా ఒక భవనం ఉంటే బావుంటుందని చాలామంది సభ్యులు అభిప్రాయపడ్డారు. కీ॥ శే॥ శ్రీమతి గాదె చూడి కురుతమ్మ తాము ఒక భవనం కట్టించి సమాజానికి సమర్పించగలమని ప్రకటించి, అందుకు తగ్గ కృషి చేశారు.

అందరికీ అందుబాటులో ఉండాలంటే విక్టోరియా మార్కెట్టు దగ్గర భవన నిర్మాణం జరిగితే బావుంటుందని సభ్యులు భావించారు. బరంపురం పురపాలక సంఘం వారు ఇచ్చిన స్థలంలో 1915లో భవన నిర్మాణం జరిగింది.

సమాజానికి ‘ఆంధ్ర మహిళా సమాజము’ అనే పేరే స్థిరపడినది. విశాఖపట్నం శ్రీ వైద్యశాల ప్రధాన వైద్యురాలు శ్రీమతి ద్వారకాభాయ్ కమలాకర్ సమాజ భవనానికి ప్రారంభోత్సవం జరిపారు. ఆ ఉత్సవానికి విజయవాడ, విశాఖ పట్నం, విజయనగరం, చిత్రపురం మొదలైన ఊళ్ళ నుండి కూడా ఎందరో వచ్చి పాల్గొన్నారు. చాలామంది సమాజానికి అవసరమైన వస్తువు

బరంపురం ఆంధ్రమహిళా సమాజ భవనం
రెన్నిటిలో కానుకలుగా ఇచ్చారు; గ్రంథాలయాన్ని
నెలకొల్పడానికి విరాళాలు ఇచ్చారు.

ఈ సమాజ స్థాపనలో తెలుగువారు ప్రముఖ పాత్ర వహించడం వల్ల ‘ఆంధ్ర మహిళా సమాజము’ అని పేరు పెట్టారే కానీ ఇందులో తెలుగువారికే కాక తక్కిన శ్రీలకు కూడా ప్రవేశం కల్పించారు. అప్పట్లో తెలుగువారే కాక ఒరియా, తమిళం, బెంగాలీ మాతృభాషలుగా గల శ్రీలు, అంగ్ల శ్రీలు కూడా సమాజంలో సభ్యులుగా చేరారు. అటువంటి వారిలో శ్రీమతి హార్వెర్, శ్రీమతి స్టీర్ ముఖ్యులు.

1956లో రిజిస్టర్ చెయ్యబడిన ‘ఆంధ్ర మహిళా సమాజము’నకు కొన్ని నిర్దిష్టమైన ఉద్దేశాలు, ఆశయాలు ఉన్నాయి. ఆంధ్ర సారస్వతాన్ని, అందులో అభిలాషనూ పెంపొందించడం; లలిత కళలను, శ్రీలకు ఉపకరించే చేతిపనులను, పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించి పెంపొందించడం; పేద విద్యార్థులకు సాధ్యమైనంతవరకు సహాయం చేసి చేయూత ఇవ్వడం; సమాజానికి చెందిన విజయలక్ష్మి పుస్తకభాండాగారాన్ని సక్రమంగా నిర్వహించి, వృద్ధి చెయ్యడం; శ్రీలలో వైజ్ఞానిక, సాంఘిక, నైతిక చైతన్యాన్ని పెంపొందించడం—

ఈ సమాజం ఆశయాలు.

ఈ ఆశయాలను ఆమోదించి, చందా చెల్లించడానికి అంగీకరించే 18 ఏళ్ళు నిండిన ఆంధ్ర వనితలందరూ సమాజంలో సభ్యత్వం స్వీకరించడానికి అర్హులే. ప్రతి నెల చందా (లేదా ఏడాది చందా మొత్తం) చెల్లించి సాధారణ సభ్యులుగా గానీ, రూ. 100 గానీ అంతకన్నా ఎక్కువ చెల్లించి జీవిత సభ్యులు గానీ కావచ్చు. రూ. 200 లకు తక్కువ కాకుండా విరాళాలిచ్చేవారు సమాజ పోషకులుగా పరిగణింపబడతారు.

ఈ సమాజాన్ని ఏడుమంది కంటే తక్కువ, పదకొండు కంటే ఎక్కువమంది కాని సభ్యులతో రూపొందిన కార్యనిర్వాహక సంఘం నిర్వహిస్తుంది. ఈ నిర్వాహక వర్గంలో ఒక స్థానం-సమాజ భవన స్థాపనకు పూనుకున్న గాదె చూడికుడుతమ్మ కుటుంబ సభ్యులకు ప్రత్యేకింపబడింది. తక్కిన స్థానాలకు సభ్యులను రెండేళ్ళ కొకసారి సర్వ సభ్య సమావేశంలో ఎన్నుకుంటారు; ఆ ఎన్నికలు రహస్యమైన ఓటింగ్ పద్ధతిలో జరుగుతాయి.

సమాజ కార్య నిర్వాహక సంఘం వారు సమాజపు స్థిర చరాస్తులన్నిటినీ నిర్వహిస్తూ, సమాజ కార్యకలాపాలను కొనసాగిస్తూ ఉంటారు. ఆస్తుల నిర్వహణలో కార్యనిర్వాహక సంఘానికి తోడ్పడే సలహా సంఘం కూడా ఉంది. సమాజం ఆస్తులన్నిటినీ సమాజాభివృద్ధికి, సమాజం ఆశయాల నిర్వహణకు మాత్రమే వినియోగించాలన్న నియమం ఉంది. వాటిని వ్యక్తిగతంగా ఉపయోగించకూడదు. ఒకవేళ ఏ కారణం చేతనన్నా సమాజం చీలిపోయే పరిస్థితి వస్తే, అప్పుట్లో సమాజం ఆస్తులు-సమాజం ఆశయాలను సవ్యంగా నెరవేర్చగల ఇతర సంస్థలకు చెందాలన్న నియమం కూడా ఉంది.

సమాజం కార్యనిర్వాహక సంఘం వారు కనీసం మూడు నెలలకు ఒకసారి సమావేశమై, సమాజ కార్యకలాపాల గురించి నిర్ణయాలు తీసుకుంటూ ఉంటారు.

సమాజం ప్రతి ఏడాది ప్రత్యేక కార్యక్రమాలు కొన్ని నిర్వహిస్తున్నది. ఇవికాక ప్రతి వారమూ ఏదో ఒక సాధారణ కార్యక్రమం నిర్వహిస్తున్నది. ఉగాది, శ్రావణ శుక్రవారం (వరలక్ష్మి పూజ), వినాయక చవితి, సరస్వతిపూజ మొదలైన పండుగలతోబాటు స్వాతంత్ర్య దినం, గాంధీ జీ

వనిత మాటల కొలుపు-24

సరైన సమాధానం :

1	అ	15	ల	2	యో	16	గి	17	వి	18	జై
3	ని	క్ర	ము	4	క	సి	ర				
	లు		త్య		జ్జ		5	దీ	వి		
6	దు	20	లు	ము	21	వు		లు	పా		
			మూ		ర				వ	ర్రి	
9	రు	గు		10	ఎ	గ	22	తా	ధి		
	భ		11	అః		యా	మ		24	పా	
		13	ఓం		వ	ధి	ర			టు	

పై సమాధానంతో సరిపోయే సమాధానాలు పంపినవారు 13 మంది. వారు :

1. పెమ్మరాజు శకుంతల, బెంగళూరు-3
2. ఎన్. నవనీతం, తిరుపతి
3. కె. రాజేశ్వరి, కవిగిరి
4. ముద్దు రామలక్ష్మి గోపాలావ్, పార్వతీపురం
5. ఎన్. వేంకాయమ్మ, చీరాల
6. ఎమ్. సీతామహాలక్ష్మి, వంద్యాల
7. ఇ. చంద్రకాంతామణి, బృందావన్
(యూ. పి.)
8. సి. హెచ్. స్వర్ణలత, మద్రాసు-1
9. పి. ఎన్. లక్ష్మి, కలకత్తా-43
10. గాడి రేణుకాదేవి, నెల్లూరు
11. కె. విజయలక్ష్మి, పులివెందుల
12. కె. రమణి, మద్రాసు
13. సుధాదేవి, హైదరాబాద్-44

బహుమతి మొత్తం రూ. 1500ను వీరందరికీ సమానంగా పంచి అందజేస్తున్నాము.

జన్మదినం, బాలలదినం, రిపబ్లిక్ డే మొదలైన జాతీయోత్సవాలను కూడా సమాజం జరుపుకున్నది. ఇవేకాక చూడికుడుతమ్మగారి జన్మదినోత్సవ సందర్భంగా ప్రతిఏటా సభ్యురాండ్రు వినోద కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం, సాహిత్యోపన్యాసం జరిపించడం చేస్తున్నారు.

వివిధ సందర్భాలలో ఎందరో ప్రముఖులు సమాజాన్ని సందర్శించి, సమాజ కృషిని ప్రశంసించారు.

సమాజం స్థాపించిన తన 78 ఏళ్ళలోనూ ఎందరో వనితలు సమాజ కార్యక్రమాలలో పాల్గొన్నారు. సమాజాభివృద్ధి కోసం ఎంతగానో కృషి చేశారు.

87 ఏళ్ళ శ్రీమతి కొండా విజయలక్ష్మిబాయి సమాజ సభ్యురాండ్ర సాహిత్యాభిలాష పెంపొందించే సమాజ గ్రంథాలయం నెలకొల్పారు. ఆమె యిప్పటికీ సమాజానికి, గ్రంథాలయానికి విరాళాలు ఇచ్చి తోడ్పడడం విశేషం :

ఆమెలా వివిధ సందర్భాలలో సమాజాభివృద్ధి కోసం పాటు పడిన వనితలు ఎందరో ఉన్నారు. శ్రీ జనోద్ధరణే ధ్యేయంగా కృషి చేసిన వారందరినీ పేరు పేరునా పేర్కొనడం కష్టం. అయితే వారందరి కృషి లేనిదే బరంపురం ఆంధ్ర

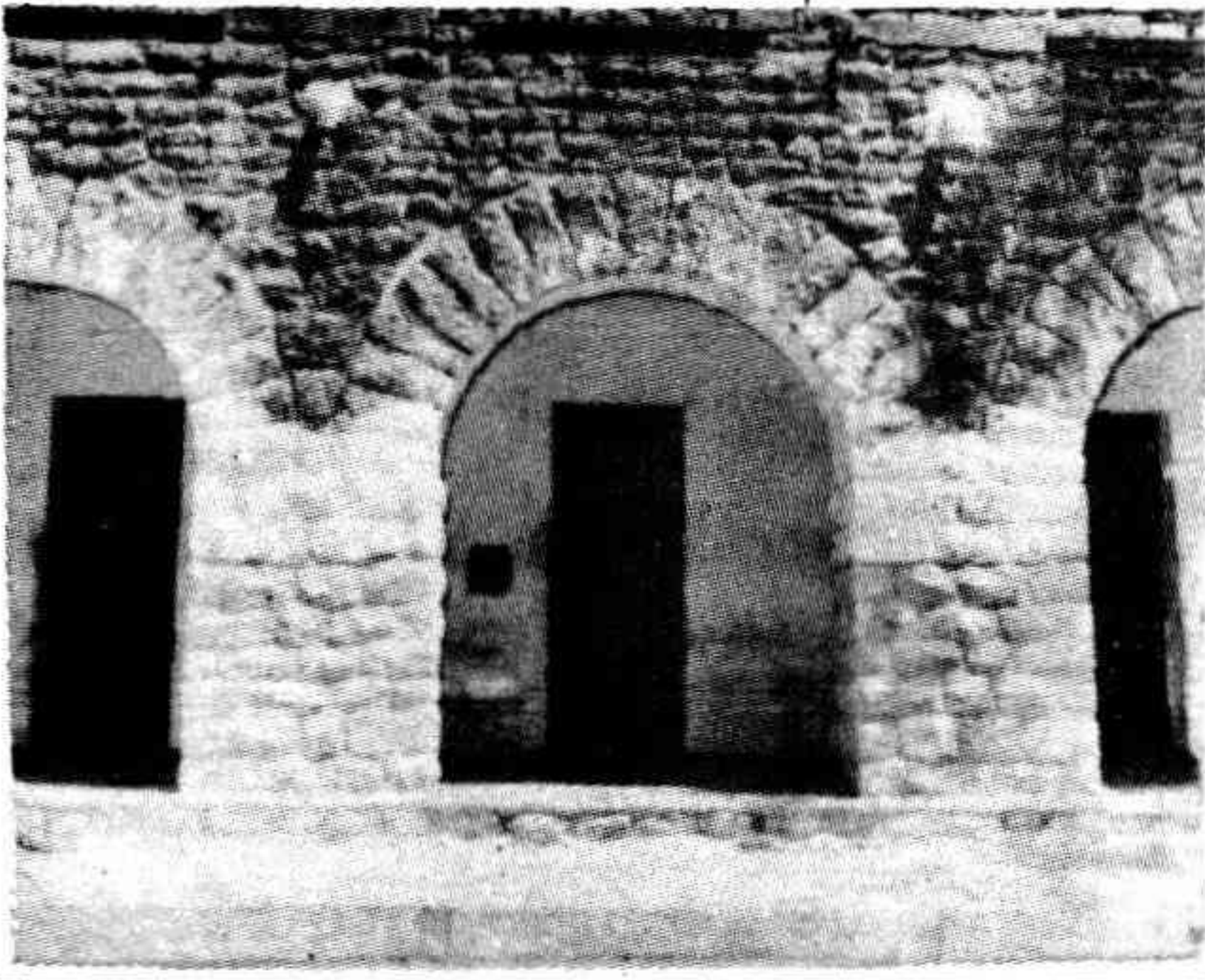
మహిళా సమాజం ఇంత అభివృద్ధి చెంది ఉండేది కాదన్నది మాత్రం నిజం.

సమాజాన్నీ, సమాజ భవనాన్నీ కూడా పటిష్ఠం చెయ్యడానికి సమాజ సభ్యులు, కార్యకర్తలు నిర్విరామంగా కృషి చేశారు; చేస్తున్నారు. సమాజ సభ్యుల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి కావలసిన కృషి కూడా సాగుతునే ఉంది.

ఈ సమాజం-ఇటీవల పరిశ్రమల శాఖవారి సాయంతో కుట్టు మిషన్లు సంపాదించి, కుట్టుపని నేర్పే కేంద్రం నెలకొల్పింది. త్వరలోనే 'శాంతి మహిళా సహకార సంఘం' స్థాపించే ప్రయత్నంలో ఉంది.

ప్రస్తుతం సమాజాన్ని నిర్వహిస్తున్న కార్య వర్గంలో శ్రీమతులు వరహాగిరి సత్యాభాయి (అధ్యక్షురాలు), కె. ఆర్. వత్సల (కార్యదర్శి), వి. ఆషాలత (సహాయ కార్యదర్శి), ఐ. పద్మావతి (కోశాధికారి), పి. కాళీకుమారి, బి. జయంతి, ఇ. సీతారత్నం, ఈ. లీల సభ్యత్వం వహిస్తున్నారు.

1972 లో మనంగా వజ్రోత్సవం జరుపుకున్న బరంపురం 'ఆంధ్ర మహిళా సమాజము'-శ్రీలు తలుచుకుంటే ఆసాధ్యమైనదేదీ ఉండదు అనడానికి చక్కని ఉదాహరణ :

స్త్రీలు కూడా నేరాలు చేస్తారా?

భర్తను హత్య చేసిన అంబుజం కథ

“ఏం చెబుతున్నారు మీరు? నన్ను....మిమ్మల్ని కాదని మరెవరితోనన్నా సంబంధం....పెట్టుకోమంటారా?”

భర్త మాటలు విని అంబుజం అంతకన్నా మరేమీ చెప్పలేక పోయింది.

“అవును అంబుజం! నీ బాధ నాకు అర్థమైంది. అందుకే నేనూ చెబుతున్నాను. నా కోసం కాకపోయినా, నీ కోసం, నీ ఆరోగ్యం కోసం నీవు నా సలహా పాటించాల్సిందే,” అన్నాడు దాసు.

దాసుకూ, అంబుజానికి పెళ్ళయి పదేళ్ళయింది. వాళ్ళకు ముగ్గురు పిల్లలు.

దాసు ఆనారోగ్యంతో మంచానపడ్డాడు. దాంతో అతను చాలా నీరసించిపోయి, దాంపత్యజీవితానికే అనర్హుడయ్యాడు.

తన మూలంగా తన భార్య శారీరకంగాగానీ, మానసికంగాగానీ బాధపడకూడదన్న ఉద్దేశంతో— ఇంకెవరితోనైనా సంబంధం కలిగించుకోమని సలహా ఇచ్చాడు.

*

భర్త సలహాప్రకారం కాలక్రమాన కణ్ణన్ అనే అతనితో సంబంధం పెట్టుకుంది అంబుజం.

వాళ్ళు ఉంటున్నది గ్రామం కావడంతో, కొన్నాళ్ళు గడిచేసరికి అంబుజం కణ్ణన్ల మధ్య సాగుతున్న చాటుమాటు సరసం ఊళ్ళో అందరికీ తెలిసిపోయింది.

ఒక రోజు— ఊరి పెద్దలు దాసును పిలిచి “నీ భార్య చేస్తున్న పనేం బాగాలేదు. ఇలా అయితే గ్రామం అంతా చెడిపోయే ప్రమాదం ఉంది... కనుక నీ భార్యను కణ్ణన్తో సంబంధం తెగతెంచుకోమని చెప్పి” అని చెప్పారు.

ఊరి పెద్దలు అలా చెబుతున్నప్పుడు— తన ఆనారోగ్యం గురించిగానీ, భార్యకు తాను చెప్పిన సలహా గురించిగానీ దాసు చెప్పలేకపోయాడు.

ఆ పెద్దల మాట తాను పాటిస్తానని చెప్పి ఇంటికి వచ్చాడు అతను.

*

“ఏమిటి? కణ్ణన్ ను వదిలెయ్యాలా? ఊహ....కాదు....నావల్లకాదు....” అని గర్జించింది అంబుజం.

“గ్రామంలోని పెద్దల మాటను పాటించి నీవు అతణ్ణి వదిలెయ్యాలి. లేకుంటే....”

“లేకుంటే....ఏం చెయ్యగలరు నన్ను?” భర్త మాటలకు అడ్డు వచ్చింది అంబుజం: “నన్ను భయపెడుతున్నారా?”

“నీవు ఇకముందు వాడితో మాట్లాడి చూడు....నిన్ను ముక్కలు చెక్కలుగా నరికి పారేస్తాను. జాగ్రత్త!” అని భార్యను హెచ్చరించాడు దాసు.

గ్రామం పొలిమేరలలో ఒక పక్కగా ఉన్న ఐదారు గుడిసెలలో దాసు గుడిసె కూడా ఒకటి.

ఆ రోజు నిశితాత్రివేళ—‘అయ్యో! అయ్యో!’ అంటూ వినిపించిన కేకలు ఆ చుట్టుపక్కల గుడిసెలలోని వారందరినీ దాసు గుడిసెవైపుగా పరుగెత్తించాయి.

గుడిసె తలుపు తోసి లోపలికి చూడగా— అక్కడ అంబుజం నిలబడి ఉండడం కనిపించింది.

“ఏం జరిగింది? ఆ కేకలు పెడుతున్న

[ఈ యధార్థగాథలోని సంఘటనలన్నీ యధార్థాలే. ఇందులోని పాత్రల పేర్లు, ఊళ్ళ పేర్లు మాత్రం మార్చబడ్డాయి. —వ. సం.]

దెవరు?” అని ఇరుగుపొరుగువారు అంబుజాన్ని అడిగారు.

అమె జవాబు చెప్పలేదు. దాసు గుడిసె అంతా చీకటిగా ఉంది. పొరుగు వారెవరో వెళ్ళి దీపం తెచ్చారు.

ఆ దీపం వెలుతురులో వారికి గుడిసె లోపల చాప మీద దాసు నెత్తుటిమడుగులో పడి ఉండడం కనిపించింది.

ఆ దృశ్యం చూసిన ఇరుగుపొరుగువారు తల్లడిల్లిపోయారు. అంబుజం మాత్రం చలనం లేకుండా అలా ప్రతిమలా నిలబడి ఉంది.

గ్రామాధికారికి కబురు వెళ్ళింది. ఆయన వచ్చి అంబుజాన్ని ప్రశ్నించాడు. “నాకేమీ తెలియదు” అని చెప్పింది అంబుజం.

మరుసటిరోజు—“ఇదిగో కొడవలి” అంటూ చూరులో దాచిన కొడవలి, కుండలో దాచిన నెత్తురు మరకలున్న చీర తీసి సబ్ ఇన్ స్పెక్టర్ కు ఇచ్చింది అంబుజం.

“నా భర్తను నేనే హత్య చేశాను” అని చెప్పింది అమె.

*

పదేళ్ళబాటు ఆదరాభిమానాలు చూసిన భర్త ఆనారోగ్యంపాలై, తాగడం ప్రారంభించి కుటుంబాన్ని విస్మరించాడు; భర్త సలహా పాటించిన తనను తన భర్తే గ్రామస్థుల మాట విని ఆ సంబంధం మానుకోమని చెప్పాడు; తాను వినక పోగా తనను హింసించాడు. అంబుజానికి తన సమస్యలను ఎలా పరిష్కరించుకోవాలో తెలియలేదు. అమె భర్తను హత్య చేసింది.

*

ప్రస్తుతం అంబుజం యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష అనుభవిస్తున్నది.

చౌలామంది శ్రీలు - పెళ్ళికి ముందు ఏదో ఒక కళపట్ల అభిమానం చూపి అందులో ఎంతో కొంత ప్రావీణ్యం సంపాదించే ప్రయత్నాలు చేస్తూ ఉంటారు. పెళ్ళయి, ఆత్మవారింటికి వెళ్ళి పోయాక తమకు నచ్చిన కళలలో మరింత కృషి జరిపే అవకాశం అందరు శ్రీలకూ లభించదు. ఇందుకు రకరకాల కారణాలు ఉండవచ్చును. ఏ కొందరో మాత్రం భర్తల ప్రోత్సాహంవల్లగానీ, తమ స్వయంకృషి వల్లగానీ తమ కళాభిమానాన్ని మరింతగా పెంపొందించుకుని కళాకారిణులుగా రాణిస్తారు.

ఆ రకంగా చూసినప్పుడు, అసలు పెళ్ళికి ముందు తమకు అపరిచితమైన కళలో, పెళ్ళయ్యాక ప్రావీణ్యం సంపాదించడం విశేషవిషయంగా కనిపిస్తుంది. తమ పెళ్ళయ్యాక చిత్రలేఖనం నేర్చుకోవడం ప్రారంభించి, చిత్ర ప్రదర్శన జరిపే స్థాయికి చేరుకున్న మద్రాసు గృహిణి శ్రీమతి చిత్రా గోపాలకృష్ణన్ కృషి అలా విశేష విషయమే!

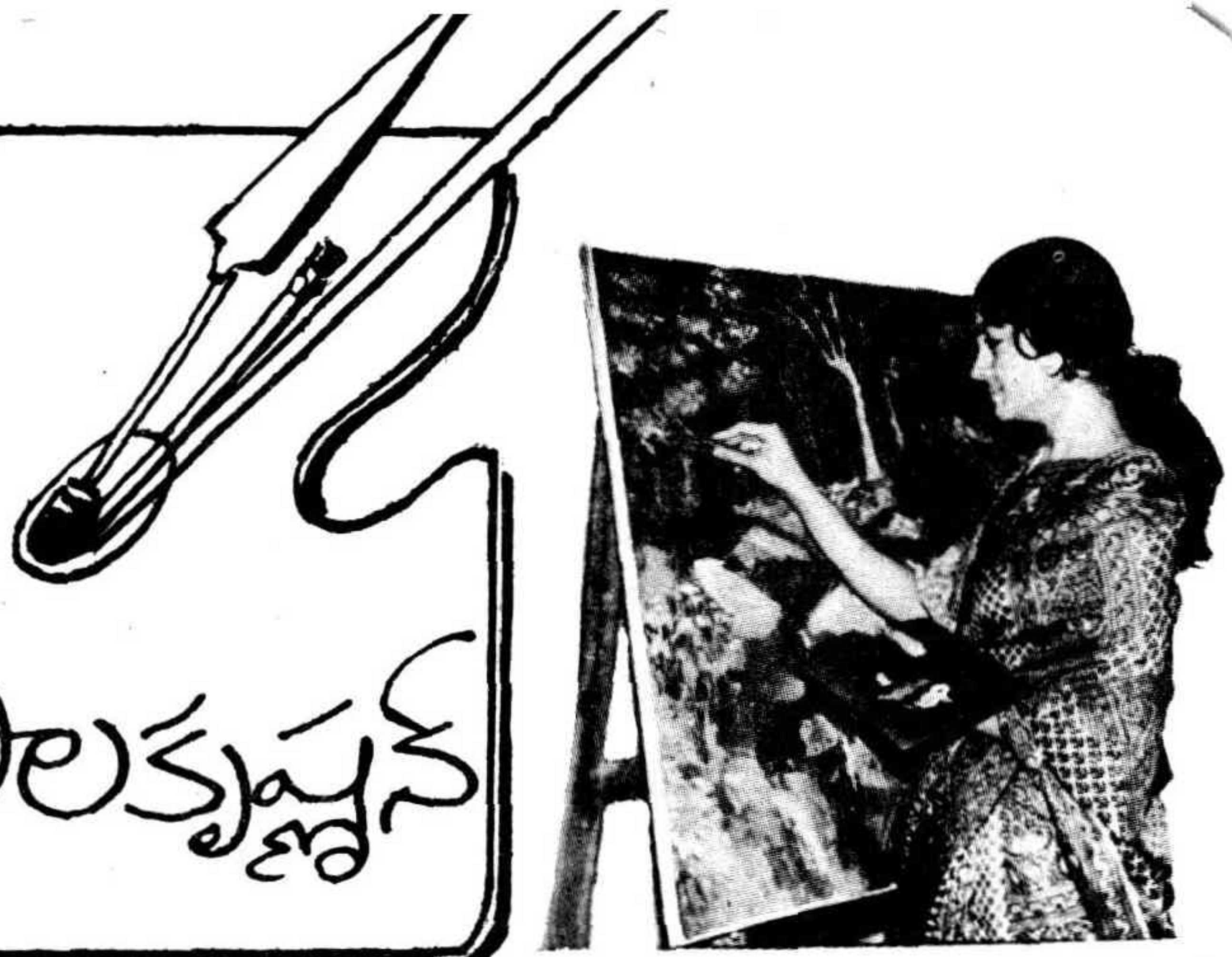
చిత్ర-జన్మస్థలం తమిళనాడులోని తిరునెల్వేలి. చిన్నతనం నుంచీ బొమ్మలు గీయడం అంటే ఆమెకు ఎంతో ఇష్టం. ఆమె సోదరి కూడా చిత్ర కారిణి కావడంతో చిత్ర-చిత్రకళాసక్తి మరింతగా పెరిగింది. అయితే ఆ ఆసక్తికి తగ్గ కృషి చేసే వీలు ఆమెకు లేకపోయింది. “గణితశాస్త్రంలో పట్టభద్రురాలై, ఆ తర్వాత పెళ్ళి చేసుకుని, ఇద్దరు పిల్లల తల్లి అయ్యేదాకా నాకు చిత్రలేఖనం నేర్చుకోవడానికి అవకాశం లభించలేదు!” అన్నారు చిత్ర.

చిత్ర భర్త గోపాలకృష్ణన్-మద్రాసులో స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాలో అధికారిగా పని చేస్తున్నారు. 1972లో ఆయన ఉద్యోగరీత్యా భారత దేశమంతటా పర్యటన చెయ్యవలసి వచ్చింది; అప్పట్లో చిత్ర లేఖనం నేర్చుకోవడం ద్వారా విరామకాలాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోమని ఆయన చిత్రను ప్రోత్సహించారు.

“అలా ఆయన ప్రోత్సాహంతో 1972 లో నేను మద్రాసులోని ‘స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్’లో చేరాను. అక్కడ 1975 దాకా చిత్రలేఖనం అభ్యసించాను.” అన్నారు శ్రీమతి చిత్ర.

ఆమె చిత్రీకరించిన చిత్రాలలో ప్రకృతిలో కనిపించే సుందరదృశ్యాలే ఎక్కువగా కనిపిస్తాయి.

ముఖచిత్రం: చిత్రాగోపాలకృష్ణన్

“సుందరమైన ప్రకృతిని చూస్తున్నప్పుడు నాలో వివరించలేని ఆనందం కలుగుతుంది. ఆ ఆనందాన్ని ఇతరులతోబాటు పంచుకోవడానికి నా చిత్రాలు సాయపడాలనుకుంటాను నేను. ప్రకృతిలోని అందాలన్నిటికీ చిత్రరూపం కల్పించడం ఆసాధ్యం అని నాకు తెలుసు. అయినా నా దృష్టిని ఆకర్షించిన అందమైన పరిసరాలను నా చేతనైనట్టు చిత్రీకరించడం నాకు సంతోషం కలిగిస్తుంది. ఇటీవలే నేను కాశ్మీరు, కులూలోయ

మొదలైన ప్రదేశాలకు వెళ్ళి వచ్చాను. అక్కడ నన్ను ఆకర్షించిన ప్రకృతి దృశ్యాలను చిత్రీకరించి, ఆనందించాను.” అన్నారు ఆమె.

తమ యింటి లోటలో పూచే పువ్వులను కూడా ఆమె చిత్రాలుగా తీర్చిదిద్దుతూ ఉంటారు. తమ చిత్రాల గురించి చెబుతూ “నా చిత్రాలు వీలైనంత మేరకు ప్రకృతిలో కనిపించే సుందరదృశ్యాలకు ప్రతిబింబాలుగా ఉండాలన్న దృష్టితోనే నేను చిత్ర

రచన చేస్తుంటాను. వాటిలో నా కల్పనకన్నా, ప్రకృతిప్రభావం ఎక్కువగా ఉంటుంది” అని పేర్కొన్నారు చిత్ర.

ఈ మధ్య మద్రాసులో శాజ్ కోరమండల్ హోటల్ ఆవరణలో ఆమె తమ చిత్రాల ప్రదర్శన ఏర్పాటు చేశారు. ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని వివిధ కోణాల నుంచి ప్రదర్శించిన ఆ చిత్రాలు ఎందరినో ఆకర్షించాయి. చిత్రకళపట్ల ఆసక్తి ఉన్నవారు ఆ చిత్రాలలో కొన్నిటిని కొనుక్కుని, శ్రీమతి చిత్ర చిత్రకళపట్ల తమ అభిమానాన్ని వ్యక్తం చేశారు. అలా చిత్రాలు కొన్నవారిలో కొందరు విదేశీయులు కూడా ఉండడం విశేషం!

శ్రీమతి చిత్ర - కళాభిమానం చిత్రకళకే పరిమితం కాలేదు. ఆమె కర్ణాటక సంగీతంలోనూ ప్రావీణ్యం సంపాదించినవారే.

ఆమెకు చిత్రాలు లిఖించడంలో ఉన్నంత ఆసక్తి కథా రచనలో కూడా ఉంది. ‘చిన్ని’ అనే కలం పేరుతో ఆమె రాసిన కథలు తమిళపత్రికలలో ప్రచురింపబడ్డాయి. “చిత్రలేఖనంలో నాకున్న శ్రద్ధ కారణంగా రచనలు చెయ్యాలన్న ఆసక్తి ఉన్నా అందుకు ఎక్కువ సమయం వినియోగించ లేకపోతున్నాను. మున్ముందు రచయిత్రిగా కూడా మంచి పేరు సంపాదించడానికి తగ్గ కృషి చెయ్యాలనుకుంటున్నాను” అన్నారు ఆమె.

శ్రీమతి చిత్ర-పాకశాస్త్రంలోనూ, తోట పని లోనూ కూడా ఆసక్తి చూపుతారు.

“చిత్రకారిణిగా, రచయిత్రిగా ఇంకా పేరు ప్రతిష్ఠలు గడించాలన్నది నా ద్యేయం” అన్నారు ఆమె. ఆ ద్యేయాన్ని సాధించగలకై, ఆసక్తి ఆమెలో ఉన్నాయి.

—పి. రంగనాయకి

లోక్ సభ సభ్యులు మృణాళ గోరే

“నాకు మంత్రి పదవి అక్కరలేదు. నా వారైన ప్రజలతో ఉండడమంటే నాకు ఎంతో ఇష్టం. అందుకే కేంద్ర మంత్రివర్గంలో సభ్యత్వం ఇస్తామంటే వద్దన్నాను...” - లోక్ సభ సభ్యురాలు శ్రీమతి మృణాళ గోరే ఒక పత్రికా విలేకరికి చెప్పిన అభిప్రాయం ఇది. సంఘ సేవకురాలిగా బొంబాయి ప్రాంతాలలో మంచి పేరు తెచ్చుకున్న మృణాళ గోరే-నిస్వార్థపరులైన రాజకీయ వేత్తగా కూడా పేరు తెచ్చుకున్నవారే.

ఆమె సత్యచీక్ష గురించి, సత్ప్రవర్తన గురించి, దైర్యసాహసాల గురించి బొంబాయిలో ఎన్నెన్నో కథలు ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

అలాంటి కథలలో ఆమె తొలి రోజుల గురించి, వివాహం గురించి చెప్పుకునే కథ ఒకటి ఉంది.

మృణాళ-బొంబాయిలోని ఒక వైద్య కళాశాలలో తొలి సంవత్సరం చదువుతున్న రోజుల్లో ఆమె సోషలిస్ట్ పార్టీకి చెందిన ఒక యువ నాయకుణ్ణి ప్రేమించారట. విశ్వవిద్యాలయ స్థాయిలో ప్రథమ స్థానం సంపాదించినా, మృణాళ చదువు మానేసి పెళ్ళి చేసుకున్నారట. అలా ఆమె భర్తతోబాటు సోషలిస్ట్ పార్టీ కార్యకర్తగా రాజకీయరంగ ప్రవేశం చేశారట. సంపన్నులైన మృణాళ తల్లిదండ్రులు ఆమె పెళ్ళికి అంగీకరించలేదట. అయినా తమ కూతురు ఒక ఆడపిల్ల తల్లియై, వైరవ్యం పొందినప్పుడు వాళ్ళు ఆమెను మళ్ళీ తమ దగ్గరకు రమ్మన్నా, మృణాళ ఆత్మగౌరవంతో రానని చెప్పేశారట. ప్రజల సేవలో ఆమె తమ దుఃఖాన్ని మరచిపోయారట.

ఇన్ని ‘అట’లు ఉన్న ఈ కథలో నిజమెంత? అబద్ధమెంత?

మృణాళ గోరే ఆకథ నిజమనిగానీ, అబద్ధమనిగానీ చెప్పలేదు. వ్యక్తిగతమైన ప్రశ్నలు అడిగి నప్పుడు ఆమె చిరునవ్వు నవ్వి ఉరుకుంటారు.

అసలు ఆమె గురించి అన్ని కథలు ఉండడానికి కారణాలు-ఆమె తన సేవాగుణం ద్వారా ప్రజలలో సంపాదించిన గౌరవ ప్రతిష్ఠలే అంటారు ఆమె సన్నిహితులు. “ఆమెను ఎదుర్కొని పోటీ చేసేవారు కూడా ఎన్నికలలో ఆమె గెలిస్తే సంతోషిస్తారు” అన్నారు బొంబాయికి చెందిన పత్రికా రచయిత ఒకరు. ఈ అభిప్రాయాన్నిబట్టి మృణాళ గోరేకు గల గౌరవం ఎంతటిదో తెలుస్తుంది.

ఇటీవలి లోక్ సభ ఎన్నికలలో ఉత్తర బొంబాయి నియోజకవర్గం నుంచి జనతాపార్టీ అభ్యర్థిగా పోటీచేసి, పెద్ద యెత్తున విజయం సాధించిన శ్రీమతి మృణాళ గోరే అంతకుముందు 13 నెలలపాటు-అత్యవసర పరిస్థితి కాలంలో-జైలులో ఉన్నారు.

“అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించడానికి మూడు నెలల ముందే మా అమ్మాయి అంజలికి పెళ్ళి చేసేయ్యడం మంచి పనైంది” అన్నారు శ్రీమతి మృణాళ గోరే ఇటీవల ఒక గోష్టిలో మాట్లాడుతూ. శ్రీమతి అంజలివర్తక్ - శ్రీమతి మృణాళ గోరేకు ఒక్కగానొక్క కూతురు. “ఆ పెళ్ళి అయిపోవడంతో చీకా చింత లేకుండా నా పనులు చేసుకోడానికి వీలయింది” అన్నారు ఆమె.

అత్యవసర పరిస్థితి ప్రకటించిన 1975 జూన్ 26 తేదీ నాడు మృణాళ గోరే, ఆమె మిత్రబృందం బొంబాయిలో ఒక సమావేశం జరిపారు. సమావేశం ముగిశాక ఆమె చర్చగేట్ స్టేషన్ కు వెళ్ళి

రైల్వేకి తమ యిల్లు చేరుకుంటారని పోలీసులు భావించినట్లున్నారు. అయితే మృణాళ గోరే మాత్రం సమావేశానికి వచ్చిన ప్రజా సమాహారంలో కలిసి మాయమైపోయారు. అలా ఆమె ఆరు నెలల బాటు పోలీసులకు చిక్కకుండా తప్పించుకుని తిరుగుతూనే ఉన్నారు.

ఆ ఆరు నెలలలోనూ ఆమె ఒక ఇంటినుంచి మరో యింటికి వెళుతూ అలా దాదాపు 75 ఇళ్ళు మారారు. ఆ విధంగా అజ్ఞాతవాసం చేస్తూ ఆమ్మ మధ్యమధ్య పత్రికలలో పనిచేస్తున్న మిత్రులకు ఫోన్ చేసి “నన్ను ఆరెస్ట్ చేయ్యమని వారంట్ ఏదన్నా జారీ చేశారా?” అని అడుగుతూ ఉండే వారట. ఆ అజ్ఞాతవాసకాలంలోనే ఆమె కొందరికి నూతన సువత్సర శుభాకాంక్షలు కూడా పంపించారట.

ఒకసారి పత్రికా విలేకరులతో సంభాషించడానికి ఒక రహస్య సమావేశం ఏర్పాటు చేశారు ఆమె. ఆ సమావేశం గురించిన వార్తను ఎవరో పోలీసులకు చేరవేయడంతో 1975 డిసెంబర్ 22న ఆమెను ఆరెస్ట్ చేశారు.

అప్పటి నుంచీ 13 నెలలపాటు ఆమె దుర్బరమైన. పరిస్థితులను ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. మహారాష్ట్రలోని అకోలాజిల్లా జైలులో ఆమెను-కుప్తువ్యాధి గ్రస్తురాలు ఒకామె, ఉన్నాడ పరిస్థితిలో ఉన్న మరోస్త్రీ ఉన్న గదిలో బంధించి ఉంచారు. ఆ ఉన్నతస్త్రీ రాత్రంతా వివక్షగా, పరుగులు తీస్తూ, కేకలుపెడుతూ ఉండేదట. అది అలా ఉండగా మృణాళ గోరే తమకు కుప్తువ్యాధి సోకుతుందేమోనన్న భయంతో మరుగుదొడ్డిని

ఉపయోగించడానికి కూడా భయపడుతూ ఉండేవారట.

ఆమె విపరీతమైన జ్వరంతో అవస్థపడుతున్న పోలీసులు ఆమెను కోర్టు నుంచి జైలుకూ, జైలు నుంచి కోర్టుకూ తిప్పుతూ ఉండేవారట. ఇన్ని ఇబ్బందులు అనుభవించిన మృణాల్ గోరే ఈ ఏడాది 'రిపబ్లిక్ డే' నాడు విడుదల అయ్యారు.

జైలు నుంచి విడుదలైన తర్వాత ఆమె జనతా పార్టీ అభ్యర్థిగా ఎన్నికలలో పోటీ చేశారు. అప్పటికే ఆమె రాజకీయాలలో ఎంతో అనుభవం గడించారు. 1975లో మహారాష్ట్ర శాసన సభలో ఉన్న ఒక్కగానొక్క స్త్రీ ఆమె! అప్పట్లో ఆమె నియోజకవర్గమైన 'గోరేగావ్' ప్రాంతాలలోని స్త్రీలు ఆమెను 'పానీవాలీ బాయ్' (నీరు తెచ్చిన సోదరి) అని పేర్కొంటూ ఉంటారు. తమ నియోజకవర్గంలోని ప్రజల సంక్షేమం గురించి ఆమె చూపిన శ్రద్ధకు ఆదోక నిదర్శనం.

1973-74 ప్రాంతాలలో నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు ఆకాశమార్గం పట్టడంతో, ఆమె-వినియోగదారుల ఉద్యమం ఒకటి ప్రారంభించి, ధరల పెరుగుదలను వ్యతిరేకించే స్త్రీల సమితిని నెలకొల్పారు. రాజకీయపక్షాల ప్రమేయం లేకుండా స్థాపించిన ఈ సమితిలో ఎందరో గృహిణులు చేరారు. మృణాల్ గోరే, అహిల్యా రంగేష్కర్ వంటి తక్కిన ప్రముఖ వనితల సారథ్యంలో అప్పడాల కర్రలతో పళ్లాల మీద కొడుతూ-నూనె ఉత్పత్తిదారులను, మంత్రులను, పాలను ఆమ్మేవారిని ధరలు తగ్గించమంటూ 'ఘెరావో' చేశారు.

స్త్రీల సంక్షేమం కోసం కృషి చేసే సంఘసేవా పరాయణురాలిగా, ప్రాథమికమైన హక్కుల సంరక్షణకోసం పాటుపడే ప్రజానాయకగా, వీడిత ప్రజల ఉద్ధరణకై ఎడతెగక శ్రమించే వ్యక్తిగా ఆమె తక్కినవారిని ఆకర్షిస్తూ ఉంటారు. అదంబరానికి ఆస్కారం ఇవ్వకుండా మామూలుగా ఉండడం, నిజాయితీగా ప్రవర్తించడం శ్రీమతి మృణాల్ గోరేలోని తక్కిన ఆకర్షణలు.

“ఏమిటి?”

“చూస్తున్నాను కదా. అదగదం దేనికి?”

“చూస్తున్నాను కాబట్టే అడుగుతున్నాను అది ఏమిటి అని.”

“అది ఒక కవరు.”

“అహా తెలివి. అసాటి నాకూ తెలియక్కాదు. అదే....అందులో వున్నది ఎవరికి?”

“.....”

“అయితే చెప్పవన్నమాట.”

“ఎందుకు చెప్పను? మీకు చెప్పకుండా ఎప్పుడైనా ఏదైనా దాచేనా?”

“అయితే చెప్పడానికింత ఆలస్యం ఎందుకు? ఎవరికి వ్రాసేవో, ఏమిటో చెప్పి ఏడవకూడదూ?”

“అలాగే చెప్తాను. కాని ‘అందులో ఏమిటుంటే మనకెందుకు పోనీరెద్దూ’ అని వూరుకోకూడదూ!”

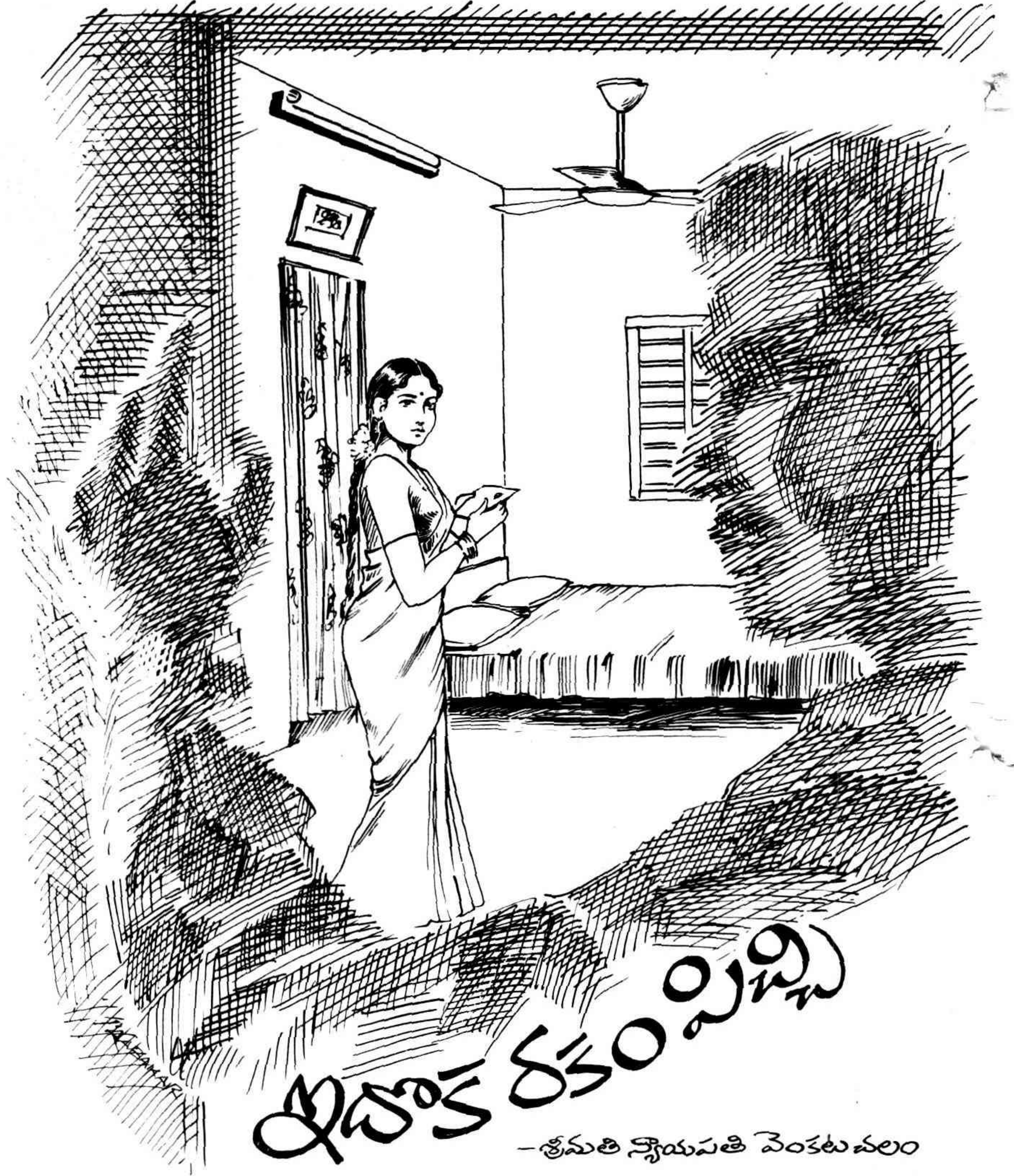
“ఎందుకు వూరుకోవాలి? నువ్వు మహా వూరుకుంటున్నావేమిటి? అన్నింటినీ లాగు తావు. చెప్పిందాకా ప్రాణం తోడతావు. నీదైతే నాకు అంతయిదా....వూ....అయితే నీక్కూడా రహస్యాలున్నాయన్నమాట. ‘నేనెప్పుడూ ఏదీ దాచను. ఏది మనసులో వున్నా మీతో చెప్పిందాకా తోచదు’ అంటూ గొప్పలు చెప్తావు. అవన్నీ చెప్పడం వరకే. అక్కడికీ నేనే ఏదో దాస్తున్నట్టు. తనదాకా వస్తేగాని....”

అసలే తలనొప్పితో యింటికొచ్చిన శర్మకి రేవతి ప్రవర్తన నిజంగా విసుగు కలిగించింది.

“అబ్బ! ఎందుకండీ, అంత చిన్న విషయాన్ని పట్టుకుని అలా సాగదీస్తారు? సరే చెప్తాను వినండి. అది మా అమ్మవాళ్ళకి వ్రాసేను” అన్నది. రేవతి మాటలకి కోపం, నవ్వు కూడా వచ్చేయి శర్మకి.

“అహా....ఏం జోకువేసేవు. మీ అమ్మ వాళ్ళకి నువ్వు కవర్లో వుత్తరం వ్రాయడం కూడానా? పదిహేను పైసల కార్డులో అర్థరూపాయి మేటరు యిరికిస్తావు. అలాంటిది నువ్వు చెప్తే మాత్రం నేను నమ్ముతాననుకున్నావా? పోనీ చెప్పకు. దాచుకో. నీ చేత ఎలా చెప్పిందాలో నాకు బాగా తెల్సు.” విసురుగా అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయేడు శర్మ.

“ఎలా చెప్పిందాలో నాకు తెల్సు” అన్న

—శ్రీమతి న్యాయపతి వెంకటవలం

అఖరి మాట వినగానే రేవతికి నిజంగా భయం వేసింది. ‘ఏంచేస్తారో! ఏమో! తర్వాతేంచేసినా ముందు మాట్లాడడం మానేస్తారు. అదే ఆయనతో వచ్చిన చిక్కు. పోనీ చెప్పేస్తే....అమ్మో....అది ఆసలు ఎవ్వరికీ తెలియకూడదనికదా అంత జాగ్రత్తగా ఎవ్వరూ లేని సమయంలో కవర్లోపెట్టి అంటించి, ‘గబగబా పోస్టులో వేసిరావే’ అని చెప్పి వెంకమ్మకిచ్చింది. తన ఖర్మ కాకపోతే సరిగ్గా అది గుమ్మం దిగుతున్న చైముకే ఆయన

ఇంట్లోకిరావాలా? తనకి తలనొప్పి ఈ వేళప్పుడే రావాలా?...అనుకుంది రేవతి. శర్మ తలనొప్పి మాట దేవుడెరుగుగాని ఇప్పుడు తనకి తలనొప్పి పట్టుకుంది. శర్మ మౌనంగా వుండే సాదిస్తాడని రేవతికి బాగా తెల్సు. అయినా చెప్పకూడ దనుకుంది.

లేచి వెళ్ళి టిఫిన్. కాఫీ చేసింది. తినడానికి రమ్మని పిలిచింది. అంతసేపూ వీధిగదిలో

ఈజీప్టులో పడుకున్నవాడల్లా గబుక్కున లేచి 'అదంతా నువ్వేతిను' అని కోపంగా అనేసి గబగబా చెప్పులు వేసుకుని అవతలికి వెళ్ళి పోయేడు శర్మ. రేవతికి చాలా కష్టమనిపించింది. శర్మ తినకుండా తనూ తినడానికి మనసొప్పలేదు. అదంతా మూతపెట్టి వచ్చేసింది పిల్లలొస్తే తింటారని. ఇహ సాయంత్రం ఎన్ని గంటలకు వస్తారో? ఒక్క నిమిషం అలస్యం అయితే కూడా తను భరించలేదు. అలాంటిది ఈరోజు తనమీద కోపం కొద్దీ ఇవాళ యింటికి రాకుండా ఏ బార్ కో వెళ్ళిపోయి....అక్కడినుంచి....యిహ తల్చుకునేందుకు కూడా భయం వేసింది.

'భగవాన్! యింత చిన్న కోరిక కూడా తీర్చలేకపోతున్నావా నువ్వు? ఏ జన్మలో చేసుకున్న పాపమో ఇది. అది చెప్పకపోవాలని కాదు. దాచాలనే ఉద్దేశం అంతకంటే కాదు. నిజానికి ఆయన దగ్గర దాచవలసిన రహస్యాలేవీలేవు. కాని యిది....యిది మాత్రం చెప్పకూడదు. చెప్పలేను. ఇప్పుడప్పుడే చెప్పను. ఒక వేళ అవమానం జరిగినా అది నాలోనే వుండిపోవాలి. అది ఆయనకి తెలియకూడదు. నాకు జరిగిన అవమానాన్ని తను ఎత్తి చూపిస్తే మరింత బాధగా వుంటుంది. తనూ హేళన చేస్తారు. నవ్వుతారు. వెక్కిరిస్తారు. అది చాలక పదిమందితోనూ చెప్పి మరి నవ్వుతారు. మొగుడు కొట్టాడన్న బాధకన్నా, తోడికోడలు నవ్విందన్న బాధ ఎక్కువ అన్నట్లువుతుంది' అనుకుంది రేవతి. ఎవరైనా తనని చిన్న మాటంటే చాలు జీవితాంతం తల్చుకుని బాధపడుతుంది.

శర్మ అఫీసుకి వెళ్ళాడన్న మాటేగాని పని సరిగ్గా చేయలేకపోయేడు. కోపంలో కాఫీ కూడా తాగకుండా వచ్చేయడంతో తలనొప్పి మరింత ఎక్కువైనట్టు అనిపించింది. 'రేవతి ఆ కవరు ఎవరికి వ్రాసివుంటుంది?వాళ్ళ అమ్మవాళ్ళకు కాదు. మరెవరున్నారు? ఏమో తనకెవరున్నారో నాకేం తెలుస్తుంది? అయినా ఎప్పట్నుంచి వ్రాస్తున్నారో - చాటుమాటుగా ఇవాళ నా కంట పడింది. పెళ్ళికిముందే ఏదో ప్రేమ వ్యవహారం వుండి వుంటుంది. ఇప్పటికీ అది కంటిన్యూ అవుతోంది కాబోలు. ఛీ....ఛీ! ఎంత సిగ్గులేదు! ఎంత చెప్పమన్నా చెప్పలేదు. ఏ రహస్యమూ లేకపోతే చెప్పడానికంత భయందేనికి? ఆ తైముకి తోచలేదుకాని గబగబా వెళ్ళి వెంకమ్మ చేతిలోంచి ఆ కవరు లాగేసి అద్రసు చూడవచ్చింది. తప్పు

చేసేను, ఇప్పుడనుకుని లాభం ఏమిటి? అయినా ఎంత బుర్ర తిరుగుడు! దానికి యిలాకాదు. వాళ్ళ నాన్నగార్ని రమ్మని వుత్తరం వ్రాస్తాను. ఆయన వస్తే ఆయనముందే అడుగుతాను. లేకపోతే ఆయనచేతే అడిగిస్తాను. ఎలా చెప్పవో చూస్తాను. అడవాళ్ళు పైకి అమాయకంగా కనిపిస్తుంటారు. కాని అబ్బ- వాళ్ళకెన్ని రహస్యాలు'....అనుకున్నాడు. జరిగిందంతా వివరిస్తూ మాచగార్ని రమ్మని వుత్తరం వ్రాసి పోస్టు చేయించేసరికి మనసు కొంచెం తేలికయినట్టునిపించింది శర్మకి.

అరోజు రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు ఇంటికి వచ్చిన శర్మ మాట్లాడకుండానే భోజనం చేసి పడుకున్నాడు. ఆమర్నాడు కూడా యిద్దరి మధ్యా మాటలు లేవు. మూడోనాడు హఠాత్తుగా పూడి పడిన రంగారావుని చూసి ఆశ్చర్యపోయింది రేవతి. "ఏమిటి నాన్నా! వచ్చేముందు వుత్తరం అయినా వ్రాసేరుకాదు" అంది.

రంగారావు తను ఎందుకు వచ్చాడో ఏమిటో అంతా చెప్పి నాలుగు చీవాట్లు పెట్టాడు. అంతా విన్న రేవతి అవాక్కయింది. ఆ కవరు గురించి భర్త అరత సీరియస్ గా తీసుకుంటాడని తను అనుకోలేదు. మహా మొండి మనిషి! ఇప్పుడేం దారి? ఇప్పటికీ తను చెప్పకపోతే?....ఋచ్చితంగా "మీనాన్న వెంట మీవాళ్ళింటికి వెళ్ళిపో. మరి రాకు ఇక్కడికి" అంటారు. శర్మ అలాంటివాడే! ఇహ తనకి చెప్పక తప్పదు. గబగబా శర్మ దగ్గరకి వెళ్ళింది. రేవతి వచ్చినట్లు గమనించినా ఏమీ ఏరగనట్లే వున్నకం చదువుతూ కూర్చున్నాడు. దగ్గరగా వెళ్ళి "ఏమండీ" అని విరిచింది.

'ఓ!' అన్నాడేగాని తల ఎత్తలేదు శర్మ. "దాని గురించి అంతరాధాంతం చేసి మానాన్న గార్ని పిలవడం ఎందుకండీ?"

"నేను రాధాంతం చేస్తున్నానా? నువ్వు చేస్తున్నావా? అడిగితే వెంటనే జవాబు చెప్పాలని నీకామాత్రం తెలీదూ? భార్యాభర్తల మధ్య రహస్యాలండకూడదని నువ్వే పెద్దగా నా దగ్గర లెక్కర్లు దంచుతావు. మరి యిప్పుడు రహస్యాల ఎవరికున్నాయో!"

"అది....ఆ కవర్లో వున్నది....ఒక చిన్న కథ. 'ఇదొక పెద్ద రహస్యమా!' అన గలరు. కాని అదే మీకుచెప్తే 'ఇది రెండువందల ఒకబోసారా లేక నాలుగువందల నాలుగోసారా'

అని అడుగుతారు. వెక్కిరిస్తారు. లేకపోతే కవరు ఖర్చులు దండుగ అంటారు. అదీకాక నేను ఎంత బాగా వ్రాసినా ఏదో ఒకవంక పెద్దారు. 'అది బాగులేదు, అది బాగులేదు. ఇది చింపేసి మరోటి వ్రాయి' అంటారు.

"నీకూ, నాకూ కథలేమిటిలేదూ. వాళ్ళు ఇవన్నీ చదువుతారనుకున్నావా? ఏ చెత్త బుట్ట రోనో తోస్తారు. నీకు తైము వేస్తు. ఎనర్జీ వేస్తు. మనీ వేస్తు,' అంటారు. ఇలా అంటారని తెలిసే మీకో చెప్పడం మానుకున్నాను. మీరలాగ అంటే నాకెంతో బాధగా వుంటుంది. కాని నాకు యిదొక పిచ్చి! ఒక్కటి కూడా పడకపోయినా, వ్రాత మానలేదు. పంపడం అంతకంటే మానలేదు. ఇప్పటికీ ఎన్నో కవర్లు ఇలాంటి వెళ్ళేయి నా చేతుల్లోంచి! కాని ఒక్కటి మీకు తెలీదు. ఎందుకో తెలుసా? ఎకనాలెడ్డిమెంటు పెట్ట ను. స్థాంపులతో కూడిన కవరు జతపర్చును. ఈ రెండూ చేస్తే అది ఎలాగో తిరిగొచ్చేస్తుంది. అప్పుడు మరింత స్పష్టంగా అవమానం అందరి కళ్ళల్లో పడుతుంది. అది నేను భరించలేను. 'నేను పంపేను. పడలేదు,' అని నా ఒక్కర్తికే తెలిస్తే ఫర్వాలేదు. అది ఇతరులకు....ముఖ్యంగా మీకు తెలియకూడదు. అందుకే ముందు మీరు ఎంత అడిగినా చెప్పలేదు. దానికి మీరు ఇంత రాధాంతం చేసేరు." అప్పటిదాకా అవుకున్న దుఃఖం ఒక్కసారిగా పైకుబికింది. వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోబోతూంటే శర్మ గబుక్కున కొంగు పట్టుకుని లాగి తనవైపుకి తిప్పుకుని రేవతిని గట్టిగా హృదయానికి హత్తుకున్నాడు.

"నువ్వు నిజంగా విచ్చిదానివి. మనిషికొక రకం పిచ్చి. అలా అయితే నేనూ విచ్చివాడినే. ఎందుకంటావా? నేను చూడు, నెలకి ఎన్ని లాటరీ టిక్కెట్లు కొంటున్నానో? ఒక్క తై నా వచ్చేదేస్తోందా? అయినా కొనడం మానేస్తున్నానా? లేదే. అది అంతే. నాకు లాటరీ టిక్కెట్లపిచ్చి. నీకు కథలపిచ్చి. అయినా నా లాటరీ టిక్కెట్లకయ్యే డబ్బుకంటే ఎక్కువేం అవదులే నీ కవర్లకయ్యే ఖర్చు. అమాత్రం దానికోసం, అదొక 'పెద్ద రహస్యం'లాగ దాచుకుంటే నేను యింకా ఏమిటో అని అపోహపడ్డాను."

అసలు సంగతి అర్థం కాని రంగారావు "వాళ్ళిద్దరూ గదిలో దెబ్బలాడుకుంటున్నారు కాబోలు" అని అటూఇటూ తచ్చాడుతున్నాడు. □

స్త్రీల శారీరక సమస్యలు

-డాక్టర్-

స్త్రీల శారీరక సమస్యల గురించి రకరకాలైన మూఢ విశ్వాసాలు ఉన్నాయి. ఈ మూఢ విశ్వాసాలు తొలగిపోవడానికి శారీరక సమస్యల గురించిన అవగాహన అవసరం. స్త్రీల శారీరక సమస్యల గురించి, వాటి చికిత్స గురించి వైద్య ప్రముఖుల అభిప్రాయాలను వెల్లడించే ఈ శీర్షిక పఠితలకు ప్రయోజనకరం కాగలదని ఆశిస్తున్నాము.

మొటిమలు

యౌవనంలో ఉన్న వారిలో చాలామంది (దాదాపు 80 శాతం మంది) మొటిమలతో బాధ పడుతూ ఉంటారు. స్త్రీలలో-వారు పుష్పవతులు అయిన చాలాకాలం తర్వాత మొటిమలు రావడం ప్రారంభమవుతుంది.

ప్రెంచి డాక్టర్లు మాత్రం 'పెళ్ళి మొటిమలను కుదురుస్తుంది' అని ఛలోక్తిగా అంటూ ఉంటారు. అయితే పెళ్ళయిన వారికి మొటిమలు ఉండవని నిరూపించడానికి తగిన ఆధారాలు లేవు.

వెంట్రుకలనూ, చర్మాన్నీ ఆరోగ్యంగా ఉంచడానికి కందెనలా పనిచేసే తైల పదార్థాన్ని ఉత్పత్తిచేసే తైలగ్రంథులు సరిగా పని చెయ్యక పోవడంవల్ల మొటిమలు రేస్తాయని అంటారు. తైల పదార్థం సరిగా స్రవించకపోవడంతో, ఒక రకమైన తెల్లనిచుక్క ఏర్పడుతుంది. కాలమూ, గాలిలోని ప్రాణవాయువు కలిసి ఈ తెల్లని చుక్కను నల్లని చుక్కగా మారుస్తాయి. కాలక్రమాన తైలపదార్థం ఈ నల్లనిచుక్కను చీల్చుకుని బయటపడుతుంది; ఒక్కోసారి ఆ తైల పదార్థం చర్మంలోకి కూడా వెళ్ళవచ్చును. అలా మొటిమ చిన్నకాయలా రూపొందుతుంది.

మొటిమలు రావడానికి హార్మోనులు కారణం కావచ్చునని కొందరి అభిప్రాయం. అలాగే మొటిమలు రావడానికి తినే ఆహారం కారణం

కావచ్చునంటారు కొందరు. మరికొందరు మొటిమలకూ ఆహారానికి సంబంధం లేదంటారు.

కొందరు 'ఆంటిసెప్టిక్' సబ్బులను ఉపయోగించి మొటిమలను పోగొట్టుకోవాలని చూస్తారు. అయితే మొటిమలు అంటువ్యాధులు కానందువల్ల ఈ సబ్బులవల్ల ఉపకారం కన్నా అపకారమే ఎక్కువ. విదేశాలలో మొటిమలను తొలగించడానికి ప్రత్యేక పరికరాలు ఉన్నాయి. ఆ పరికరాలు మనదేశంలో అంతగా వ్యాప్తిలో లేవు. సూర్యరశ్మి, అల్ట్రా వయోలెట్ కిరణాలు కూడా మొటిమలను తగ్గించగలవని ఒక అభిప్రాయం.

మొటిమలను నయం చేయడానికి పనికి వచ్చేవంటూ ఎన్నో మందులు బజారులో అమ్ముతూ ఉంటారు. అటువంటి మందులలో కొన్ని ఉపయోగపడదగ్గవే అయినా కొన్నిటి ఉపయోగం గురించి చెప్పడం కష్టం.

మొటిమలు ఉన్నవారు వాటిని గిల్లి, వాటిని క్రిమిదోషానికి గురి చెయ్యకుండా చర్మ వైద్యులను సంప్రతించడం మంచిది.

అసీమియా

స్త్రీలలో చాలా ఎక్కువగా కనిపించే జబ్బు - అసీమియా.

అసీమియా రోగులు అలసటతో బాధపడుతూ ఉంటారు. ఏ పనిచేసినా త్వరగా అలసిపోతూ

ఉండడంవల్ల నీరసం వచ్చేస్తుంది. ఆ నీరసం మరింత అలసటకు దారితీస్తుంది. కొన్ని సందర్భాలలో రోగి ముఖం పాలిపోవడం - అసీమియా మొదటి లక్షణంగా కనిపిస్తుంది.

అసీమియాతో బాధపడుతున్న పిల్లల పెరుగుదల తగిగిపోయి, వారు పొట్టివారుగానే ఉండిపోయే ప్రమాదం కూడా లేకపోలేదు. పిల్లలు పెరగవలసిన ప్రాయంలో తగినంతగా పెరగక పోవడానికి అలా అసీమియా అడ్డు వస్తుంది. రజస్వలలై, అధికమైన ఋతుస్రావంతో బాధపడే బాలికలు కూడా అసీమియా మూలంగా ఎదగకపోవడం, మందకొడిగా ఉండడం వంటి ఇబ్బందుల పాలవుతారు. నడి వయసులో ఉన్న స్త్రీలలో తీవ్రమైన అసీమియావల్ల జుట్టు రాలి పోవడంవంటి పరిణామాలు కూడా కనిపిస్తాయి.

ఇంతకూ అసీమియా ఎందువల్ల వస్తుంది?

తినే ఆహారంలో ఇనుము సత్తువ కావలసి నంత మేరలో ఉండక, కొరవడి ఉంటే అసీమియా వస్తుంది. అలాగే శరీరం నుంచి రక్తం నష్టమైనా, ఆహారంలోని ఇనుము సత్తువను శరీరం సరిగా గ్రహించలేకపోయినా కూడా అసీమియా రావచ్చును.

రక్తంలోని ఎర్ర కణాలలో హిమోగ్లోబిన్ అనే వర్ణపదార్థం ఉంటుంది. అది ప్రాణవాయువు (ఆక్సిజన్)ను మోసుకుపోతుంది. హిమోగ్లోబిన్ తరుగుదలవల్ల అసీమియా వస్తుంది. ఈ తరుగుదలను అరికట్టడానికి ఇనుము సత్తువగల మాత్రలు తినమంటారు వైద్యులు. ఇదివరలో ఈ మాత్రల వల్ల జీర్ణశక్తి తగ్గడం, మలబద్ధం, కడుపు నొప్పులు వంటివి వచ్చేవి. ఇప్పుట్లో లభించే మాత్రలవల్ల, మందులవల్ల ఈ రకమైన ఇబ్బందులు లేవు.

ఋతుస్రావం-రకరకాల సమస్యలు

ఋతుస్రావం 9 ఏళ్ళ నుంచి 16 ఏళ్ళలోగా ఎప్పుడన్నా ప్రారంభం కావచ్చు. వివిధ కుటుంబాల వారిలో ఋతుస్రావం ప్రారంభమయ్యే వయసులో తేడాలు ఉండవచ్చు. ఒక కుటుంబంలో వారైన స్త్రీల విషయంలోనూ ఋతుస్రావ ప్రారంభ కాలం వేరుగా ఉండవచ్చు. అయితే 16, 17 ఏళ్ళు వచ్చాక కూడా ఆడపిల్ల ఋతుమతి కాకపోతే వైద్యులను సంప్రతించాలి. ఋతుస్రావం శరీర ధర్మాలలో సహజమైనది. అది జబ్బనీ, దుష్ట

రక్తం బయటికి వచ్చే కాలమనే అనుకోవడం- సరికాదు.

ఋతుస్రావం ప్రారంభమైన తొలి రోజులలో అది ఒక క్రమమైన తీరులో ఉండదు. కొన్ని సందర్భాలలో ఒకటి రెండు నెలలు ఋతుస్రావం ఉండకపోవచ్చును. కాలక్రమాన ఒక నిర్దిష్ట కాల పరిమితిని అనుసరించి ఋతుస్రావం కావడం ప్రారంభమవుతుంది.

ఈ కాల పరిమితి కూడా అందరిలోనూ ఒక్కొక్కరకంగానే ఉండదు. కొందరిలో 21 రోజులు, మరి కొందరిలో 35 రోజులు ఉండవచ్చు. మామూలుగా అయితే స్త్రీలు 28 రోజులకొకసారి ఋతుస్రావానికి గురి అవుతూ ఉంటారు. అయినా ఆరోగ్య పరిస్థితిలోని మార్పులు, దినచర్యలో మార్పులు, మానసికమైన సమస్యలు మొదలైన కారణాలవల్ల ఈ నిర్దిష్ట కాల పరిమితిలో మార్పులు రావచ్చును.

కొందరి విషయంలో రజస్వల అయిన తర్వాత ఏడాది గడిచినా ఋతుస్రావం క్రమంగా కాకపోవడమో, అసలే ఆగిపోవడమో జరగ వచ్చును. అటువంటి సందర్భాలలో వైద్యులను సంప్రదించడం అవసరం.

యుక్తవయసు దాటిన స్త్రీలలో ఋతుస్రావం నిర్దిష్ట కాల పరిమితిని అనుసరించి జరగక పోవడానికి అనీమియా, లావుగా ఉండడంవంటివి కూడా కారణాలు కావచ్చునంటారు వైద్యశాస్త్ర పేర్లు. కొన్ని సందర్భాలలో ఆందోళన, వైవాహిక సమస్యలు (ఉదాహరణకు భర్తలతో పోట్లాట వంటివి) కూడా ఋతుస్రావం కాకుండా చెయ్యగలవు.

ఋతుస్రావం సక్రమంగా కాకపోవడం కొందరి సమస్య అయితే ఋతుస్రావం అధికంగా కావడం మరికొందరి సమస్య. ఇలా అధికంగా ఋతుస్రావం కావడాన్ని 'మెనోరేజియా' అంటారు. వైద్య పరీక్ష చేయించుకుంటే ఋతుస్రావం ఎందుకు అధికంగా ఉందో తెలుస్తుంది; ఆ తర్వాత తగిన వైద్యం చేయించుకుంటే ఈ సమస్య పరిష్కారం కాగలదు.

ప్రతి మాసం ఋతుస్రావం అయ్యేకాలం ప్రతి స్త్రీలోనూ ఒక్కొక్క తీరులో ఉంటుంది. సగటున ఋతుస్రావ కాలం నాలుగు రోజులు ఉంటుంది. కొందరిలో మూడు రోజులుంటే మరికొందరిలో ఏడు రోజులు ఉండవచ్చును. సాధారణంగా

బ్రిటిష్ పవిత వర్తనియా వేడ్ ఈ సంవత్సరం వింబుల్డన్ విజేత కావడంతో ఆమెకు రెండు గౌరవాలు లభించాయి. వింబుల్డన్ టెన్నిస్ పోటీలు నిర్వహించడం ప్రారంభమయి ఈ సంవత్సరంలో మారు సంవత్సరాలు ముగియాయి. ఈ సంవత్సరం బ్రిటిష్ మహారాణి రజతోత్సవ సంవత్సరం. వదహరు సంవత్సరాలుగా వింబుల్డన్ పోటీలలో పాల్గొంటున్న వర్తనియా వేడ్ ఈ 'శుభ ఘడియ' కోసమే ఆగిందేమో? ప్రేక్షకులలో బ్రిటిష్ మహారాణి వుండి వర్తనియా విజయం చూడడం, విజేతకు తన చేతుల మీదుగా బహుమతి అందజేయడమూ- వర్తనియా జీవితంలో మరువలేని విషయాలు. ఫైనల్స్ లో పోటీచేసిన వర్తనియా వయసు, వెదర్లాండ్స్ పవిత బెట్టిస్టోవ్ వయస్సు కూడా 31 సంవత్సరాలే!

విజయం సాధించిన వర్తనియాను అభిమానులు అభినందించగా, నెగ్గడానికి కావలసిన గుండె నిబ్బరమూ, ధైర్యమూ తనలో వున్నాయని గర్వంగా చెప్పగలిగింది ఆమె. అయితే బ్రిటన్-అమెరికా మిద వైటమన్ కప్ పోటీలో సాధించిన విజయం లోనే తనకెంతో తృప్తి కలుగుతుందని వర్తనియా భావిస్తుంది. 1975లో అమెరికాను వైటమన్ కప్ టెన్నిస్ పోటీలో ఓడించిన బ్రిటిష్ పవితల జట్టుకు వర్తనియా నాయకురాలు.

అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా దేశాల పవితలే వింబుల్డన్ పోటీలలో ముందడుగు వేస్తున్నారు. 1969లో బ్రిటిష్ పవిత అవీజోవ్స్ పవితల పింగిల్స్ వెగ్గింది. అవీజోవ్స్ ప్రముఖ టేబుల్ టెన్నిస్ క్రీడాకారిణి కూడా. అలా ఎవిమిది సంవత్సరాలు బ్రిటన్ 'వింబుల్డన్ విజేత' కోసం ఆగవలసి వచ్చింది.

రజస్వల అయిన రెండవరోజు, మూడవరోజు స్రావం ఎక్కువగా ఉంటుంది.

ఋతుస్రావం జరిగిన కొన్నాళ్ళ తర్వాత కొందరిలో రక్తస్రావం ఏర్పడవచ్చు. ఇలా రెండు ఋతుస్రావాల మధ్య రక్తస్రావం జరగడాన్ని 'మెట్రోరేజియా' అంటారు. ఈ స్థితిని అలక్ష్యం చెయ్యకుండా వెంటనే వైద్యులను సంప్రదించడం ఎంతైనా అవసరం. (ఒక్కొక్కసారి ఇలా రెండు ఋతు సమయాల మధ్య కాలంలో స్రావం కావడానికి గర్భాశయ ద్వారంలో కేన్సర్ ఉండడంకూడా కారణం కావచ్చును.)

'వింబుల్డన్ విజేత'

వర్తనియా వేడ్

వింబుల్డన్ పోటీలు మారు సంవత్సరాల క్రితం ప్రారంభమయినా పవితల విభాగంలో పోటీలు 1884లో ప్రారంభమయ్యాయి. ఈ సంవత్సరం పోటీలలో 'అమెరికన్ మందరి' క్రిష్ ఎవర్ట్ వెగ్గుతుందని ఊహించారు. విజయం పొందగల 'అర్హత' వున్న పవితలలో మూడవ క్రీడాకారిణిగా భావించినా, వర్తనియా తనకి సహజంగా వున్న 'టెన్నిస్-కోర్ట్ ఛీతి'ని జయించి క్రిష్ ఎవర్ట్ ను సెమి-ఫైనల్స్ లో జయించింది. దాంతో ఆమెకు ఫైనల్స్ లో నెగ్గడానికి కావలసిన నిబ్బరం అలవడింది. వర్తనియాను బ్రిటన్ లో ముద్దుగా 'గిన్నీ' అని పిలుస్తూ వుంటారు.

—'క్రీడా ప్రియ'

ఋతుస్రావ కాలంలో కొందరు స్త్రీలకు భరింపరాని బాధకలుగుతూ ఉంటుంది. ఈ విధమైన బాధను ఋతుశూల (డిస్ మెనోరియా) అంటారు. ఈ బాధ బాలికలలోనూ, యువతులలోనూ ఎక్కువగా ఉంటుంది. దురదృష్టవశాత్తు, ఋతుశూలతో అవస్థపడేవారికి అవసరమైన వైద్య సహాయంకాని, సానుభూతికాని అంతగా లభ్యం కావడం లేదనే చెప్పాలి.

బాధాకరం కాని ఋతుశూల కూడా ఉంది. సక్రమంగా వ్యాయామం చేసి, ఆందోళన పడకుండా విశ్రాంతిగా ఉంటే ఋతుశూల అంతగా బాధించదు. [సశేషం]

నేను చాలాకాలం నుండి సోదరీమణులకు ఈవిషయం చెప్పాలనుకుంటున్నాను. సంసారంలో మనకు ప్రొద్దున లేవగానే పని మనిషి పైన్, పిల్లల పైన్ (నామటుకు అప్పుడప్పుడు నా భర్తను కూడా) కేకలేయంది జరగదు. కాని వాటిని మన మెంతవరకు ఉపయోగకరంగా ఉపయోగిస్తున్నామనేదే ప్రశ్న.

తిట్టడం కూడా ఒక కళే! అందుచేత అది కవిత్వంలో కూడా ఎక్కింది. తిట్టు కవిత్వం గురించి రావూరి దొరసామిశర్మగారు ఒక పెద్ద పరిశోధనా గ్రంథం కూడా రాశారు!

మన కవుల్లో వేములవాడ భీమకవి ఈ తిట్టు కవిత్వం చెప్పినవారిలో మొదటివాడు. పేరుకు తగినట్టాయన తిట్టు నిజంగా భీమం. ఆ తర్వాత అంతో ఇంతో తిట్టినవారు ఉన్నారు. కాని ఆకోవలో అఖరువాడు కూచిమంచి జగ్గకవి. ఆయన ఒకటి ఆరా పద్యాల్లో గాక చింతలపల్లి నీలాద్రిరాజుపై ఏకంగా ఓ నిందా కావ్యమే రాసేశాడు.

మగవాళ్లు సాధించిన కళ కొట్టుకోవటమే కాని, తిట్టులోమాత్రం మన ఆడవాళ్ళనే చెప్పాలి. తిట్టడం-అచ్చంగా శ్రీలకళ.

అయితే ఈ కళను చాలామంది సవ్యంగా ఉపయోగించే ఓర్పు, నేర్పులేక గాలికి వదలిన పేలపిండిని చేస్తున్నారు. సాధారణంగా దెబ్బకు దెబ్బ తీయలేనపుడు ఎదుటివారు రచించే దూషణ గ్రంథమంతా ఈ కోవకు చెందుతుంది. ఎదుటి వారి నడతలో అనారోగ్యలక్షణాలు కనిపించిన పురు తిట్టు-వారికి మందులా పని చేసి త్వర లోనే వారి రోగం కుదిరిస్తుంది. కాబట్టి మన తిట్లలో అనారోగ్యలక్షణాన్ని తెలిపే-రోగమా! తెగులా! గాడుపా! రిమ్మా! అనే వ్యాధి వాచకాలు చాలా ఉన్నాయి. ఇవికాక సన్యాసీ, చవటా, వెధవా అనేవి మరోతీరు. పొగరా! కావరమా! బలుపా మొదలైనవి ఇంకో తరహావి! ఇవేగాక దుంపగుడుపా! ఒళ్ళు బలిసిందా! కళ్లు నెత్తికెక్కాయా! తిమ్మిరి తీస్తా, దయ్యం వదిలిస్తా! అనే జాతీయపు తిట్లు కూడా మనకు చాలా ఉన్నాయి.

కొంచెం ఆలోచించిచూస్తే మన తిట్లలో మంచి నానుడీ, పదబంధం, జాతీయతా కనిపించి, ఒక్కొక్కరకం తిట్టు ఒక్కొక్క తత్వాన్ని తెలుపుతుంది. ఉదాహరణకి చూడండి. రోగం సాధారణంగా మనిషిని మంచాన పడేసేదే అయినా కొన్ని

తిట్టడం కూడా ఒక కళే!

రోగాలు మాత్రం అవిరామంగా పని చేయిస్తాయి. కాబట్టి ఎప్పుడు చెడేదిపడేది కానకుండా ఏదో పని చేసేవారికి తిట్టు వర్తిస్తుంది. చీడ తగిలినపుడు దేహం కృశిస్తుంది; దేహం కృశిస్తే మనసు కృశిస్తుంది. కృశించిన మనస్సుకు కృశించిన ఆలోచనలే వస్తాయి. కాబట్టి అలాటి వారికి 'తెగులా!' అనే తిట్టు తగులుతుంది. గాడుపు అంటే వాయువు. వాతనాడి భూతనాడి కాబట్టి అది ప్రకోపిస్తే మనిషి విశాచచేష్ట చేస్తాడు. గాడుపా అనే తిట్టు వారికి సరిపోతుంది. రిమ్మ అంటే ఉన్నాడం కాబట్టి పిచ్చి పనులు చేసే వారికది తగును!

బంధాలన్నీ విడిచినవాడు సన్యాసి కాబట్టి ఇంటి పనులేవీ పట్టకుండా తిరిగేవారికా తిట్టు సరిపోతుంది. చవిటినేలలో ఏదీ ఫలించదు. కాబట్టి ఏ పనీ పూర్తిచేయలేనివానిని చవట అంటే చెల్లుతుంది.

ఇక ఇందులోని జాతీయాల్ని గురించి చూస్తే దుంపగుడుపు అంటే కందమూలాలు తినటం. అవి తినే మునులు ముక్కోపులు. కాబట్టి చీటికి మాటికి కోపించేవారికది చెల్లుతుంది. ఒళ్లు బలిస్తే మనిషి పనికి చెయ్యలేకపోతాడు. కాబట్టి పని చెయ్యలేనివారిపట్ల ఒళ్ళు బలుపు సరిపోతుంది.

'కళ్లు నెత్తికెక్కాయా!' అనేది శరీర నిర్మాణ రహస్యానికి సంబంధించిన తిట్టు. మానవ శిశువు పుట్టినపుడు నుదురు పెద్దదిగా ఉండి కళ్ళు తలకు మధ్యభాగంలో ఉంటాయి. తరువాత మనిషి పెరిగేదశలో చెంపలు మొదలైన వాటితో క్రింది భాగం ఎక్కువ నుదురుభాగం తక్కువగా పెరుగుతుంది. ఫలితంగా మనిషి ముఖంలో రాసురాసు కండ్లు తల పైకెక్కి పోయినట్లనిపిస్తుంది.

చిత్రకారులు బొమ్మను వేసేటపుడు తలను అడ్డంగా సగానికి గుర్తించి, పాపాయి అయితే కళ్లు సగానికి క్రిందగా, తరుణవయస్కులైతే దాదాపు

సగంలో, వయసు మళ్ళినవారైతే సగానికి పైగా కళ్లు గీస్తారు. కనుక దీని వెనక ఇంత పరిశీలన ఉంది. కళ్లు నెత్తికెక్కినకొద్దీ మనిషి పెద్ద వారైపోతాడు. అందువల్ల ఈదుకుమించిన పెద్ద తనాన్ని ప్రదర్శించేవారికి తిట్టు వర్తిస్తుంది.

ఆయుర్వేదంలో తిమ్మిరివాతానికి అంగమర్దనం మందుగా చెప్పబడింది. కాబట్టి తిమ్మిరి తీస్తానంటే దేహశుద్ధి చేస్తానని అర్థం! దెయ్యం పట్టిన వారిని మాంత్రికులు మంత్రించిన సరంజామాతో కొడతారు. కాబట్టి దెయ్యం వదిలిస్తానంటే బాగా కొడతామని తాత్పర్యం. ఇలా మనం ఉపయోగించే తిట్ల వెనుక రమ్యమైన రహస్యాలున్నాయి.

మా పెద్దమ్మగారొకామె ఉండేది. ఆమె మాటికి ముందు పిల్లల్ని 'నీకేం గాడ్పా!' అని తిట్టేది. నేనెరిగిన మరో అవిడ పిల్లల్ని పడేపడే 'నీకేం రోగమా' అని సాధిస్తుంది. మా ఎదురింట్లో ఉండే అవ్వ తిట్టవలసినవస్తే 'నీకిదేం దుంప గురువు?' అంటుంది. పక్కంటి పిన్ని ఎన్ని తిట్లు తిట్టినాసరే చివరకు వాటిని 'సిగ్గులేక పోతే సరి' అనే పల్లవితో ముక్తాయిస్తుంది.

మన వాడుకలో ఒకో భావానికో తిట్టున్నా కొందరు అస్తమానం ఒకే తిట్టును వాడుతారు. ఎప్పుడూ ఒకే తిట్టు వినటానికి విసుగ్గా ఉంటుంది.

'తిట్టిన యంతన తెలిసి భేదమునంది

ఇంద్రుడైనను భిక్షమే త్రవలయు

దీవించినను చాల దీర్ఘాయువై నిరు

పేదైన నందలంబెక్కవలయు...

అని వేణుగోపాలశతకకారుడు తిట్ల ప్రభావాన్నీ, దీవనలప్రయోజనాన్నీ వివరించాడు. అయితే అతడు కవులను ధ్వేషించి చెప్పాడనుకోండి! సామాన్యుల తిట్లకింత శక్తి లేకపోయినా ఎంతో కొంత లేకపోలేదు.

ఎదుటి వ్యక్తి మనస్సు కరగించి వశపరచు కోవటానికి ప్రేమ, దయ ఉపయోగపడ్డట్టే,

వారిలో నిద్రించిన అభిమానాన్ని మేల్కొలిపి, వారు తమ తప్పు దిద్దుకొని సక్రమమార్గంలో ప్రవర్తించేలా చెయ్యడానికి తిట్టుకు మించిన సాధనం మరొకటిలేదు. అయినా తిట్టేవ్యక్తి నేర్పరిగాకపోతే ఆ ఆయుధం ఎదురు తిరిగి తనకే తాకే ప్రమాదం కూడా ఉంది. ఉదాహరణకు తల్లిదండ్రులు తమ కొడుకును 'గాడిద కొడకా!' అని తిట్టారనుకోండి. అప్పుడు ఆ తిట్టు ఎవరికి చెందుతుంది? అందువల్ల తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లల్ని తిట్టటపుదెంతైనా జాగ్రత్త పడవలసిన అవసరముంది. అనాలోచితంగా తోచినట్టు తిట్టి పోయగూడదు.

కొందరు తమ పిల్లల్ని ఏమాత్రం అర్థంపర్థం లేకుండా తిడతారు. ఉదాహరణకు అడపిల్లనైతే అర్థం గ్నంగా ఒళ్లు ప్రదర్శిస్తున్నందుకూ, ఈదొచ్చిన మొగపిల్లల వెంట తిరుగుతున్నందుకూ "సిగ్గులేకపోతే సరి!" అని తిడితే సరిపోతుంది గాని, ఏ పాఠమో చదువుతూ పరధ్యానంగా ఉన్నప్పుడు ఈ తిట్టుకు విలువలేదు! ఇక మొగ పిల్లాడి విషయమైతే ఈ సాధన ఉపయోగపడనే పడదు! అతవాపడినా క్లాసులో ఫస్ట్ మార్కులు రాకుంటేనో, ఈడుకి తగిన లోకజ్ఞానం లేకుంటేనో తప్పు వాళ్ళను సిగ్గులేనివాళ్ళను చేస్తే బావుండదు.

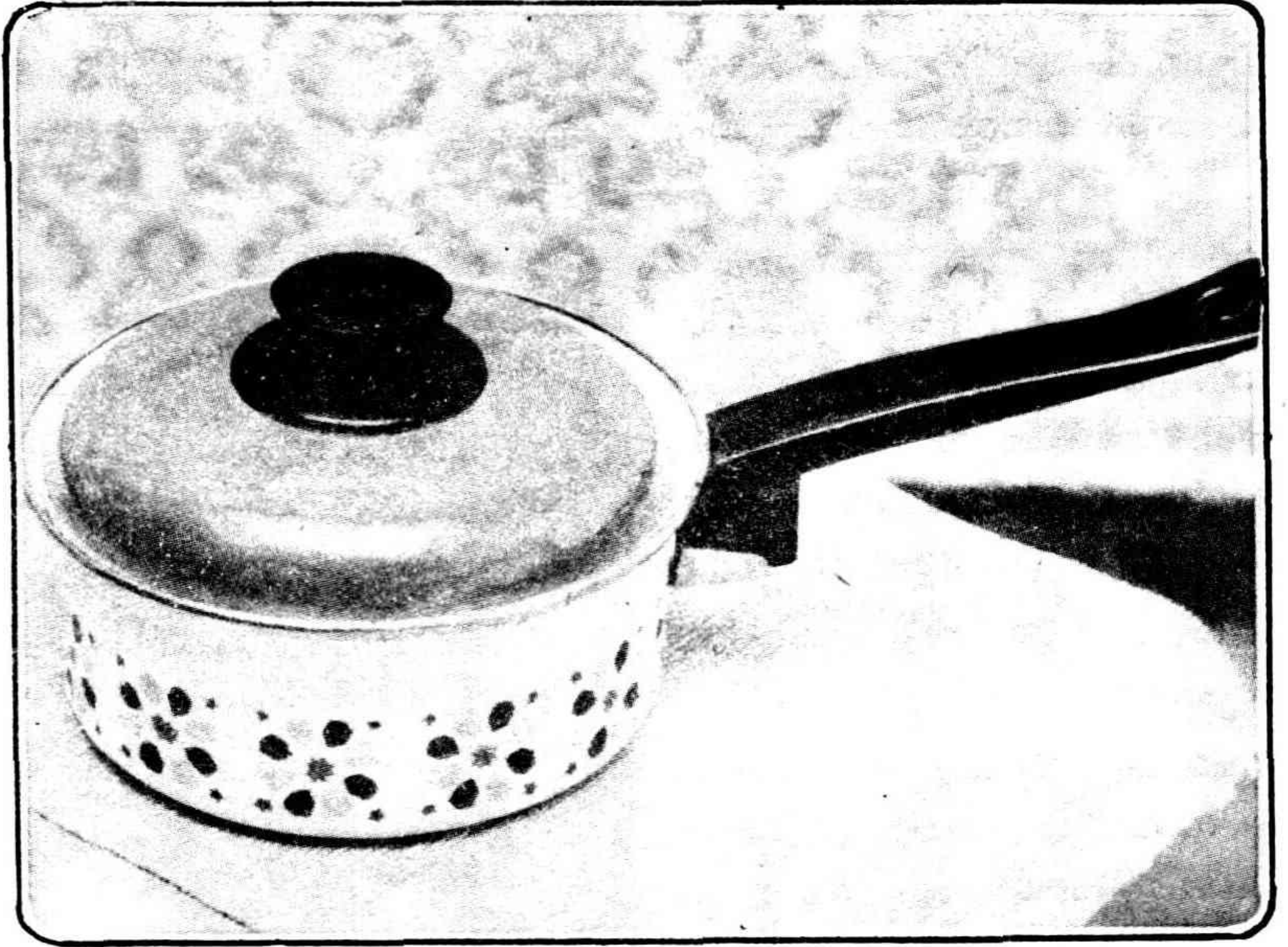
పిచ్చిచేష్టచేసినపుడు 'రిమ్మ తెగులా?' అని తిడితే అతుకుతుందిగాని 'సన్యాసీ' అంటే సరిపోతుందా? ఇల్లు పట్టకుండా తిరిగేవారిని 'సన్యాసీ' అంటే సరిపోతుందిగాని 'చవట' అంటే సరిపోతుందా? ఇవి మనవాళ్లు ఆలోచించరు.

ఎదుటివాళ్ళను సన్మార్గంలో పెట్టటానికి తిట్టు ఒక వాక్సాధనం. వాక్కు అక్షర రూపం గనుక దాని శక్తి మొక్కవోనిదే అయినా మనం తిట్టే తిట్లలో అనేకం ఎదుటివారిపై ఏ ప్రభావాన్నీ చూపక, వ్యర్థంగాపోతాయి. అందుకని తిట్లు పడేవారిని, 'ఎద్దుమీద వాన కురిసినట్టు' తిట్లు చెక్కచెయ్య కుండా ఉన్నారని మళ్ళీ నిందించడంకన్నా ఓ పర్యాయం వెనక్కి తిరిగి మనం సక్రమమైన తిట్టును ఉపయోగించామో లేదో చూచుకోవటం మంచిది..

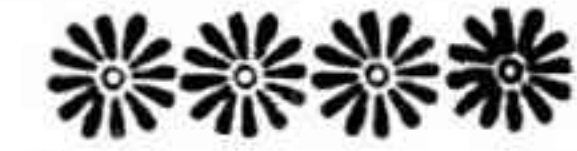
ఇంతకు నేను చెప్పేదేమిటంటే ఎవరినన్నా సరే తిట్టనేవద్దు. తిట్టవలసినవైతే మాత్రం పది మాటలు వడవడా అని నోరు పారేసుకునేదానికంటే సమయమెరిగి అడిగినమాట ఒక్కటే చాలు!

మంచి మనిషికోమాట. మంచి పశువుకోదెబ్బ.

—వాణి

ఎనామెల్ తో చెయ్యబడిన 'ఓగేల్ సాన్ పాన్' ఇది. దీన్ని అలాగే పొయ్యి మీద పెట్టి, కావలసినది వండి, అలాగే అక్కడి నుంచి, వద్దన రేబుల్ మీదకి తీసుకెళ్ళిపోవచ్చు. మసి అంటదు. తెల్లరంగు మీద పువ్వుల అలంకారాలతో అందంగా కనిపించే ఈ సాన్ పాన్ ఖరీదు—రూ. 44.

'కిచెన్ మాస్టర్' అన్న ఈ సాధనంలో మూడు జల్లెడల్లాంటివి వున్నాయి. కాయగూరల నుంచి 'సూప్స్' తయారు చెయ్యడానికి, పళ్ళరసాలు తయ్యడానికి, కాయగూరలు సన్నగా తరగడానికి— బంగాళదుంపలు పల్చగా తరగడానికి ఇది ఉపయోగపడుతుంది. అల్యూమినియమ్ తో తయారు చెయ్య బద్ద ఈ సాధనం వెల — రూ. 37. 50. ఇవి దొరికేచోటు: అన్వర్ జమార్, 108 మాంట్ రోడ్, మద్రాసు 18.

“అక్కా....అక్కా....నేను మా క్లాసంతటికీ ఫస్ట్ వచ్చానని యీ పుస్తకం ప్రెజెంట్ చేసారే!” ఎంతో సంబరపడుతూ వచ్చి డిక్షనరీ చూపించింది వాణి.

“నిజంగా....!” వాహిని మొహంలో ఆనందం వెల్లివిరిసింది. “చాలా సంతోషంగా వుంది వాణీ! ఇలాగే నువ్వు ప్రతి క్లాసు ఫస్ట్ గా ప్యాసవాలనికోరుకుంటున్నాను,” అన్నదివాహిని. ఆమెకెంతో ఆనందంగా వుంది-తను చదువుకో లేకపోయిందనే లోటు తన చెల్లెలు తీరుస్తోందని.

“అమ్మా....! చెల్లి వాళ్ళ క్లాసుకంతటికీ ఫస్ట్ వచ్చిందట.”

పడుకుని వున్న వర్తనమ్మ ఆ మాటలు విని “అలాగా! ఏమిటో మీ నాన్నగారు చెప్పిస్తున్నారు కాని ఆదపిల్లలకెందుకో యీ చదువులు?

తల్లివర్తన

అనవసరపు ఖర్చు. రేపు ఎలాగా పెళ్ళి చేసుకుని ఒక యింటిక వెళ్ళవలసిన పిల్లే కదా! బోలెడంత కట్నం పోస్తేనేకాని ఆ మొగుడు రాడు.”

అక్కడికి విసురుగా వచ్చింది వాణి.

“అక్కకి చేసారు. ఇంక నాకు చేస్తారు.... పెళ్ళి! ఎందుకొచ్చిన మాటలమ్మా యివి? నేనసలు పెళ్ళి చేసుకోను, హాయిగా చదువుకుని ఉద్యోగం చేస్తాను,” అన్నది రుసరుసలాడుతూ.

“ఓసినీ అఘాయిత్యం కూలా! కన్న తల్లిని పట్టుకుని ఎంతెంత మాటలంటున్నావే? అక్క ఎప్పుడైనా మమ్మల్ని పల్లెత్తు మాట అని ఎరుగునా? పెద్దాపిన్నా అంటూ లేకుండా పోతోందే నీకు!”

“అమాయకురాలు గనుకనే అక్కని పని

మనిషిలా తయారు చేసారు మీరు. అటు చదువు చెప్పించక, యిటు పెళ్ళి చెయ్యక మీరు కంటున్న యీ కుచేల సంతానాన్ని పెంచే దాదిలా చేసారు దాన్ని. పిల్లలకి కావల్సినవన్నీ సమకూర్చ లేనప్పుడు యింతమంది పిల్లల్ని ఎవరు కనమన్నారు?”

“వాణీ....ఏమిటే నీ పొగరు....?” ఉద్రేకంతో అరచింది వర్తనమ్మ.

చెల్లెలి దోరణికి విస్తుబోయి చూస్తూ నిలబడి పోయింది వాహిని.

“చూసావుటే....వాహినీ....చూసావుటే నీ చెల్లెలు ఎంతెంత మాటలనేస్తోందో నన్ను....?”

“తప్పు వాణీ....! పెద్దవాళ్ళనలా అన కూడదు.” మందలిస్తూ అంది వాహిని: “అమ్మ ఆరోగ్యం అసలే మంచిది కాదు.”

మన యింట్లో రేడియో లేకా, పత్రికలు చదవకా తెలివం లేదు కానీ మా ఫ్రెండ్ చెబుతూ వుంటుంది అన్నీ.”

“చదువుకోవడం మానేసి యిలాంటి కబురే చెప్పుకుంటూ వుంటారన్న మాట.”

“ఒక్క నిన్ను వుద్దేశించే కాదమ్మా నేను చెబుతున్నది. మనదేశంలో నీలాంటి తల్లులు లక్షలాదిగా వున్నారు. వాళ్ళందరి గురించి జనరల్ గా చెబుతున్నా. తల్లి అంటే ఎలా వుండాలి? పిల్లల్ని ప్రేమతో పెంచాలి. వాళ్ళకి ఎందులో శ్రద్ధ వుందో, గమనించి ఆ వృత్తిలో అభివృద్ధిలోకి రావడానికి దోహదం చెయ్యాలి. ఇంతమంది పిల్లల్ని కనడానికే నీకున్న శక్తంతా వినియోగమైపోయింది. ఇంక పాపం మా హాబీస్ గుర్తించి మమ్మల్ని ప్రోత్సహించే వోపిక

“అయితే విను గుండెనెప్పి వున్నవాళ్ళు ఏరకమైన వుద్రేకాన్నీ, ఆందోళననీ తట్టుకో లేరమ్మా. ప్రసవ కాలంలో వచ్చే నొప్పులకి తట్టుకోలేక గుండె ఆగిపోయే ప్రమాదం ఎంతైనా వుందట! అందుచేతనే గుండె జబ్బు వున్న వాళ్ళు ఉద్రేకపడకూడదంటారు,” అని ఇందాక తానన్న మాటలకి తల్లి ఉద్రేకం వచ్చిన సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చి నాలిక్కరచుకుని, “అందుకే గర్భం రాకూడదంటారమ్మా!” అని పూర్తి చేసింది వాణి.

“నీకిన్ని విషయాలెలా తెలిసాయే వాణీ?” ఆశ్చర్యంగా అడిగింది వర్తనమ్మ.

“పూర్వం రహస్యంగా వుంచాలనుకునే విషయాలన్నీ యీనాడు పబ్లిక్ ఆయిపోయాయి.

నీ తెక్కడ వుంటుంది?”

విషాదంగా మొహం పెట్టింది వాణి.

వాణి మాట్లాడిన తీరుకు వాహినికి నవ్వుచ్చినా తల్లి చూస్తే బాగుండదని బలవంతాన ఆపుకుంది.

“అనమ్మా, నీ యిష్టం. జరిగిపోయిన దాని కెవరేం చెయ్యగలరు? ఆ భగవంతుడు కావాలనే వాళ్ళకు ఇస్తున్నాడేమో చూడు. అంతా భగవ దేచ్చు,” అని పూరుకుంది వర్తనమ్మ.

వాహినికి చెల్లెలి దోరణి చూసి ఆశ్చర్యం కలిగినా ఆమె చెప్పినవన్నీ నిజమే అనిపించింది. ‘ఒక్క చదువులోనే కాదు తెలివి తేటలు. ప్రపంచ

జ్ఞానం కూడా కావలసినంత వుంది వాణికి.' అనుకుంది వాహిని.

రాఘవయ్య ఆఫీసు నుంచి యింటికి వచ్చాడు. "నాన్నా....! నేను క్లాసులో ఫస్ట్ గా వచ్చానని యీ పుస్తకం ప్రెజెంట్ చేసారు నాన్నా" అంటూ దగ్గరగా వెళ్ళి డిక్షనరీ చూపించింది వాణి.

"అలాగమ్మా! చాలా సంతోషం తల్లీ! నువ్వు నిజంగా చదువుల సరస్వతివే!" అంటూ పుస్తకం చేతిలోకి తీసుకుని అటూ యిటూ తిరగేసాడు రాఘవయ్య. "బాగుందమ్మా. నీకు తెలియనివి తెలుసుకోడానికి బాగా ఉపయోగిస్తుందీ డిక్షనరీ - నీకు దాని అవసరమెంతో వుంటుందనే భగవంతుడిచ్చాడు." అని, "వాహినీ!....కాఫీ వుందామ్మా...!" అన్నాడు రాఘవయ్య.

పెదపూడి రెచ్చలక్ష్మీదేవి

"ఏమండీ! ఏవేనా సంబంధాలు చూస్తున్నారా?" ప్రశ్నించింది వర్తనమ్మ.

"ఆఫీసు పనితో ఎక్కడా వూపిరి సలపటం లేదు. ఏవో చూస్తూనే వున్నాను. నాకు తెలిసిన ప్రతివాడితోనూ చెప్పాను. 'నాకో పెళ్ళికున్న కూతురు వుందయ్యా! నీ ఎరికను కాస్త తక్కువ కట్టుతో వున్న సంబంధమేదేనా వుంటే చూసి పెట్టు' అని. ఇవేళ రెండు సంబంధాల గురించి తెలిసింది. అందులో మొదటి సంబంధం - అబ్బాయి గుంటూరులో బ్యాంకులో క్లర్క్ గా పని చేస్తున్నాడు. బి. ఏ. పాసయ్యాడు. నాలుగు వేలు కట్టం అడుగుతున్నారు. కట్టం కాకుండా లాంఛనాలూ అవీ పైన యివ్వాలట. ఇక రెండవ సంబంధం - అబ్బాయి స్కూల్ పైనర్ ఫెయిర్ అయ్యాడు. ఉద్యోగం సద్యోగం లేకుండా తల్లి తండ్రుల దగ్గర వున్నాడట కుర్రాడు. అస్తేమీ లేదు. అయినా మూడువేలు కట్టం. పైన లాంఛనాలూ అడుగుతున్నారు. ఈ అబ్బాయికి వచ్చిన కట్టం డబ్బుతో ఆడపిల్ల పెళ్ళి చెయ్యాలట. మన పిల్లకి అసలు కడుపునిండా తిండయినా పెట్టగలరో లేదో! ఒక దరిద్ర కుటుంబంలోంచి వెళ్ళి మరో దరిద్ర కుటుంబంలో పడుతుంది పిల్ల. అప్పోసప్పో చేసి పెళ్ళిచేసినా కట్టం దండుగే. స్కూలు పైనర్ పోయిన వాడికి ఉద్యోగం ఎవరిస్తారు? యావజ్జీవం పరాధీనంగానే ఉంటుంది వాహిని బ్రతుకు. అసలే అది ఆమాయకురాలు." అన్నాడు రాఘవయ్య.

"పోనైంది. అల్లుడికి ఉద్యోగం లేకపోతే మాత్రమేం? పెద్దవాళ్ళచాలున రోజులు గడి పెయ్యడం మంచిదేగా! మన పిల్ల యీ కాలం పిల్ల కాదు. ఎదుటివాళ్ళు ఎటువంటి వాళ్ళయినా సర్దుకుపోయే నేర్నూ వోర్నూ దానికున్నాయి" అన్నది వర్తనమ్మ.

"నువ్వు ఇంత విచ్చిదానివేమిటే వర్తనం! వాళ్ళ సంసారం కూడా మన సంసారంలాంటిదే. వెరసి పదిమంది సంతానం. వింటున్నావా? మన కన్నా అయిదాకులెక్కువే చదివాడు - అయితే గియితే మన కాబోయే వియ్యంకుడు. మనలాగే వాళ్ళకి పెళ్ళిడు పిల్ల వుంది. ఈ పిల్లాడి పెళ్ళి చేసి ఆ వచ్చిన కట్టంతో ఆడపిల్ల పెళ్ళి చెయ్యాలనే ప్లానులో వున్నారు వాళ్ళు."

"వియ్యంకుడు ఏం ఉద్యోగం చేస్తున్నాడో?" కుతూహలంగా అడిగింది వర్తనమ్మ.

"ఏముంది? నాలాగే. ఏదో ఆఫీసులో హెడ్ క్లర్క్. నేను క్లర్క్ ని. అంతే తేడా మా యిద్దరికీ."

"చూస్తూ చూస్తూ ఉద్యోగం లేని వాడికెలా యిస్తామండీ....! మీరు చెప్పినట్లు అప్పో సప్పో చేసి పెళ్ళాన్ని పోషించగలిగేవాడికి యిచ్చినా ఆ కట్నానికి సార్థకత వుంటుంది. మన పిల్ల కేం తక్కువని? లక్ష్మీదేవిలా కలకల్లాడుతూ వుంటుంది. చిదిపి దీపం పెట్టవచ్చు."

"మన పిల్ల లక్ష్మీదేవేనే కాదనను. కాని ఎదుటివాడికి పిల్లతోపాటుగా ముల్లెకూడా కావాలిట. మనం పిల్లని కన్నాం కాని ముల్లెని కనలేదే! మధ్యలో సంపాదిద్దామన్నా నాకంత చాకచక్యం. తెలివి తేటలూ లేవు కదా!"

భర్త మాటలకు నవ్వుచ్చింది వర్తనమ్మకు.

"మనకి తెలీదుగాని ఆ భగవంతుడు దాని కెక్కడో భర్తను నిర్ణయించే వుంటాడు. ఆ చైము రాగానే మన యింటికి వచ్చి 'మీ అమ్మాయిని నా కిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యండి!' అని అడుగుతాడు చూస్తూండండి."

భార్య మాటలకు అబ్బురపడ్డాడు రాఘవయ్య.

"ఎంత మార్పొచ్చిందే వర్తనం నీలో! ఇది వరకెప్పుడూ పిల్ల పెళ్ళి చెయ్యలేక పోతున్నానని నా మీద విరుచుకు పడుతూ వుండేదానివి. భగవంతుడి మీద యింత నమ్మకం ఎప్పుడు కలిగిందే నీలో....?"

"అలాగే నాన్నా....! వెచ్చబెట్టి తెస్తాను." అంటూ వంటింట్లోకి వెళ్ళింది వాహిని.

“ఎప్పుడో అప్పుడు కలిగింది. మీక్కావలసిందే కదా!” అంటూ నవ్వింది వర్ధనమ్మ.

“డాక్టరుగారిచ్చిన మాత్రలు రోజూ వేసుకుంటున్నావా?”

“అవి ఎప్పుడో అయిపోయాయి.”

“మరి చెప్పావు కాదేం! తెచ్చేవాడిని కదా!” మందలింపుగా అన్నాడు రాఘవయ్య.

“పోనైద్దురూ! ఇప్పుడు నా వొంట్లో బాగానే వుంది.” అంటూ చప్పరించేసింది వర్ధనమ్మ. “అమ్మాయి అన్నీ అమర్చి పెడితే మధ్యాహ్నం పూట వంట చేస్తున్నాను.”

“మంచిదే. నెమ్మదిగా అలవాటు చేసుకో. పని అలవాటు లేకపోతే, అమ్మాయి ఆత్మవారింటికి వెళ్ళాక అవస్థ అవుతుంది.” అంటూ చిరునవ్వు నవ్వాడు రాఘవయ్య.

తల్లిదండ్రులకు కాఫీ తెచ్చి యిచ్చింది వాహిని. కాఫీ తాగి కాఫీపు విక్రాంతి తీసుకున్నాక చెప్పులేసుకుని అఫీసుకి వెళ్ళిపోయాడు రాఘవయ్య.

స్కూళ్ళనుంచి వచ్చిన పిల్లలకి భోజనాలు పెట్టింది వాహిని.

“అక్కా....నీలో ఏదో కొత్త అందం కనిపిస్తోందే!” అన్నం తింటూ కామెంట్ చేసింది వాణి. “రోజూ కన్నా ఉత్సాహంగా కనిపిస్తున్నావు.”

“నీ మొహం! ఎవరి కళ్ళేనా ఎరువు తెచ్చుకున్నావా ఏమిటి?” అన్నం వడ్డిస్తూ హాస్యమాడింది వాహిని.

వాణి అన్నమాట నిజమే. వాహిని హృదయంలో నిండుకున్న ఆనందోత్సాహాలు ఆమె శరీరంలోని అణువణువులోనూ ప్రతిఫలిస్తున్నాయి.

ప్రకాష్ చేతులు యింకా తనని పెనవేసినట్లే వుంది. అతని స్పర్శ తాలూకు అనుభూతి యింకా తనని అంటిపెట్టుకునే వుంది.

భోజనాలయాయి. పిల్లలంతా స్కూళ్ళకి వెళ్ళిపోయారు.

ఇల్లంతా సర్ది యివతలకి వచ్చేసరికి నాలుగయింది.

ముందు రోజు ప్రకాష్ చేయించుకున్న వాగ్దానం జ్ఞాపకం వచ్చింది వాహినికి. ‘సాయంత్రం ఎలాగైనా శారదమ్మగారింటికి వెళ్ళాలి.’ అనుకుంది ఆమె.

స్కూళ్ళనుంచి తిరిగి వచ్చిన పిల్లలు కాఫీలు

తాగి మొహాలు కడుక్కుని వాహినిచేత తలలు దువ్వించుకుని ఆడుకుందుకు వెళ్ళిపోయారు.

కుంపట్లో నిప్పుచేసి కందిపప్పు వేయించి ఆ కుంపట్లోనే బియ్యం కడిగి పడేసింది. పచ్చడి రుబ్బడం పూర్తయేసరికి అటు అన్నం కూడా వుడికిపోయింది.

శరీరం యాంత్రికంగా పని చేసుకుపోతున్నా. ఆమె మనస్సు మాత్రం ప్రకాష్ చుట్టూ పరిభ్రమిస్తోంది.

జడ వేసుకుని, మొహం కడుక్కుని, చీర మార్చుకుంది వాహిని.

“అమ్మా....! అలా ఒకసారి శారదమ్మగారి యింటికి వెళ్ళి వస్తా.”

“చీకటి పడకుండా వచ్చేయ్.” హెచ్చరించింది వర్ధనమ్మ.

“అలాగే....” అంటూ చెప్పులేసుకుని మెట్లు దిగింది వాహిని.

శారదమ్మగారి యింటి మెట్లు ఎక్కుతూ ఉంటే, అలవాటు ప్రకారం ఆల్ఫ్రేషియన్ కుక్కతోకాడిస్తూ మొరిగింది. దాని అరుపుకి లోపల్నించి ఎవరూ బయటికి రాలేదు.

వాహిని హాల్లోకి వెళ్ళింది. ఎక్కడా అలికిడి లేదు. ఒకవేళ శారదమ్మగారు వంటింట్లోగాని వున్నారేమోనని అక్కడకి వెళ్ళింది. వండిన పదార్థాలన్నీ మూతలు పెట్టి వున్నాయి.

“వంట వండి పెట్టేసి ఎక్కడి కెళ్ళారబ్బా! తలుపులన్నీ బార్లా తీసి వున్నాయి. కనీసం ప్రకాష్ అయినా లేడే!” అనుకుంటూ వెనుదిరిగింది వాహిని.

గుమ్మంలో ఆడ్డుగా నిలబడి వున్నాడు ప్రకాష్ రెండు తలుపుల మీదా చేతులు వేసి చిరునవ్వు నవ్వుతూ. అతని కళ్ళు కాంతితో మెరుస్తున్నాయి. అప్పుడే స్నానం చేసి వచ్చినట్లున్నాడు తడి తువ్వలు చుట్టబెట్టుకున్నాడు. అతడి తెల్లని ఒంటి మీద అక్కడక్కడ నీటి బిందువులు ముత్యాలలా మెరుస్తున్నాయి.

“దేవిగారు వచ్చారా? మీ చల్లని చేత్తో అమృతం లాంటి కాఫీ రెండు కప్పులు చేసి తెండి. నా గదిలో వుంటాను.”

“అమ్మగారేరీ?” నిగ్గుపడుతూ అడిగింది వాహిని.

“అమ్మా-నాన్నా త్రిపురసుందరి గుడికి

వెళ్ళారు. నిన్న మనం వెళ్ళాం కాదూ! ఇవేళ వాళ్లు వెళ్ళారు!” అంటూ కొంటేగా నవ్వి. “త్వరగా చేసి తెస్తారు కదూ!” అంటూ వెళ్ళిపోయాడు-సన్నగా యీల వేస్తూ.

‘కాఫీ చేసేతేవారిట. ఎంత చనువుగా అజ్ఞాపిస్తున్నాడో - అప్పుడే నామీద అధికారం సంపాదించినట్లు. అతడిలో ఏక క్తి వుందోకాని అతడి మాటను కాదనలేను.’ తనలో తనే నవ్వుకుంటూ కాఫీ తయారు చేసి, కప్పుల్లో పోసి ట్రేలో పెట్టుకుని అతడి గదిలోకి వెళ్ళింది వాహిని.

సందేహిస్తూ గుమ్మంలోనే నిలబడిపోయిన వాహినిని చూసి, “అదేమిటి వాహినీ, అక్కడే నిలబడిపోయావ్ - రా లోపలికి.” అన్నాడు ప్రకాష్ చిరునవ్వుతో.

తెల్లలాల్చీ. పైజమాలో చూడ ముచ్చటగా వున్నాడు ప్రకాష్. రెప్పవెల్పుకుండా తన వైపు చూస్తున్న వాహినిని ఉద్దేశించి, “అంతగా నన్ను చూడకు. దిష్టి తగిలేను.” అన్నాడు మధురంగా నవ్వుతూ.

చప్పున చూపులు వాలుకుని ట్రే పట్టుకు వెళ్ళి టీపాడుమీద పెట్టింది వాహిని.

“ఏకవచనంలో సంబోధిస్తున్నానని నువ్వే మన్నా అనుకుంటున్నావా వాహినీ?”

“లేదు. మీరలా ఏలు నేనే బాగుంది.”

“తర్వాత ఎలాగా పిలవాలికదా అని యిప్పటి నుంచే అలవాటు చేసుకుంటున్నాను.”

నిగ్గుపడింది వాహిని. ఆమె బుగ్గల్లో గులాబీలు పూసాయి.

“వాహినీ! నువ్వలా నిగ్గుపడుతుంటే ఎలా వున్నావో చెప్పనా?”

“ఎలా వున్నాను?”

“కొత్త పెళ్ళి కూతురిలా వున్నావు.”

మరింత నిగ్గు పడిపోయింది వాహిని. కుర్చీలాగి, “నిలబడే వున్నావు కూర్చో వాహినీ!” అన్నాడు ప్రకాష్. ఎదురుగా వున్న మరో కుర్చీలో తనూ కూర్చున్నాడు.

కూర్చుంది వాహిని. శారదమ్మగారు లేని సమయంలో ఆ ఇంటికి రావడం అదే మొదటిసారి. ఆమెకేదో జంకుగా వుంది.

“నిన్న అలా మాట్లాడానని నామీద కోపం రాలేదు కదా!”

ప్రకాష్ అలా అనగానే ముందు రోజు సాయంత్రం జరిగిన సంఘటన కళ్ళ ముందు మెదలి వాహిని మొహం కొత్త కాంతితో నిండిపోయింది. సిగ్గుతో తల వంచుకుని చేబులు వేపు చూస్తూ వుండిపోయిన వాహిని “కాఫీ తీసుకో వాహినీ, చల్లారి పోతోంది!” అన్న ప్రకాష్ మాటలకి వులిక్కిపడ్డట్టు అయి, అతని చేతిలోని కాఫీ కప్పు అందుకుని తాగ సాగింది.

వాహినిని చూసి నవ్వుసాగాడు ప్రకాష్—“ఏమిటి వాహినీ అంత పరధ్యానం!” అంటూ.

బదులుగా మెల్లగా నవ్వింది వాహిని.

కాఫీ తాగుతూ ఆ గదిని ఎరిశీలించసాగింది వాహిని. ఆ గదిలో ప్రతి వస్తువు దేని స్థానంలో అది చక్కగా సర్దుబడి వుంది.

“పరిశీలన పూర్తయిందా?” ఖాళీ కప్పు టీపాయ్ మీద పెడుతూ చిరునవ్వుతో అడిగాడు ప్రకాష్.

“గది నీటుగా సర్దారు. మీ అమ్మగారను కుంటాను!” అన్నది వాహిని.

“ఊహ—నాగది నేనే సర్దుకుంటాను.”

వాహిని కాఫీ తాగడం పూర్తి చేసి కప్పు క్రింద పెట్టింది.

ప్రకాష్ కప్పు కూడా తీసి రెండు కప్పులూ బ్రేలో పెట్టి లేచింది పట్టుకెళ్ళడానికి.

“పట్టుకెళ్ళవచ్చు రెద్దూ—” కుర్చీలోంచి లేచి వచ్చి వాహిని కుర్చీ వెనుక నిలబడి వాహిని భుజాల మీద చేతులు వేశాడు ప్రకాష్.

వాహినికి కంగారుగా వుంది.

“కప్పులు రోసల పెడతాను.” అంటూ రెండడుగులు వేసింది.

వాహిని చేతుల్లోని బ్రే అందుకుని కింద పెట్టి వాహినిని గాఢంగా హృదయానికి హత్తుకున్నాడు ప్రకాష్.

ఆ గాఢపరిష్కారంతో వుక్కిరి చిక్కిర యింది వాహిని.

“ఉష్—ఏమిటిది—వదలండి....” అన్నది విడి వదటానికి ప్రయత్నిస్తూ.

“నిన్న రాత్రల్లా నాకు నిద్ర పట్టలేదు. ఎందుకో తెలుసా?” వాహినిని అలాగే తన

బలమైన బాహువుల మధ్య బంధించి మత్తుగా అన్నాడు ప్రకాష్.

వాహిని కనురెప్పలు ఆశ్చర్యంగా కదలాడాయి.

“ఎందుకని....?”

“దానికి నువ్వే కారణం.” నిష్ఠురంగా అన్నాడు ప్రకాష్.

“నేనా?”

“అవును. నువ్వే—కళ్ళు మూసుకుంటే చాలు—నా దేవి కళ్ళ ముందు ప్రత్యక్షం కావడం, నన్ను కవ్వించడం, అందుకోబోతే చిలివినవ్వులతో అంతలోనే అంతర్ధానం కావడం.. తెల్లవార్లూ యిలాగే గడిచింది.”

సిగ్గుతో మౌనంగా వుండిపోయింది వాహిని.

‘నా పరిస్థితి అంతే అయింది రాత్రి’ అనుకుంది మనస్సులో.

అతడి విశాలవక్షంలో గువ్వపిట్టలా వొడిగి పోయింది వాహిని.

“వాహినీ—మన యీ అనుబంధం యీనాటి దనిపించడం లేదు. ఏ జన్మలోనో మనిద్దరం భార్యా భర్తలమై వుంటాము. అందుకే మనని యీ జన్మలో కూడా భగవంతు దీవిధంగా కలిపాడు. అవునుకదూ?” అమృతం తాగినట్లు మత్తుగా వుంది ప్రకాష్ కంఠస్వరం.

“మనది ఒక జన్మది కాదు—జన్మ జన్మల అనుబంధం. కాబట్టే నేల మీద వున్న నన్ను, దివిలో వున్న మిమ్మల్ని కలిపాడు-భగవంతుడు.” అరమోడ్లు కన్నులతో అన్నది వాహిని.

ఆమె కళ్ళను తమకంగా చుంబించాడు ప్రకాష్.

“నువ్వు లేని యీ జీవితం ఎడారి లాంటిది వాహినీ! నీ వియోగం నన్ను అగ్నిలా దహించే స్తోంది. ఇంక ఒక్కక్షణం కూడా నువ్వు లేకుండా బ్రతకలేను.” వాహినిని ఎత్తుకు వెళ్ళి మంచం మీద పడుకోబెట్టాడు ప్రకాష్.

“ఏమిటిది—వద్దు—నేను వెళ్ళతాను.” మంచం మీంచి దిగ్గునలేచి తలుపువేపు నడిచింది వాహిని.

ఆమె కన్నా ముందుగా రెండంగళ్లో తలుపు దగ్గరికి వెళ్ళి, తలుపు గడియ పెట్టి “ఏమిటి వాహినీ—పసిపాపలా....” మురిపెంగా మళ్ళీ

వాహినిని చేతుల మీద ఎత్తుకుని తీసుకు వచ్చి మంచం మీద పడుకోబెట్టి ఆమె మొహమంతా ముద్దులతో ముంచెత్తాడు ప్రకాష్.

“వద్దు ప్రకాష్—నా మాట విను—మీ అమ్మ గారు వస్తారు.....” కళ్ళ నీళ్ళ పర్యంతం అయి ప్రాదేయపడుతున్న వాహినిని చూసి మధురంగా నవ్వేడు ప్రకాష్.

“పిచ్చి వాహినీ....! ఎందుకంత భయం? ఈనాడేకాదు. జీవితంతం నీకు తోడుగా వుంటాను. మన పెళ్ళి విషయం రేపే అమ్మతో మాట్లాడ తాను సరేనా....! నువ్వు లేని నేను లేను. ఈ జీవితమే లేదు.” మండ్రస్థాయిలో మృదుమధురంగా మాట్లాడుతూ మరి మాట్లాడడానికి అవకాశమివ్వకుండా వాహిని నోటిని తన నోటితో మూసి వేశాడు.

ప్రకాష్ మాటలకి మంత్ర ముగ్ధ అయిన వాహిని తన మనసు మీదా, శరీరం మీదా కూడా అధికారం కోల్పోయి అతని కౌగిలిలో కరిగి పోయింది.

4

అటలకి పెళ్ళిన పిల్లలు తిరిగి వచ్చేవారు. వీధి లోకి పెళ్ళిన రాఘవయ్య కూడా యింటికి వచ్చాడు.

బాగా చీకటి పడింది.

“అమ్మాయేది?” కాళ్ళు కడుక్కుంటూ ప్రశ్నించాడు రాఘవయ్య.

“శారదమ్మగారింటికి వెళ్ళింది.”

“ఎంత నేపైంది వెళ్ళి? ఇంకా రాలేదే!”

“ఈపాటికి వచ్చేస్తూనే వుంటుంది. వెళ్ళి చాలా రోజులైంది కదూ! శారదమ్మగారు కూర్చో బెట్టేసి వుంటారు. మనమ్మాయం తే అవిడ కెంత యిదనుకున్నారూ! క్రిందటి మాటు వెళ్ళి నప్పుడు బుద్దెడు బత్తాయి పళ్ళు యిచ్చి పంపింది. మొన్న వాళ్ళ తోటలోవని పాతిక చిన్న రసాలు పంపించింది.”

“ఏమోనే! గొప్పవాళ్ళ యింటికి రాకపోక లంత జేమదాయకం కాదని నానమ్మకం.”

“మీకు రోజు రోజుకీ చాదస్తం ఎక్కువై పోతోంది. నాకు రావల్సిన అనుమానం మీకు

వస్తోందేమిటి ఖర్మ!” నవ్వుతూ నుదురు కొట్టుకుంది వర్ధనమ్మ.

“దేవికైనా కీడెంచి మేలెంచమన్నారే మన పెద్దలు.” తువ్వాయిలో కాళ్లు ఒత్తుకుని లోపలికి వచ్చాడు రాఘవయ్య.

అతడి వెనుకగా వర్ధనమ్మ కూడా వచ్చింది. “ఆ—ఆ— అందుకుని కీడెంచుతూ కూర్చోండి. పైనుంచి తథాస్తు దేవతలు ‘తథాస్తు’ అంటారు. ‘శుభం పరికరా పెళ్ళి కొడకా’ అంటే ‘పెళ్ళి కూతురు ముండా మోసింది’ అన్నట్ట—వెనుకటికి మీలాంటి వాడే ఎవడో....”

“చీ....చీ....దానికి దీనికి సంబంధమేమిటి!”

“మీరు వూరుకోండి. శారదమ్మగారిది దొడ్డ మనస్సు. మన అమ్మాయంటే అవిడ కెంతో యిష్టం. దాని అదృష్టం బాగుంటే రేపు ఆయింటి కోడలే కావచ్చు.”

“వర్ధనం, నీకు మతిగాని పోయిందా? వాళ్లే క్కడ? మనమెక్కడ? అమ్మాయి గనుక వింటే....!”

“మరేం పర్వాలేదు రెండి. నిజంగా అలా

జరిగితే మన అమ్మాయికన్న అదృష్టవంతులెవరుంటారు?”

గుమ్మం దగ్గర అలికిడి విని భార్యభర్తలు వెనుదిరిగి చూశారు.

వాహిని వచ్చింది.

“అదుగో మాటలోనే వచ్చింది అమ్మాయి. ఏమ్మా యితాలస్యమైంది?” వాహిని వైపు అనుమానంగా చూశాడు రాఘవయ్య.

“నేను వెళ్లినా....శారదమ్మగారికి....ఒంట్లో బాగుండలేదు నాన్నా....వెళ్ళాక బాగుంటుందా? వంటలో—సాయం చేసి వచ్చాను.” సమాధానం ఏం చెప్పాలో ముందుగా ఆలోచించకపోవడంతో తడుముకోవాల్సి వచ్చింది వాహినికి.

“మా తల్లిది జాలి గుండె. ఎవరేనా బాధ పడుతుంటే చూసి వూరుకోలేదు.” వాహిని తల ఆస్థాయంగా నిమిరాడు రాఘవయ్య.

“పిల్లలంతా ఆకళ్ళంటున్నారు. వెళ్లి వద్దన ప్రయత్నం చెయ్యమ్మా వాహినీ!” అంది వర్ధనమ్మ మంచం మీద కూర్చుని. రామాయణం చేతిలోకి తీసుకుంటూ.

“అలాగేనమ్మా....!” అంటూ కాళ్ళు కడుక్కుందుకు పెరట్లో కెళ్ళింది వాహిని.

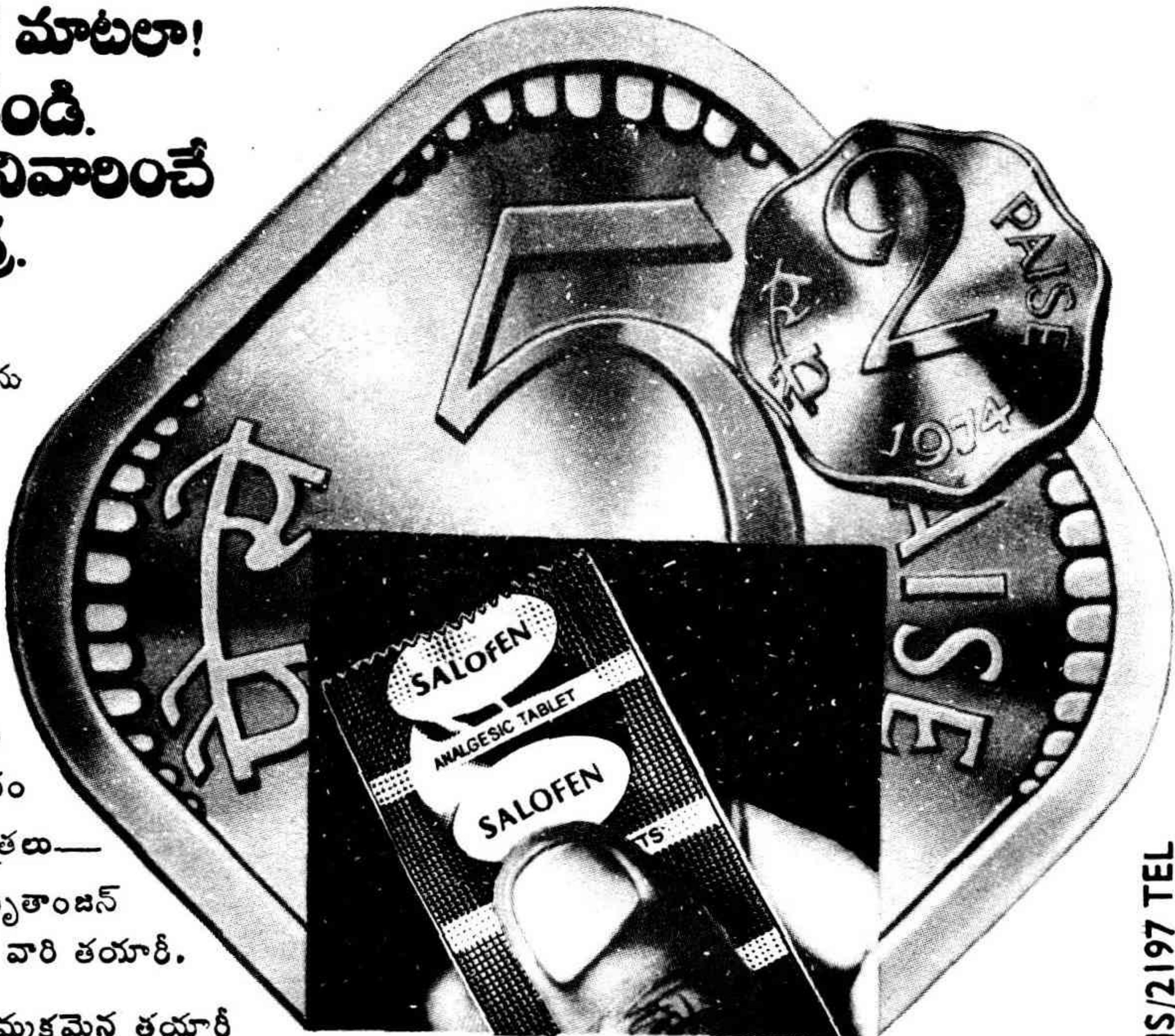
వాణి వీటలువేసి కంచాలు పెట్టింది. వద్దన చేస్తున్నంతసేపూ వాహిని మనస్సు మనసులో లేదు. ‘ఎప్పుడూ లేనిది యివేళ అమ్మా నాన్నల ముందు అబద్ధం చెప్పాల్సి వచ్చింది. అసలు తను వాళ్ళింటికి వెళ్ళకుండా వుండాల్సింది. తను వెళ్ళే సరికి శారదమ్మగారు యింట్లో లేకపోయారు కదా?’ అనుకుని కించపడింది వాహిని. అంతలోనే ప్రకాష్ మాటలు, అతడి చేష్టలు గుర్తుకు వచ్చి వాహిని పులికించిపోయింది. ఆమెలోని అణు వణుపూ మధురభావనతో నిండిపోయింది. ‘ప్రకాష్ తనవాడు. తమది - ఏదో జన్మల అనుబంధం—తమ పెళ్ళి గురించి రేపు వాళ్ళమ్మగారితో మాట్లాడతాడు. అతడు ఎంత అందగాడో అంత కొంటెవాడు.’ వలచినవాని తలపులతో వాహిని పెదవుల మీద చిరునవ్వుకటి మెరిసింది.

“ఏమిటక్కా. మజ్జిగ గిన్నె చేత్తో పట్టుకుని పొయ్యికుండా నీలో నీవే నవ్వుకుంటున్నావు?” అంటున్న సత్యం మాటలకి వులిక్కిపడి మజ్జిగ వడ్డించింది వాహిని. [నశేషం]

ఈ రోజుల్లో తలనొప్పి అంటే మాటలా! సాలోఫేన్ ను వాడండి. అమోఘంగా నొప్పులను నివారించే విశిష్టమైన మాత్ర. వెల అతిచౌక

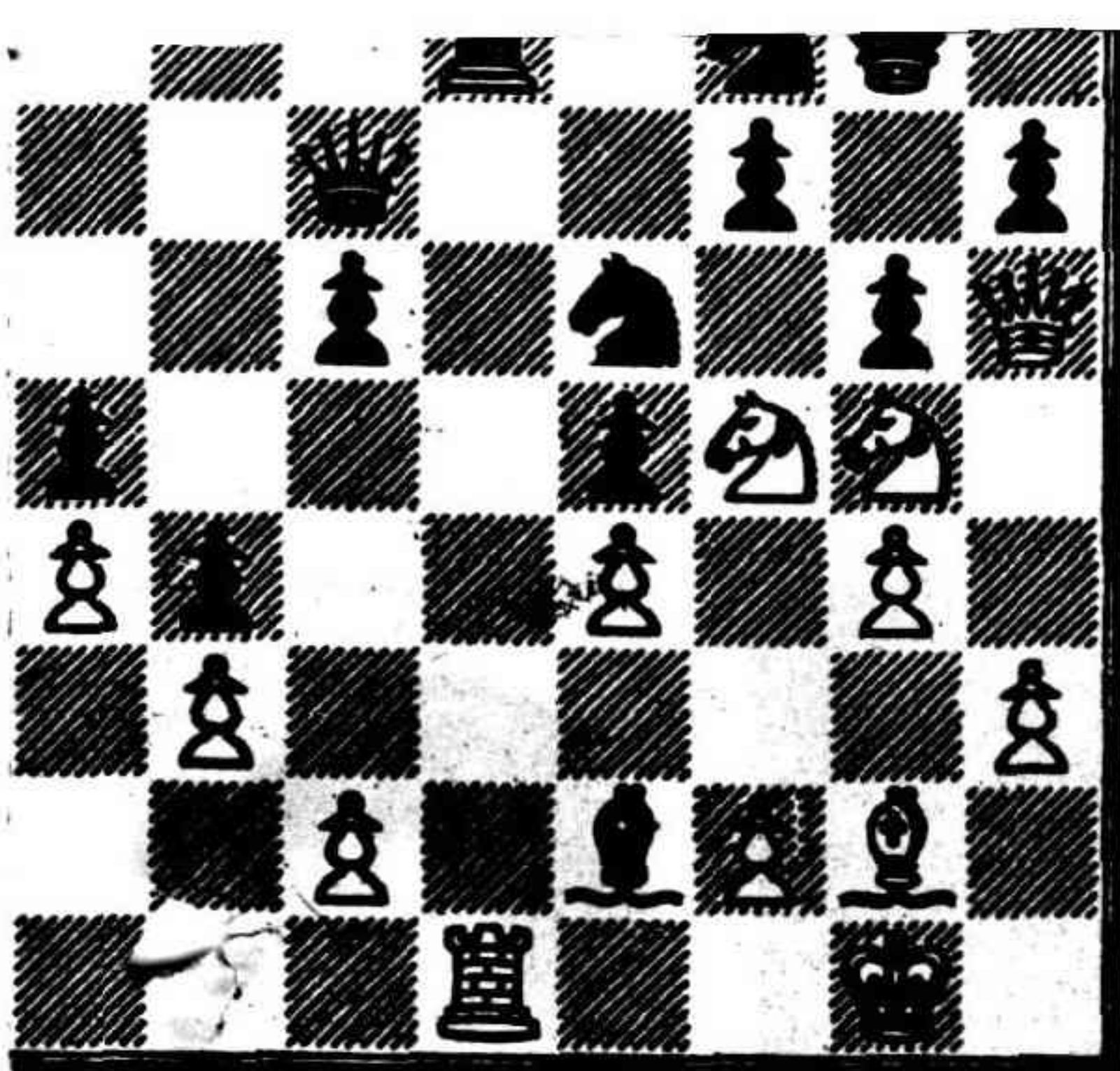
మంచి నొప్పుల నివారిణి సాలోఫేన్ ను గమనించండి. దీనిలో రెండు మందులు అమోఘంగా నొప్పులను పోగొట్టేవి చేరివున్నాయి—అస్పిన్, ఫెనాసిటన్—అయినప్పటికీ వెల మాత్రము 7 పైసలే ఒకమాత్ర. సాలోఫేన్ అతిశీఘ్రంగా, తలనొప్పులకు జలుబులకు పండ్లనొప్పి, ప్లూ జ్వరాలకు కండలనొప్పులకు ఉపశమనం కల్గిస్తుంది. సాలోఫేన్ నొప్పుల నివారిణి మాత్రలు—ఏళ్లతరబడి ఇంటింటా ప్రసిద్ధిపొందిన అమృతాంజన్ లిమిటెడ్ వారి తయారీ.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్ వారి నమ్మకమైన తయారీ

సాలోఫేన్ - అమోఘమగు నిరపాయకరమైన నొప్పుల నివారిణి

SAA/AMS/2197 TEL

వార్తల్లో వనిత: రోహిణి ఖాదిల్కర్

ఆమె పద్మ అనుభవం 'చదరంగం నిపుణురాలు' రోహిణి ఖాదిల్కర్ జాతీయ స్థాయిలో జరిగే పోటీలలో పురుషులతోబాటు ఆడరాదని 'ఆల్ ఇండియా చెస్ ఫెడరేషన్' వారు చెప్పడం ఆమె చదరంగ క్రీడాకారులతో బాటు స్త్రీల హక్కులకోసం పాటుపడుతున్న సంఘాలవారిని కూడా ఎంతో నొప్పించింది. రోహిణి జాతీయ స్థాయిలో సాగిన 'బి' పోటీలలో నెగ్గి 'ఎ' పోటీలలో ఆదే అర్హత సంపాదించినా, ఆమె ఆడపిల్ల కనుక పురుషులతోబాటు ఆడరాన్ని నిషేధించవచ్చునని చెస్ ఫెడరేషన్ వ్యాఖ్యానించింది.

బొంబాయిలోని నెంట్ కాలనీ పాఠశాలలో చదువుకుంటున్న రోహిణి ఖాదిల్కర్ 1972 నుంచి చదరంగం ఆటలో ఆసక్తి చూపుతూ 1975లో మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర స్థాయిలో జరిగిన పోటీలలో స్త్రీల విభాగంలో చాంపియన్ షిప్ గెలిచింది. ఆ ఏడాదే ఆమె పెటిట్ బోర్న్ మెంట్ లో 'బ్రిలియన్స్' బహుమతి పొందింది. బెంగళూరులో జరిగిన మొదటి జాతీయ స్థాయి పోటీలలో ఆమె ఏడవ స్థానం సంపాదించింది. 1976-77లో అధ్యక్షతనైన క్రీడాకారిణిగా ఆమె మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చే శివ చక్రపతి పురస్కారం పొందింది. క్రీడారంగంలో ప్రావీణ్యం గడించిన వారికి ఇచ్చే ఈ బహుమతి పొందిన మొదటి స్త్రీ (బాలిక!) ఆమె.

చదరంగం ఆటగాళ్ళుగా పేరు తెచ్చుకున్న శ్రీ ఆవినాష్ ఆవతే, శ్రీ ఎ. కె. ఘోష్, శ్రీ అబ్దుల్ జబ్బార్, శ్రీ గౌరాంగ్ మెహతా మొదలైన వారిని ఇదివరలో జరిగిన పోటీలలో గెలిచిన రోహిణి ఇటీవలి పోటీలలో ఆంధ్ర

ప్రదేశ్ కు చెందిన శ్రీ సత్యనారాయణ, బీహార్ కు చెందిన శ్రీ బి. కె. శ్రీవాత్సవ, తమిళనాడుకు చెందిన శ్రీ మణికంఠస్వామి మొదలైన చదరంగం ఆటగాళ్ళపై తన అధిక్యం చూపింది. ప్రస్తుతం జాతీయ స్థాయిలో జూనియర్ చాంపియన్, స్త్రీల విభాగంలో చాంపియన్ రోహిణియే.

పురుషులతో సాటిగా చదరంగం ఆడడానికి ఇన్ని అర్హతలు ఉన్న రోహిణిని ఆమె స్త్రీగా పుట్టిందన్న సాకుతో జాతీయ స్థాయి పోటీలనుంచి నిషేధించాలనడం చాలా విచారకరం. మహా

రాష్ట్ర విద్యాశాఖామంత్రి శ్రీ సుశీల్ కుమార్ పిందే ఈ విషయమై కేంద్ర విద్యాశాఖవారికి ఒక ఉత్తరం వ్రాసి, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇందులో కలుగజేసుకోవాలని కోరారు. జనతా పార్టీ నాయకులు శ్రీ ఎన్. జి. గోరే, జాతీయ స్థాయి చదరంగం చాంపియన్ శ్రీ మాన్యుయేల్ ఆరోన్, శ్రీ రాజారవిశేఖర్ (భారతదేశానికి చెందిన ఇంటర్నేషనల్ చెస్ మాస్టర్) మొదలైన ప్రముఖులతోబాటు చదరంగం ఆటగాళ్లు ఎందరో రోహిణిని బలపరిచారు. స్త్రీల సంస్థలు కూడా ఈ విషయమై ఆదుర్దా చూపడంతో ఆల్ ఇండియా చెస్ ఫెడరేషన్ రోహిణిలో కొంత మార్పు వచ్చింది.

రెండు రోజులు తర్జన భర్జనలు అయ్యాక ఏ చాంపియన్ షిప్ పోటీలోనైనా రోహిణిగానీ, మరే స్త్రీగానీ పాల్గొనడంపై ఆంక్ష విధించాలని తమ ఫెడరేషన్ నిర్ణయం తీసుకోలేదని వారు ప్రకటించారు. పురుషుల పోటీలలో స్త్రీలను పాల్గొననివ్వవచ్చా అన్న విషయం గురించి తెలియజేయమని వారు ప్రపంచ చదరంగ

సంస్థను కోరిఉన్నారు.

కోట్టయం (కేరళ)లో చదరంగం చాంపియన్ షిప్ పోటీలు జరుగుతుండగా చెస్ ఫెడరేషన్ వారి జనరల్ బాడీ సమావేశం జరగడం, రోహిణిని పురుషులతో ఆడనివ్వమన్న వార్త వెలువడడం జరిగాయి. ఆవార్త వచ్చేనాటికి రోహిణి 7½ పాయింట్లు గెలిచి ఐదవ స్థానంలో ఉంది. తనను ఆడనివ్వరన్న వార్త రోహిణిని ఎంతో నిరుత్సాహ పరిచింది. దాంతో ఆమె ఆటమీద శ్రద్ధ చూపలేక 17వ స్థానానికి చేరుకుంది. 'బి' చాంపియన్ షిప్ లో గెలుపొందిన తొలి 14 మంది మాత్రమే 'ఎ' చాంపియన్ షిప్ లో పాల్గొన వచ్చున్న నియమం ఉండడంతో రోహిణి 'ఎ' చాంపియన్ షిప్ లో పాల్గొనే అర్హతను కోల్పోయింది.

118 మంది క్రీడాకారులు పాల్గొన్న ఈ పోటీలలో రోహిణి 17వ స్థానం పొందడం కూడా గొప్ప విషయమే అయినా రోహిణి అంతకన్నా ఉన్నతస్థానం పొంది ఉండేదని చదరంగం ఆట నిపుణులు అభిప్రాయపడుతున్నారు.

రోహిణి తండ్రి నీలకంఠ ఖాదిల్కర్ (ఆయన కూడా జాతీయ స్థాయిలో చదరంగం ఆటగాడుగా పేరున్నవాడే) "కొందరు పురుషులు 25 కోట్ల మంది ఆడవాళ్ళను ఏ ఆటనుంచైనా నిషేధించాలని నిర్ణయించడం సాధ్యంకాదు" అన్నారు. రోహిణి తొమ్మిదేళ్ళ ఏల్లగా ఉన్నప్పటినుంచి ఆమెకు చదరంగంలో మెలకువలు నూరిపోసి, అప్పట్లో ప్రపంచ దృష్టిని ఆకర్షించిన బాబీ ఫిషర్-బోరిస్ స్పాస్కి ఆటలో ఆసక్తి కలిగించిన నీలకంఠ ఖాదిల్కర్ కు-చెస్ ఫెడరేషన్ వారి నిర్ణయం ఎంతో బాధకలిగించింది.

"నేను గెలిస్తే నన్నెందుకు ఆడనివ్వరు?" అని రోహిణి తండ్రిని అడిగిందట. ఆయన కుమార్తెను దైర్యంగా ఆడమని ఆదేశించాడట. చదరంగం బల్ల తనకు అందకపోతే కుభ్రంగా బల్లముందు నిలబడే, అడిగెలిచే ప్రయత్నాలు చేసే రోహిణికి ప్రత్యేక సదుపాయాలేవీ అక్కర లేదని ఆయన అన్నారు.

పురుషులతో సమానంగా అడిగెలవగల రోహిణి వంటి అధ్యతీయ బాలికలకు ప్రోత్సాహం లభించకపోవడం ఎంతో విచారకరం. అయినా రోహిణి అంతర్జాతీయ స్థాయిలో పేరు తెచ్చుకునే రోజు దూరంలో లేదు.

—రీనా సర్కార్

అంద చందాలు

భారతదేశం మొత్తంమీద వనితలు ప్రింటెడ్ చీరలంటే ఎంతో ఆసక్తి చూపుతారు. కొత్త, పాత ధోరణుల కలయికలో రూపొంది,

చీరలు

కనువిందు చేసే చీరలు ధరించి ఇక్కడి
వర్ణచిత్రాలలో కనిపిస్తున్నవారు-హిందీ తారలు
బిందియా, నజ్మీన్.

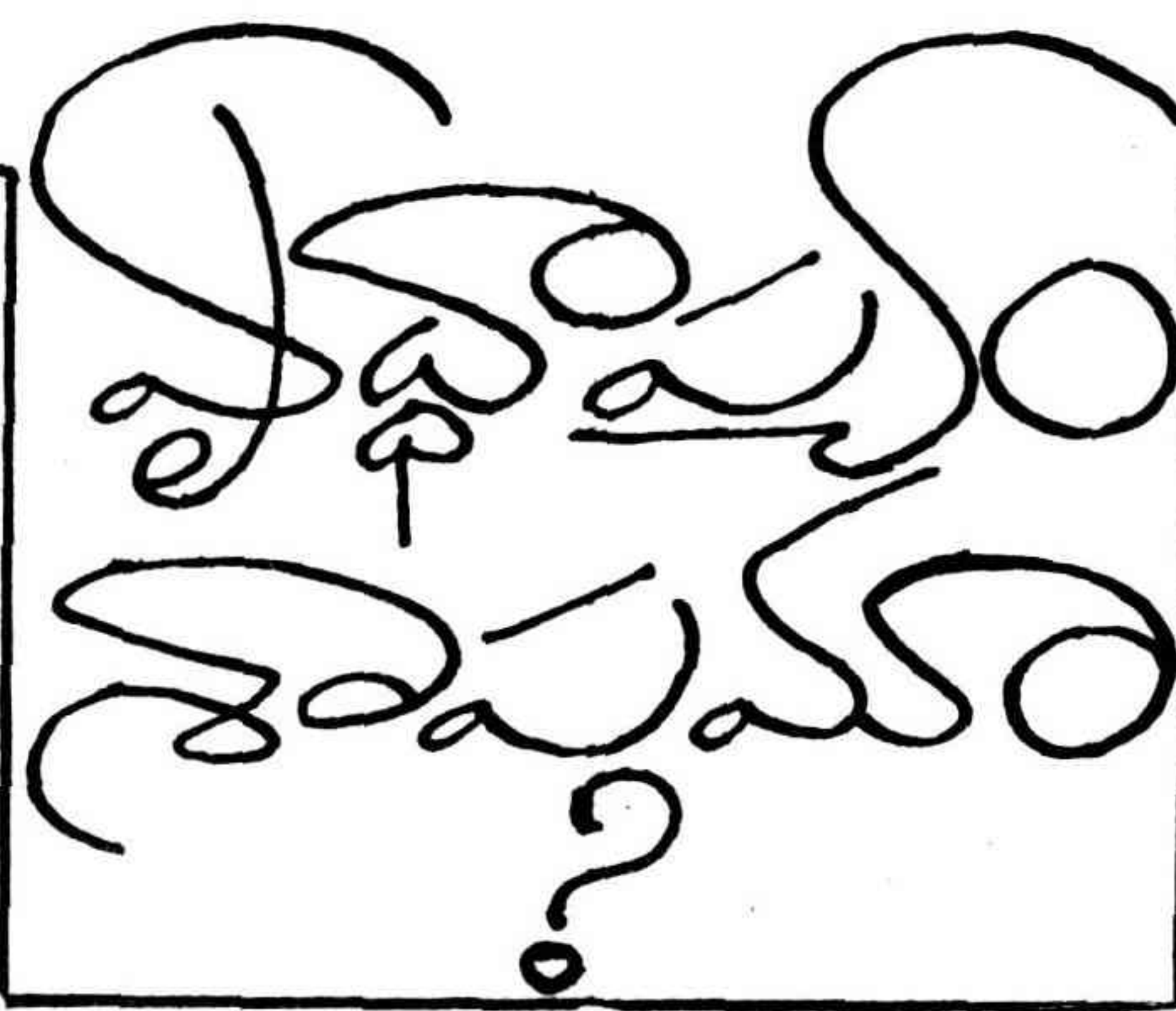
వెనుకటికి దిజేరి-ఇంగ్లండుకు ప్రధాన మంత్రిగా వున్నప్పుడు, ఆయన, ఆయన స్నేహితుడు కలిసి ఒక సాయంత్రం పికారుకు బయల్దేరారు. దార్లో ఓ వృద్ధ శ్రీమంతుడు కనిపిస్తే, దిజేరి పలకరించి "మీ పాత సమస్యలేవైనా పరిష్కారం అయ్యాయా?" అని అడిగారు. "అ....ఎక్కడ పరిష్కారమవుతాయి? రోజు రోజుకూ నా మతి పోతూవుంది. మనశ్శాంతి లేక ఎప్పుడో ఒకరోజు చస్తానేమో...." అని ఆ ముసలాయన అనేసరికి దిజేరి సానుభూతిపూర్వకంగా ఏవో నాలుగు మాటలు చెప్పి, ఆయనను పంపించివేశారు. ప్రక్కనేవున్న స్నేహితుడు-"ఎవరా ముసలాయన?" అని కుతూహలంగా అడిగాడు. "ఏమో నాకు తెలియదు!" అని జవాబు చెప్పారు దిజేరి. "అదేమిటి? ఆయనెవరో తెలియకుండా ఆయన సమస్యల గురించి ఎలా అడిగావు?" అని ఆశ్చర్యంతో ప్రశ్నించాడు స్నేహితుడు. "అ-ఏముంది? సాధారణంగా ముసలి వారందరూ ఎప్పుడూ ఏవో సమస్యలను ఊహించుకుంటూ బాధ పడుతుంటారు. వాటి గురించి ఇతరులకు చెప్పాలన్న కోరిక వాళ్ళలో వుంటుంది. అందుకనే నేను అలా అడిగాను, అడిగిందే చాలన్నట్లు ఆయన ఒక్కసారిగా తన బాధంతా తన దొరణిలో చెప్పుకున్నాడు! అంతే" అన్నారు దిజేరి 'ఇది చాలా సహజం' అన్నట్లుగా!

దిజేరి అభిప్రాయం ఆ స్నేహితుడికి హాస్యంగా తోచినా, ఆయన మాటల్లో నిజం లేకపోలేదు!

సాధారణంగా అందరూ ముసలితనం గురించి ముందుగా ఆలోచించకూడదనే అనుకుంటారు. కొందరు 'ముసలితనం' అన్నది దేహానికే పరిమితం కానీ మనసుకు కాదంటారు. ఇలా ఎన్ని అనుకున్నా, కాలప్రవాహం ముందుకు సాగుతూనే ఉంటుంది. అలా అలా మనుషులు వృద్ధాప్యానికి దగ్గరై పోతూనే ఉంటారు.

చాలామంది - దై నందిన జీవితంలో కూడా ఎక్కువగా యువతరం సమస్యలకే అధిక ప్రాధాన్యం చూపడం జరుగుతోంది.

పరిశీలించి చూస్తే, నిజానికి యువతరం సమస్యలకు, వృద్ధుల సమస్యలకు అట్టే తేడాలు లేవేమోనని కూడా అనిపిస్తుంది. యువతరానికి ఉన్న సమస్యల్లో ప్రధానమైనవి-నిరుద్యోగం, ఒక ప్రత్యేక ప్రతిపత్తికోసం పడే ఆరాటం, తేలికగా

నిరాశకు లోనవడం మొదలైనవి. వృద్ధాప్యంలో ఉన్న వారు ఎదుర్కొనే సమస్యలు కూడా దాదాపు ఇవే! ఐతే-యువతరం ముందు చూపు చూస్తే, వృద్ధతరం వారు, తమ వెనుకటి రోజులగురించే ఆలోచిస్తూ ఉంటారు!

ఒకప్పుడు-వృద్ధుల అనుభవాలను యువతరం వారు ఆదర్శంగా తీసుకుని గౌరవించేవారు. కాని రాను రాను ప్రపంచం మొత్తం మీద విలువలు మారిపోతూ ఉండేసరికి, ఆ గౌరవ భావం క్రమ క్రమంగా తగ్గిపోవడం ఆరంభమైంది. ఈ విషయంలో - విదేశీయులతో పోల్చి చూసినప్పుడు, మన దేశంలో ఈ సమస్య అంతగా తీవ్రతరం కాలేదనే చెప్పాలి. మన దేశంలో ఉమ్మడి కుటుంబాల వ్యవస్థ ఇంకా పూర్తిగా పోలేదు. విదేశాలలో యువతీ యువకులు పెళ్ళికాగానే, తల్లి తండ్రులకు దూరమై, వాళ్ళ సమస్యలను ఆసలు పట్టించుకోకపోవడం, దాంతో వృద్ధుల్లో ఆశాంతి ప్రారంభం కావడం జరుగుతూ వుంది. ఐతే, వృద్ధాప్యంలో కూడా చేయడానికి పని వున్నవారు, బాగా డబ్బు గడించిన వారి విషయంలో ఇటువంటి సమస్యలు అంత తీవ్రంగా వుండవు. ఐనా, అటువంటివారి సంఖ్య-ఏ దేశంలోనైనా, చాలా పరిమితంగానే వుంటుంది.

వృద్ధాప్యంలో వున్న వారిని బాగా పరిశీలించి చూస్తే, వాళ్ళకు ఆ దశలో జీవితంపట్ల పెద్దగా ఆశలు లేకపోయినా, తాము జీవితంలో పరాజయం పొందలేదన్న భావాన్ని వ్యక్తం చేసే దొరణి వాళ్ళ ప్రవర్తనలో స్పష్టమౌతుంది. తాము అశక్తులనున్న భావన ఇతరులకు కలిగేలా వారు ప్రవర్తించరు. జబ్బు పడితే, ఆ స్థితి ఏర్పడినందుకు నిగ్గుపడినట్లుగా మెలగుతారు. ఇతరులు తమను ప్రేమగా చూడాలని, గౌరవంతో ఆదరించాలని వృద్ధాప్యంలో ఉన్న ప్రతివారికీ అని విస్తుందని కొందరు మనస్తత్వ శాస్త్రవేత్తల

అభిప్రాయం.

మన దేశంలో చాలా మంది కుటుంబీకులు వృద్ధాప్యంలో ఉన్న తమ కుటుంబ సభ్యులను- ఏ పని చేయకుండా ఇంట్లో కూర్చోమంటారు. ఇలా చేయడంవల్ల-తాము ఎందుకూ పనికిరాని వాళ్ళమై పోయామన్న భావం-ఆ ముసలివాళ్ళలో ఏర్పడి, వారు మానసికంగా అశాంతికి గురవుతుంటారు. అంచేత, వాళ్ళకు ఆ భావం ఏర్పడకుండా, తరచుగా వాళ్ళు చేయగలిగే కొన్ని తేలికైన వ్యాసకాలు కల్పించడం ఎంతైనా అవసరం.

వృద్ధాప్యంలో ఉన్నవారు కాలక్షేపం చేయడానికి మన దేశంలోని కొన్ని పట్టణాల్లో ప్రత్యేకంగా 'హోమ్స్' వున్న మాట వాస్తవమే. ఐతే, అక్కడ గదుల్లో వెట్టి బంధించినట్లు కాకుండా, గృహవాతావరణం కనిపించి, అందరూ కలిసి మెలిసి వ్యవహరించడానికి అనువుగా ఉంటే బావుంటుంది. వృద్ధాప్యంలో ఉన్నవారు తమ గడచిన జీవితపు విలువైన క్షణాలను సాటివారికి చెప్పుకుని, అలా కొంత ఆనందాన్ని పొందుతారు. అందుకు తగిన అవకాశం కల్పిస్తే, వాళ్ళకు ఎంతో సంతోషంగా ఉంటుంది.

వయసు మళ్ళినా, శరీరంలో శక్తి తగ్గిన కొందరు వృద్ధులు మానసికంగా చాలా ఉత్సాహంగా ఉంటారు. కుటుంబం బరువు బాధ్యతలలో తామూ పాలు పంచుకుంటారు. అలా తమ పరిమితుల మేరకు, కష్టించి పనిచేసే స్వభావం గలవారిని వృద్ధాప్యానికి సంబంధించిన ఎటువంటి చింత దగ్గరకు చేరదు.

పిల్లలను ఆదించడం, మొక్కలు పెంచడం, వంటలో సహకరించడం - వంటి సమలన్నిటిలో కూడా వృద్ధులు పాల్గొనేలా చూడాలి. అలా చేయడం-వృద్ధాప్యంలో వున్న వారికి, తామూ దైనందిన జీవితంలో ఉత్సాహకరంగా కాలక్షేపం చేస్తున్నామన్న మనశ్శాంతిని కలిగిస్తుంది. దాంతో వాళ్ళల్లో చిరాకు, నిరుత్సాహం అదృశ్యమై పోతాయి.

నాలుగు చల్లని మాటలు, ఆదరణ, ప్రేమగా చూసే మనస్తత్వం-ఇవే వృద్ధాప్యంలో వున్న వారు కోరుకొనేవి. అలా తమను ఆదరించేవారిని చూసినప్పుడు వాళ్ళు ఆనందంతో పొంగిపోతారు.

ఆ ఆనంద జ్యోతులను నిరంతరం వెలిగించే బాధ్యత యువతరం వారందరిపైనా వుంది!

—పెరిన్ నికల్సన్

'వనిత మాటల కొలువు'లో ప్రీతి మాత్రమే పాల్గొనాలి. ఈ సంచికలో ఉన్న కూపను పూర్తి చేసి కవర్లో పెట్టి 'వనిత మాటల కొలువు - 26' చందమామ బిల్డింగ్స్, మద్రాసు - 600 028 చిరునామాకు ఆగస్ట్ నెలాఖరులోగా చేరేలా పంపాలి. ఆ కవర్లో మాటల కొలువు కూపను తప్ప మరేదీ ఉండకూడదు. ఒక కవర్లో ఒక్క ఎంట్రీయే ఉండాలి. గళ్ళలో వేసే అక్షరాలు కుట్రంగా, తెలిసేలా ఉండాలి. కొట్టివేతలూ దిద్దు బాట్లూ ఉండకూడదు. దీని సమాధానం, పలికాలూ 1977 అక్టోబర్ 1వ తేదీ సంచికలో ప్రచురింప బడతాయి. మా దగ్గర గల సమాధానంతో సరిపోయే సమాధానం పంపినవారికి రూ. 150 లు బహుమతిగా పంపుతాము. సరైన సమాధానం పంపేవారు ఒకరికంటే ఎక్కువమంది గనుక ఉంటే, బహుమతి మొత్తం సమానంగా పంచ బడుతుంది. దీనికి సంబంధించిన ప్రతి విషయం లోనూ 'వనిత' నిర్వాహకవర్గానిదే తుది నిర్ణయం. ఈ విషయంలో ఎటువంటి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలూ జరపబడవు.

అధారాలు-అడ్డం

1. హ్రస్వం - పొడిగించకండి.
3. కూర !
5. అరణ్యం అడ్డం తిరిగింది.
7. వ్యర్థము
9. నోట్లో ఉంటుంది
10. జలతారు - మెరిసిపోతున్నది
12. ప్రీతికు ఉండాలంటారు
13. ఏరు - సన్నగా పారుతున్నది
14. దుఃఖము
15. ఒక అధరణము
17. రాజా ? దర్తా ?
18. పల్లవము
19. ఒక వంటకము

అధారాలు-నిలువు

2. 9 అడ్డం చూడగలది.
4. విప్రగతిగితే విడిపోతుంది
6. ఒక పండు (ముక్కులేనిదా ?)
7. విషము
8. చిలుకుట
11. లోహాలకు తగితే మురికి
13. నేర్పరి
15. ఉపాయము
16. కథలు వెళ్ళే వారు.

వనిత మాటల క్రాసువు-26

రూ 150 లు బహుమతి

1		2			3		4
క	లు	చ			నా	క	మ
		5		6			డి
		వి	డి	అ			
7	8			9			
క	త			నా	లు	క	
10							11
స	రి	న		స			చె
			12			13	లు
మ			హ			జా	
	14			15			
	వె	త		కు	దా	రి	మ
16		17					
కం		మ	క	డి			
18				19			
చి	గు	రు		పు	ల	గ	చు

పేరు.....

చిరునామా.....

.....

.....

'వనిత మాటల కొలువు - 26'

పేల వలన మీ
ఆనందానికి
భంగం
కలిగించకండి.

పేలు సాధారణముగా పిల్లలను, స్త్రీలను
బాగా పీడిస్తాయి. అవి దుర్భరమైనవే కాని
వాటి నిర్మూలనకు విషపూరితమైన పొడర్లు
మరీ దారుణమైనవి.

మీరు శుభంగా వున్నంత మాత్రన పేల భారి నుండి రక్షించుకోలేరు.
పాఠశాలలో పిల్లల తలలలోనికి పేలు తేలికగా ప్రవేశిస్తాయి. అవి
స్త్రీల తలలలో కూడా తేలికగా ప్రవేశిస్తాయి. గుర్తుంచుకోండి. విషపూరిత
మైన పొడర్లు మీ జాట్లు, మాడ మరియు మృదువైన చర్మానికి హాని గల్గించ
గలవు. క్రొత్త, పేల వినాశని యగు సువాసన గల తైలం 'లైసిల్'
నెల కొకసారి రాస్తే పేలు, ఈపి నుండి అద్భుతమైన రక్షణ నిస్తుంది.
అది చుండు కూడా తొలగిస్తుంది.

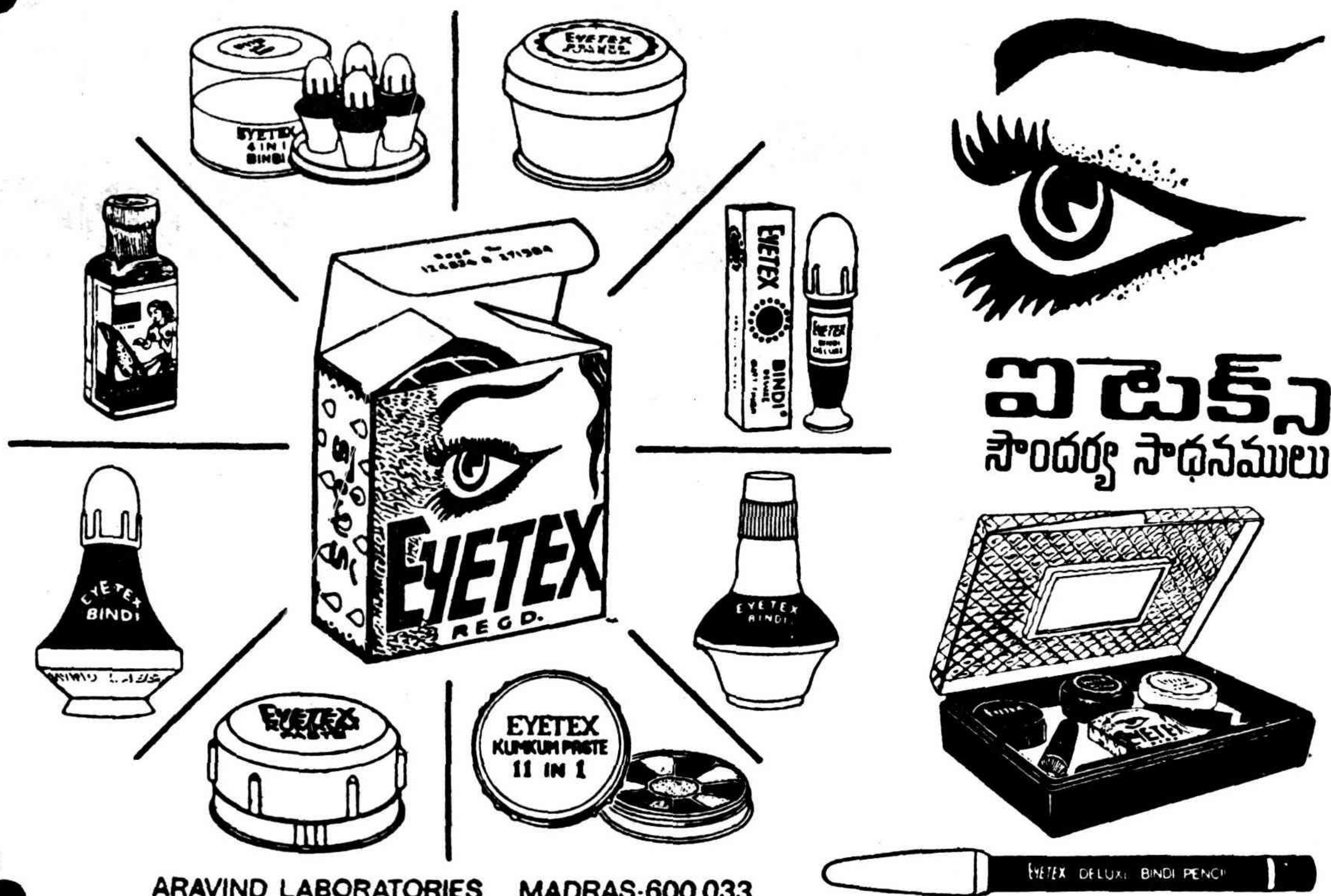
లైసిల్

సువాసితమైన పేల వినాశని

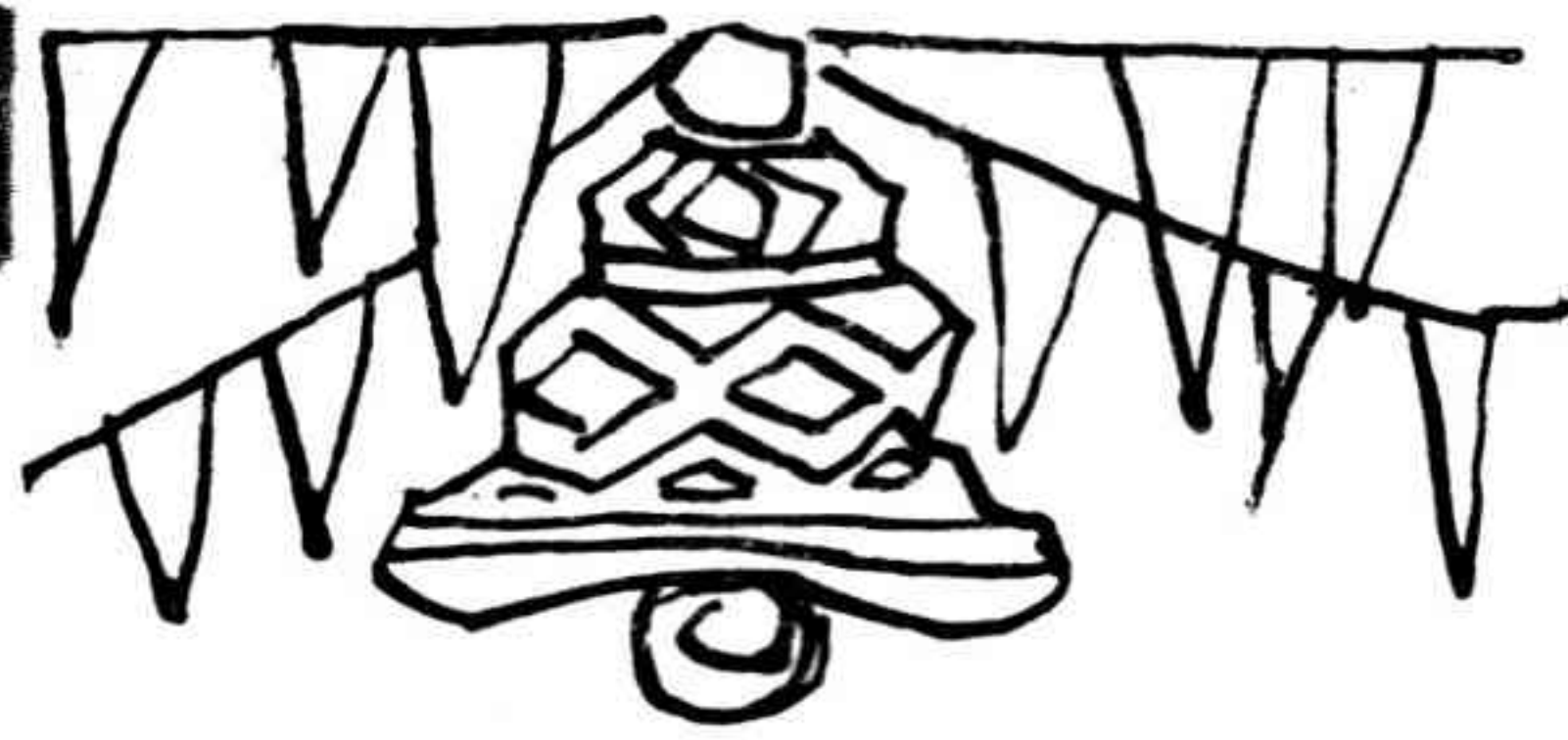

EXPRESSO/SCI/77

సుజానిల్ కెమో ఇండస్ట్రీస్, పూనా - 33

ARAVIND LABORATORIES MADRAS-600 033

పట్టిన రాజులు

ఈ నెల 1-15 తేదీల మధ్య పట్టిన రోజులు జరిగే బాలల పోటోగ్రాఫ్ ఆరోగ్యమైన వారివి-బదు పోటోలు ఎన్నిక చేసి, ఇక్కడ ప్రచురిస్తున్నాము. వీరిలో అందరికంటే ఆరోగ్యంగా కనిపిస్తున్న

వి. లావణ్యను

'ఈ పక్షపు-శిశువు'గా నిర్ణయించి, 'పట్టిన రోజు కానుక'ను పంపుతున్నాము.

కె. ప్రవీణ్

పట్టిన తేదీ : 15-8-76 తల్లి పేరు : కె. లక్ష్మి

పి. విక్రాంత్ (నగరం, గుంటూరుజిల్లా) పట్టిన తేదీ : 13-8-76 తల్లి పేరు : పి. కృష్ణకుమారి

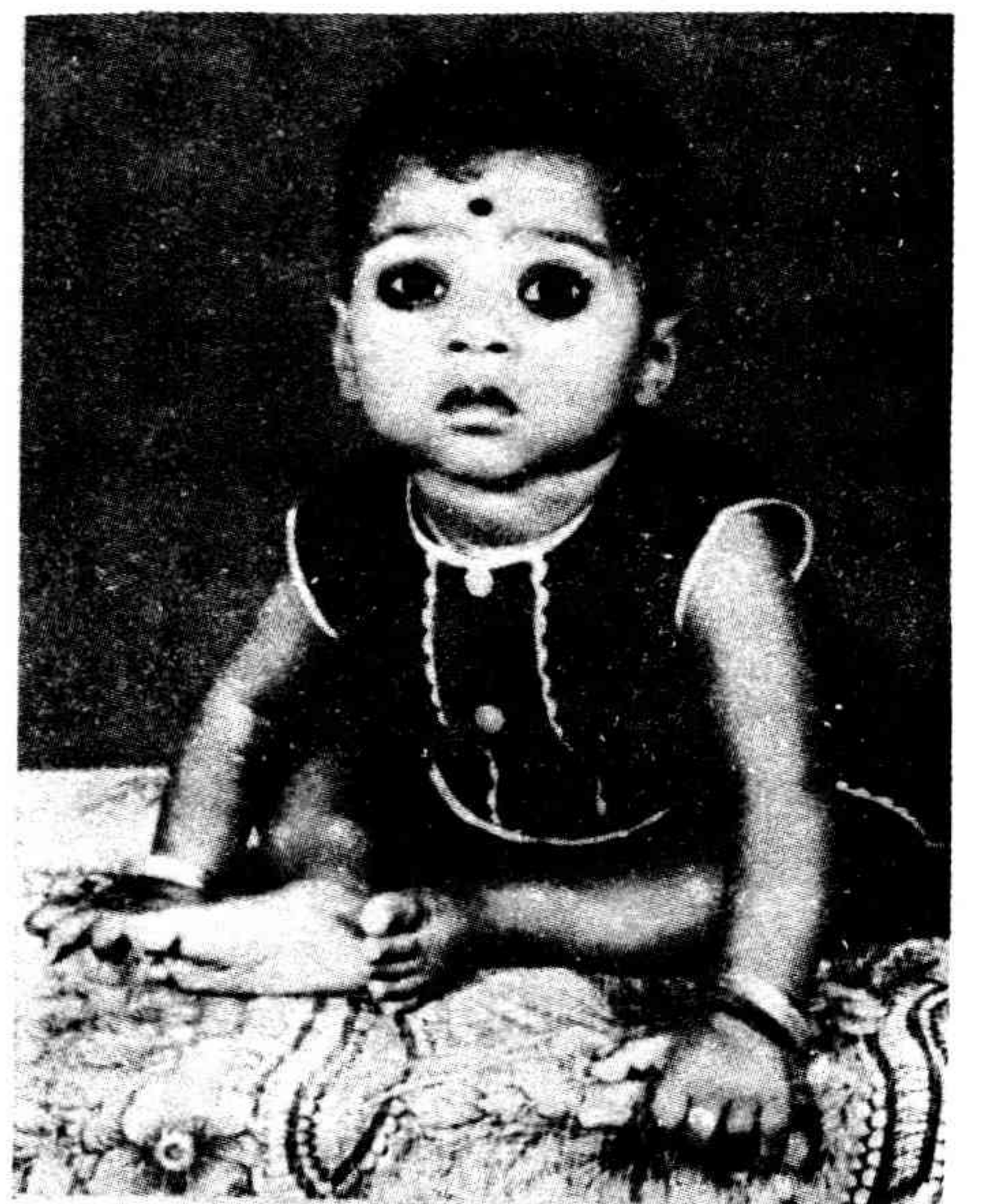
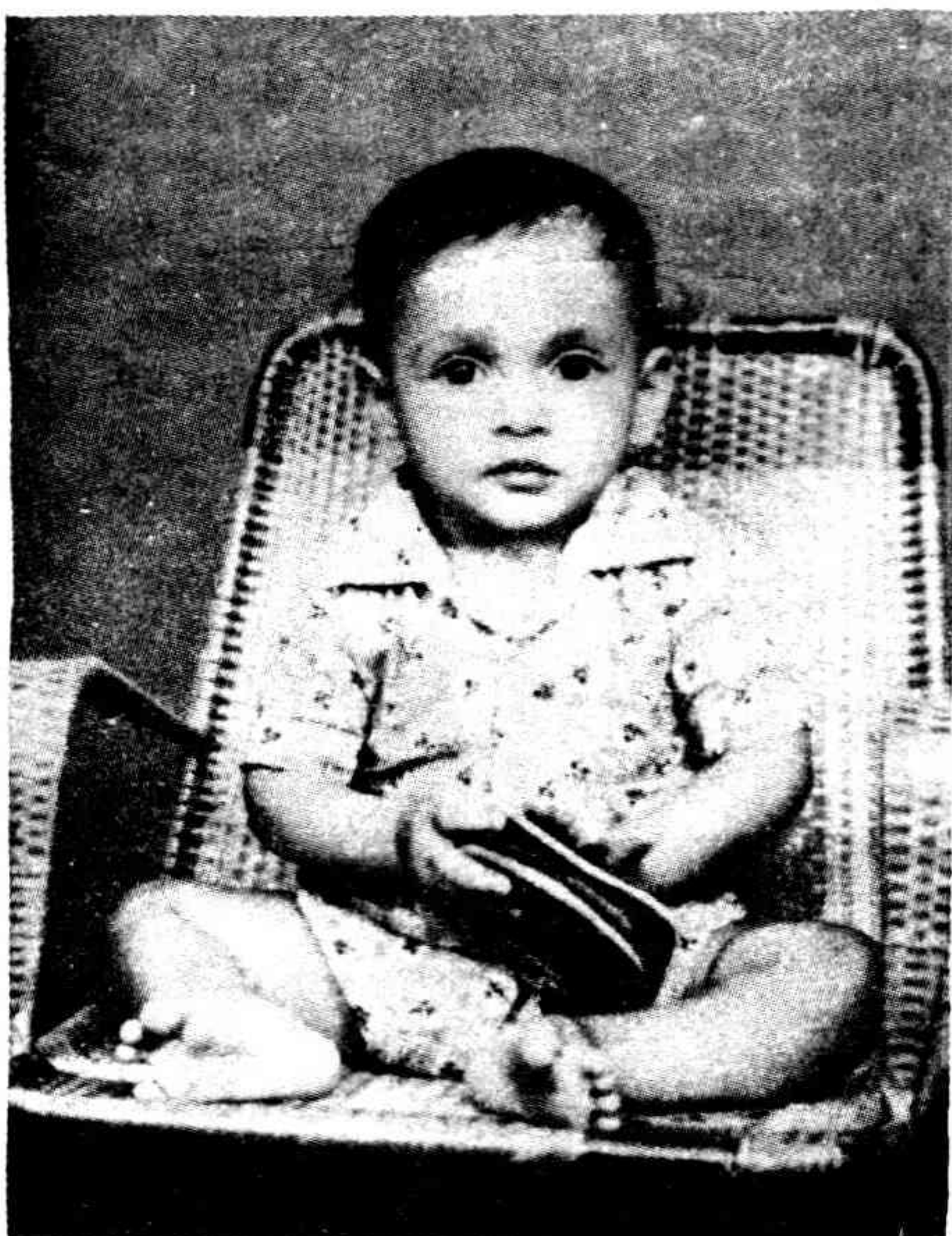
వి. లావణ్య (హనుమకొండ) పట్టిన తేదీ : 12-8-75 తల్లి పేరు : వి. వనజ

కె. లక్ష్మివతి (కడప) పట్టిన తేదీ : 8-8-76 తల్లి పేరు : కె. సరోజ

ఇందిర పట్టిన తేదీ : 8-8-76 తల్లి పేరు : ఎ. సుగుణ

“రమ్య నచ్చిందని కాకినాడ వాళ్ళ దగ్గర్నుంచి ఉత్తరమొచ్చింది” కమలమ్మ ఇచ్చిన కాఫీ అందుకుంటూ అన్నాడు రామదాసు.

“ఎంత మంచి మాట చెప్పారు! ముహూర్తం ఎప్పుడు పెట్టుకుందామన్నారు?” అనందంగా అడిగింది ఆవిడ.

“అయ్యో పిచ్చిదానా! పిల్ల నచ్చగానే పెళ్ళి జరిగినట్లేనా? కట్నం కుదరాలి. లాంఛనాలు తేలాలి. ఎన్నున్నాయి?” నిట్టార్పాడు రామదాసు.

“ఇంతకు ముందు శాస్త్రుగారు ఎనిమిది వేలని చెప్పారు గదా! అయిదు వేలకు ఒప్పుకుంటా

పోతుంది. ఒరేయ్ రమేష్! కబుర్లతో కాగితాలు, చేతలతో జేబులు నింపుకుంటారు—చాలామంది.”

“చాలామంది కట్నం తీసుకోమని ప్రతిజ్ఞ చేస్తూ పొదోలు తీయించుకుంటూ పేపర్లో పేర్లు ఎక్కించుకుంటున్నారు. అలాంటి వాడు ఒక్కడూ తగలేదేమిటి మనకు?” రామదాసు మాట కట్టు వస్తూ కాబోయే బావగారు పేపర్లో కన్పిస్తాడేమోనని పేజీలు తిప్పుతూ అన్నాడు రమేష్.

“పేపర్లో పెళ్ళికొడుకులు దొరికితే ఆడపిల్లల తండ్రి బాదపడట మెందుకురా అబ్బాయ్! ఇప్పుడిన్ని కబుర్లు చెబున్నావ్ రేపు నువ్వు ఏం చేస్తావో?”

“రమేష్కి మనం కట్నం తీసుకోవద్దండి. ఒక్క పిల్లకే మనమింత బాధ పడుతుంటే ఇంటి నిండా ఆడపిల్లలు వున్న వాళ్ళు ఇంకెంత కుమిలి పోతున్నారో అనిపిస్తుంది.” కమలమ్మ కొడుకును వెలకట్టి అమ్మటానికి ఇష్టపడనట్లుగా అన్నది.

“భేష్ కమలా! ప్రతి ఇల్లాలు నీలా ఆరో చించి వరుడి తల్లిగా తమ బాధ్యత ఏమిటో గుర్తిస్తే కన్నెపిల్లల కథలన్నీ సుఖాంతమవుతాయి” రమేష్ చేతిలోంచి పేపరందుకుంటూ అన్నాడు రామదాసు.

వెలుగు బొత్తు

రేమో ఆడగండి. పైన ఇంకా లాంఛనాలంటారు. పెళ్ళి చెయ్యటానికి మనకింకో అయిదారు వేలైనా కావాలి. వీటన్నిటికీ కలిపి ఎన్ని వేలు కావాలో? ఎక్కడించి తేవాలో?” ఆడపిల్ల తల్లి అందోళనగా అన్నది.

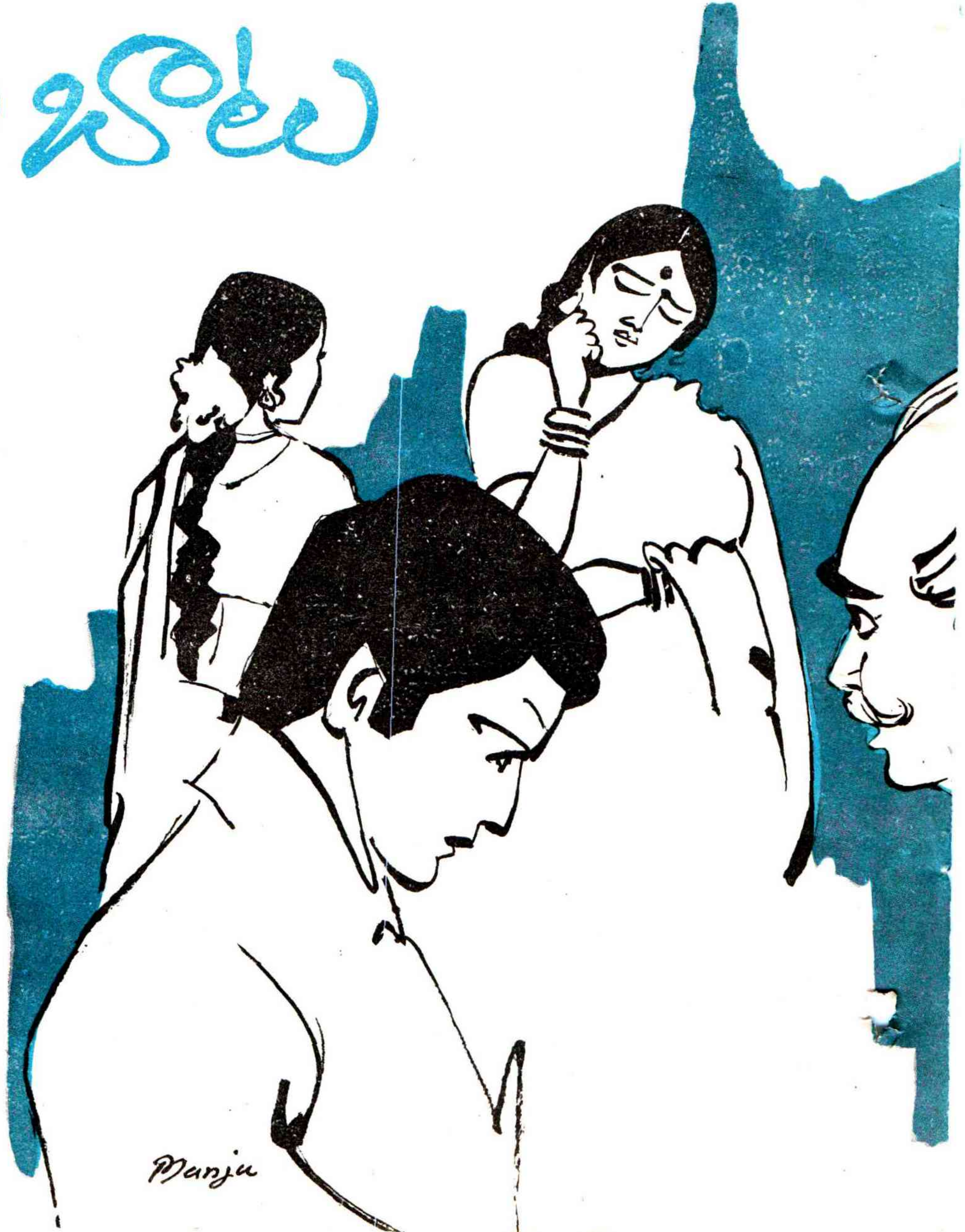
“మా ఆఫీసరు నెలవిస్తే వెళ్ళి అన్ని విషయాలు అడిగి ఆ వివరాలన్నీ కనుక్కొని వస్తాను. కట్నం నాలుగయిదు వేల కంటే యివ్వలేమని చెప్తాను. ఏం కమలా?” సాధిప్రాయంగా ఆమె వైపు చూశాడు రామదాసు.

“అంతేనండీ! అంతకు మించి మనం తూగలేం. కాకపోతే ఇంకొకటి చూసుకోవచ్చు.” ఈ సంబంధం నిశ్చయం కాదేమోనన్న నిరాశా, ఇంకోరైనా కుదరకపోతుందా అన్న ఆశ—ఆమె స్వరంలో వినిపించాయి.

“నన్నా! అంటి దొరికి అక్కు వచ్చిందన్నా రుగా! అమరేంద్రగారు పెద్ద బ్యాంక్లో ఉద్యోగం చేస్తూ వరకట్నాన్ని ప్రోత్సహిస్తున్నారని ఆయన మీద మనం కేసు పెడితే....” ఇంటరు పరీక్షలు వ్రాసి నెలవుల్లో దై లీ పేపర్లు తిరగేస్తున్న రమేష్ అన్నాడు.

రామదాసు నవ్వాడు.

“దానివల్ల మీ అక్కకి ఈ జన్మలో పెళ్ళి చెయ్యలేను. కాని ఆ అమరేంద్రకు ఇంకా ఎక్కువ వరకట్నంతో రేపీపాటికి పెళ్ళయి

తన హిప్పీ క్రాప్ ని దువ్వకొని మరోసారి అడ్డంలో చూసుకుంటూ—“నేను మా ఫ్రెండ్స్ తో కలిసి సినిమాకు వెళ్తున్నాను. అక్కతో చెప్పండి.” గిరుక్కున వెనక్కు తిరిగి వెళ్ళ బోయాడు రమేష్. చటుక్కున ఆగి, వస్తున్న రమ్య వంక చూసి నవ్వాడు.

“కంగ్రాచ్యులేషన్స్” రమ్య చేతిని పట్టు కొని వూపుతూ అన్నాడు రమేష్.

“ఎందుకురా?” ఆశ్చర్యంగా అన్నది రమ్య.

“అమరేంద్రగార్కి నువ్వు నచ్చావుట. కాకినాడ నుంచి ఉత్తరమొచ్చిందని నాన్నగారు చెప్పారు.” క్షణం నేపు సిగ్గుగా అంతకు మించి సంతోషంగా ఉన్నట్టు అనిపించింది రమ్యకు. కాని తన అందం పెళ్ళికొడుకుల చేత గుర్తింపబడి కూడా ప్రయోజనం లేకపోవటం గుర్తుకొచ్చి రమ్యలోని ఆనందం ఆవిరైపోయింది. నెమ్మదిగా తల త్రిప్పి రమేష్ వంక చూసింది. అక్కను ఆలోచనలకు వదిలి అక్కడించి ఎప్పుడో

పరిగెత్తాడు రమేష్. రోపలకు వస్తున్న రమ్యను చూసి నవ్వుతూ పెళ్ళి వారి వార్త చెప్పింది కమలమ్మ. ముద్దుల మూట గట్టే ఆడపిల్ల కంటే బరువైన కట్నం మూటే కావాలి చాలామందికి. ఆ విషయం కమలమ్మకు తెలుసు. అయినా మధ్య పరుచుకొని, కూతురు పెళ్ళి కుదిరినట్లే భ్రమ పడుతున్న తల్లిని చూస్తే జాలేసింది రమ్యకు. కాకినాడ వెళ్ళబోతూ రమ్యను దగ్గరికి పిలిచాడు రామదాసు.

“తల్లీ : నీకు ఆతను నచ్చినట్టేగా? కట్నం విషయం కనుక్కొచ్చి కన్యాదానం చేసి మా బాధ్యత తీర్చుకుంటాము.” రమ్య తల మీద చేయి వేసి ఆదరంగా అడిగాడు. చప్పున కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి రమ్యకు. తల దించుకొని మౌనంగా నుంచుంది.

“నే వెళ్ళి వస్తాను కమలా! పిల్లలు జాగ్రత్త!”

“క్షేమంగా వెళ్ళి లాభంగా రండి.” మనసులో దేవుణ్ణి ప్రార్థించుకుంటూ ఆవిడ నవ్వుతూ చెప్పింది.

ఆనందానికి ప్రతిరూపంగా ఉత్సాహమే ఊపిరిగా తిరిగి వచ్చాడు రామదాసు.

ఆయనేం చెప్పకుండానే ఆ శుభవార్త అందరికీ అర్థమయింది. అయినా ఆయన నోటి వెంట వినాలని ఆత్రుతగా చూస్తూ నుంచున్నారు. రామదాసు అదేమీ పట్టించుకోకుండా “రమేష్! నీకు కాజాలు తెచ్చాను. కాకినాడకు కాజాలకు అవినాభావసంబంధముందంటారు. తిని చూడు—ఎలా వున్నాయో?” అంటూ స్వీట్స్ పెట్టెను రమేష్ కందించాడు.

“కమలా! నీకు పుల్లెటికుర్రు జరీ చీరె తెచ్చాను. చూడు. నీకు నచ్చుతుందో లేదో?” జరీ చీరెను భార్య కందిస్తూ అన్నాడు. రామదాసు.

“అమ్మా రమ్య! నీకు....”

“అమరేంద్రను తీసుకొచ్చారు అంతేనా....?” అణచుకోలేక అడిగాడు రమేష్.

“కట్నం ఎంతన్నారండీ? ముహూర్తాలు ఎప్పుడు పెట్టుకుందామన్నారు? పిల్లకు ఏం నగలు చేయిస్తామన్నారు? ఎన్ని పట్టు చీరలు పెడతామన్నారు?” కమలమ్మ ఇంక ఆగడబ్బుకో లేదు. అడగడబ్బుకున్నవన్నీ హడావుడిగా అడిగేసింది ఆవిడ.

“అంత కంగారెండుకు కమలా? నెమ్మదిగా చెప్తానుగా?”

“ఇది నానుస్తూ చెప్పే విషయంటండీ; త్వరగా చెప్పక” కొంచెం కోపంగా అన్నది ఆవిడ.

“అవును నాన్నా! అమరేంద్రగారి ధర ఎంతో చెప్పండి చాలు, ప్లీజ్” కాజాలు తీసి అందరి చేతుల్లో పెట్టా అన్నాడు రమేష్.

ఆయన రమ్యవంక చూశారు. కాజాను తీసుకొని రోపలికి వెళ్ళిపోయింది రమ్య.

“కట్నం నాలుగు వేలు చాలుట. మన పిల్ల బాగా నచ్చిందిట ఆతనికి...” తలుపు చాటు నుంచి వింటున్న రమ్య చప్పున కాజాను నోట్లో వేసుకుంది. నోరంతా తియ్యగా అయింది. మనసంతా తియ్యటి తృప్తితో నిండిపోయింది.

“నాలుగు వేలతో సరిపెద్దారా? ఇంకా లాంఛనం లంటారా? అన్నీ సరిగ్గా కనుకొచ్చారా?”

“అన్నీ బాగున్నాయి కమలా! కాని....”

“లిటిగేషన్ ఏదైనా పెట్టారేమిటి నాన్నా?”

“అవును! అల్లుడు అలిగి అలకపాన్ను ఎక్కినప్పుడు మనం ఆతని కోర్కె తీర్చాలిట. అదేమిటా అని నా ఆలోచన....”

“ఈ కాలంలో కూడా ఏమిటి నాన్నా ఈ చాదస్తాలు?” చిరాకుగా అన్నాడు రమేష్.

“లంచం ఇవ్వందే మంచం దిగనని.... ఎక్కనని.... ఏమిటివన్నీ? అర్థం లేనివి. అవసరం లేనివి? ఎవరు కనిపెట్టారీవన్నీ?”

‘ఉద్యోగస్థుడై, తన కాళ్ళ మీద తను నిలబడ గల్గి కూడా పిల్లనిచ్చిన మావగారి డబ్బుతోనే తన అవసరాలు తీర్చుకోవాలని ఆలోచించేవాడు ఏం మగవాడు? అలాంటి పెళ్ళికొడుకు వ్యక్తిత్వం ఎలాంటిది?’ అమరేంద్ర గురించి ఆలోచిస్తూ, అనుకున్నది రమ్య.

“ఆ బైముకి మనకు తోచిందేదో ఇద్దాము. దాని గురించి ఇప్పట్నించే ఆలోచన ఎందుకు?” ఆయన మాటల్ని తేలిగ్గా కొట్టేసింది ఆవిడ.

వైభవంగా పెళ్ళి జరిగిపోయింది. ఒక్క కూతురని తన స్థితికిమించే బిర్లు చేశాడు రామదాసు. దానితో మగపెళ్ళివారికి ఏ వంకా పెట్టటానికి వీలుకారేదు. ఆనవాయితీ ప్రకారం పెళ్ళికొడుకును అలకపాన్ను ఎక్కిమన్నారు.

ముందు నిరాకరించాడు అమరేంద్ర. తల్లీ, చెల్లెలు, బంధువులు బలవంతపెట్టి ఆతన్ని

— ఎ. వై. లక్ష్మణ

ఒప్పించారు. అదొక వేడుక. ఇప్పుడు కాకపోతే ఇంకెప్పుడు ఆ ముచ్చట తీరుతుందని ముసలమ్మ లందరూ వాళ్ళ సరదా కోసం అతన్ని కానేపు అలగమన్నారు.

కన్యాదానం చేసిన నేరానికి, వాడుక ప్రకారం కమలమ్మ రామదాసు - అల్లుణ్ణి బతిమలాడారు. అమరేంద్రకు చాలా సిగ్గుగా వుంది.

“నాకేమీ వద్దండీ” అన్నాడు నెమ్మదిగా.

కొడుకు అలా మాట్లాడటం అమరేంద్ర తల్లికి నచ్చినట్లు లేదు.

“మావాడు మీతో చెప్పటానికి బిడియపడ్తున్నాడు అన్నగారూ....!”

“అమ్మా!” మధ్యలో వారించాడు అమరేంద్ర. అవిడ అదేమీ లక్ష్యపెట్టకుండా....

“మా అమరేంద్ర ఎప్పట్నించో స్కూటరు కోసం సరదాపడ్తున్నాడు. అదొక్కటి మీరు కొనిస్తే బాగుంటుంది. మీ కూతురూ, అల్లుడేగాదాని మీద తిరిగేది?” అంటూ, ఇంకెవరూ ఆ స్కూటరు ఎక్కరని భరోసా ఇచ్చింది.

ఆయన నవనాడులూ ఒక్కసారిగా క్రుంగి పోయాయి. తీర్చగలనన్న దైర్యంతో ఇప్పటికే నాలుగువేలు అప్పు చేశాడు. మళ్ళీ ఇప్పుడు స్కూటరా?

“బాబూ! స్కూటరు మీకంత సరదా అయితే వచ్చే సంవత్సరం కొనిపెడతాను. ఇప్పటికీ నాకు తోచిందేదో ఇస్తాను. దయచేసి మీరు అలకపాన్సు దిగండి.” నీరసంగా అన్నాడు. అమరేంద్రకు ఈ పరిస్థితి చాలా చిన్నతనంగా అసహ్యంగా వుంది. రామదాసును బాధ పెట్తున్నందుకు సిగ్గుపడి చప్పున మంచం దిగబోయాడు. చటుక్కున చెయ్యి అడ్డం పెట్టింది అతని తల్లి.

“కొనిస్తారురా! అప్పుడే కోపం తెచ్చుకొని ఎటూ వెళ్ళిపోకు.” నవ్వింది అవిడ. తల్లి నవ్వు చూస్తే అతనికి చిరాకేసింది.

“మీరు స్కూటరు కోసం డబ్బివ్వక తప్పదు అన్నగారూ! మీరు ఎంత త్వరగా మీ అల్లుడి కోరిక తీరుస్తే అంత మంచిది. లేదంటే.... మీ అమ్మాయి కాపరానికి రావటం అలస్యమవుతుంది మరి.” జరగబోయేదేమిటో చూచాయగా చెప్పింది అవిడ.

ఉరిక్కిపడ్డారు అడవిల్లనిచ్చుకున్న వాళ్ళు.

“వద్దమ్మా. అంతమాట అనకండి. ఇప్పుడే

తీసుకొస్తాను.” అప్పటికే ఆయన కళ్ళల్లో నీరు తిరిగింది. ‘డబ్బు చూసి చేసే కాపురాలు ఎంత వరకు నిలుస్తాయి?’

కమలమ్మ వెనకనించి పిలుస్తున్నా విని పించుకోకుండా రామదాసు అక్కడ్నించి వెళ్ళి పోయాడు. కన్యను దానంగా తీసుకొని యాచకుడైన పెళ్ళికొడుకు మళ్ళీ వీరముష్టిలా ఈ స్కూటరు అడగటమెందుకో అర్థం కాలేదు రమేష్ కు. బావగార్ని ఒకసారి చూసి తల్లి చేయి పుచ్చుకొని బయటికి నడిచాడు.

దోషిలా తలవంచుకున్నాడు అమరేంద్ర.

పెళ్ళికి వచ్చిన వాళ్ళందరినీ అప్పు అడిగాడు రామదాసు. దొరకలేదు. డబ్బుకోసం ఎవరినీ ఎంత బ్రతిమిలాడినా పని జరగలేదు.

అల్లుడు అలకపాన్సు దిగాలన్నా. రమ్య అత్తవారింటికి వెళ్ళాలన్నా ఇల్లు తాకట్టు పెట్టటం కంటే ఆయనకు మరో మార్గం లేకపోయింది.

అప్పుడే వచ్చిన పోస్టులో తనకొచ్చిన గ్రీటింగ్స్ చూస్తున్న రమ్య చివర్లో చింపిన కవరు చూస్తూనే ఆలోచనలో పడింది.

“ఏమిటక్కా అది?” రమ్య ముఖంలో మారుతున్న భావాలను గమనించి అడిగాడు రమేష్.

“ఈ మధ్య ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళొచ్చాను చూడు! వాళ్ళు నైసోగా జాయినవమని అర్థయ్యి పంపించారు. రేపే చేరాలి” కొంచెం దూరంలో కూర్చున్న తల్లి కూడా వినిపించాలని పెద్దగా అన్నది రమ్య.

“గృహము యొక్క సౌభాగ్యము, అందము గృహిణిమీదనే ఆధారపడి యున్నది. గృహమును స్వర్ణతుల్యముగ చేసినను కష్టములపాలు చేసినను గృహిణిదే బాధ్యత.”

—జాన్ స్టీకమహాలక్ష్మిదేవి

“ఉపవాసమనునది దీక్షలలో నొకటి. ఆత్మతేజముద్దీపింప జేసికొనుటకును, పరమేశ్వరుని సాంగత్యమునకును, ఆదయామయుని కరుణబడయుటకుగాను, ఉపవాసదీక్ష-తగిన సాధనము.”

—జి. సీతాలక్ష్మి

“ఇంక ఇప్పుడెందుకమ్మా ఆ ఉద్యోగం? ఆ కాగితం అవతల పడెయ్యి!” అని రమ్యతో చెప్పి “రారా రమేష్! నాన్నగారు డబ్బు తీసుకొచ్చినట్లున్నారు. విడిదికి వెళ్ళొద్దాము” అంటూ రమేష్ ని వెంట తీసుకొని ఆమె విడిదికి వెళ్ళింది.

ఏదో చెయ్యాలన్న ఆరాటం, ఏమీ చెయ్యలేనేమోనన్న అవేదనతో రమ్య ముఖం చిన్నబోయింది.

రామదాసును చూసిన పెళ్ళికొడుకు తల్లి ముఖం కొత్త కరెన్సీ నోటులా కళకళలాడింది.

“రండి! రండి! ఇప్పుడే మా అబ్బాయితో మీ మాట అంటున్నాను. మాటలోనే వచ్చారు.” దాచలేని సంతోషంతో ఆహ్వానించింది అవిడ.

ఏ నేరమూ చెయ్యనివాణ్ణి జైల్లో తోసేసినట్లుగా ఊపిరి ఆడటం లేదు అమరేంద్రకు. రమ్య తన గురించి ఏమనుకుంటున్నదోనని అతని మనసులో ఆందోళనగా ఉంది. మామగారి డబ్బుతో మనసు తీర్చుకుంటున్నాడని రమ్య అనుకుంటే అది అతను భరించలేనట్లుగా సిగ్గుపడ్తున్నాడు.

ఇన్నాళ్ళు అపురూపంగా గుండెల్లో పెంచుకున్న తమ నిరీక్షలైనీ కన్నీళ్ళతో హృదయ భారంతో అమరేంద్రకు అప్పగించారు రమ్య తల్లిదండ్రులు.

“రమ్యని నా ప్రాణంగా చూసుకుంటాను” బాధ్యత తీర్చుకొని బాధపడుతున్న అత్తగార్ని చూడలేక మామగారితో అన్నాడు పెళ్ళికొడుకు.

తనవాళ్ళను వదలలేక నిస్సహాయంగా ఏడుస్తున్న రమ్యను చూస్తుంటే జాలి, అశ్రీయతా కలబోసిన భావమేదో అమరేంద్రలో కలిగింది.

అంత దుఃఖంలోనూ మెల్లగా తలెత్తి అమరేంద్ర వేపు చూసింది రమ్య.

అతను చిరునవ్వుతో రమ్య వంక చూసి తన చేతిలోని ఆమె చేతిని ఆప్యాయంగా, దైర్యం చెబుతున్నట్లుగా నొక్కాడు.

అదేమీ గమనించనట్లు తన చేతిని మెల్లగా విడిపించుకొని అతనితో అన్నది.

“మీరు ఏమనుకోనంటే ఒక మాట....”

ఏమిటన్నట్లుగా అందరూ రమ్య వంక కుతూహలంగా చూశారు. చెప్పమన్నట్లుగా తలూపాడు అమరేంద్ర.

కమలమ్మ, రామదాసు కంగారు పడ్డారు.

ఉద్యోగ విషయం ప్రస్తావిస్తుండేమోనని వాళ్ళకు లోలోపల భయంగా వుంది. మధ్యాహ్నం

నుంచి నచ్చచెప్పిందంతా గాలికి వదిలేస్తుందేమోనని వాళ్ళు ఆందోళనగా చూశారు రమ్యను.

తల్లితండ్రుల భయాన్ని నిజం చేసింది రమ్య.

“మా నాన్నగారు ఇంతవరకూ దాచినదంతా మన పెళ్ళికోసం ఖర్చుచేశారు. ఇప్పుడు ఇల్లు కూడా తాకట్టుపెట్టి మీ సరదా తీర్చారు. మా నాన్న గార్ని ఈ బాధల్లో వదిలేసి నేను రాలేను. అప్పు చెయ్యటానికి బాధ్యురాలన్నయిన నేను అప్పు తీర్చే బాధ్యతలో పాలుపంచుకుంటాను. నా కోరికకు వీలుగా నాకు ఉద్యోగమొచ్చింది. అందుకని దయచేసి మీరు నాకు ఉద్యోగంలో చేరే అవకాశాన్ని ఇస్తే, త్వరలో అప్పు తీర్చి ఆ త్రవారింటికి వస్తాను.” గబగదా చెప్పేసింది.

క్షణంనేపు ఎవరికీ ఏమీ అర్థంకాలేదు. అర్థం అయ్యాక ఏం మాట్లాడాలో తోచక, ఆమరేంద్ర చెప్పే జవాబు కోసం ఎదురుచూస్తూ నిలబడ్డారు.

“బాబూ! రమ్య చిన్నపిల్ల. ఆవేశమేకాని ఆలోచన లేని పనిపిల్ల. దాని మాటలు పట్టించుకోకు.” ఆమరేంద్ర చేతులు పట్టుకున్నాడు రామదాసు.

“క్షమించండి. నేను రమ్య మాటలు పట్టించు కుంటున్నాను.”

ఆడపెళ్ళివారు తెల్లబోయి అతనివంక చూశారు.

“రమ్య మాటలతో నేను ఏకీభవిస్తున్నాను. మా పెళ్ళికి మీకు చాలా ఖర్చయింది. అది చాలదన్నట్లు స్కూటరు కోసం మిమ్మల్ని కష్ట పెట్టాను. చిన్నవాడైన రమేష్ ముఖంలో కూడా నాపట్ల కోపం కన్పించింది. కాని తెగించలేక పోయాను. రమ్యకున్న చొరవ నాకు లేకపోయింది. అందుకని నన్ను మన్నించి మరోలా భావించకుండా నేను చెప్పేదానికి మీరు ఒప్పుకోవాలి.”

ఏమిటన్నట్లుగా చూశారు రామదాసుగారు.

“మీరు తెచ్చిన డబ్బు వెంటనే ఇచ్చేసి ఇంటిని తనఖా నుంచి విడిపించేయండి. మీరిచ్చిన నాలుగువేలు రమ్యకిచ్చేస్తాను. ఈ ఆలోచన ముందే రానందుకు నాకు చాలా సిగ్గుగా వుంది. ఏం ఆమ్మా నీకు అంగీకారమేనా?” తల్లివైపు తిరిగి అడిగాడు ఆమరేంద్ర.

“నీయిష్టం నాయనా” అందావిడ ముఖావంగా.

రమ్య నవ్వుతూ ఆమరేంద్రను చూసింది.

యువతరం ప్రారంభిస్తున్న నూతన శకాన్ని అందరూ మనసులోనే ఆశీర్వదించారు. □

ఇంట్లోకి అడుగుపెడూనే ఆకర్షించేది డ్రాయింగ్ రూమ్. దీని అలంకరణ విషయంలో గృహిణి కాస్త శ్రద్ధ వహిస్తే, ‘ఇంటిని చూసి ఇల్లాలినిచూడు’మనే సామెత విషయంలో ఫస్టు మార్కులు తెచ్చు కొంటుంది.

నేనిప్పుడు క్రాతరకం ‘డెకరేటివ్ పీస్’ను గురించి చెబుతాను. ఇదికాస్త శ్రమతో కూడుకున్న పని అయినా, గదిని ప్రకృతి సౌందర్యంతో నింపుతుంది.

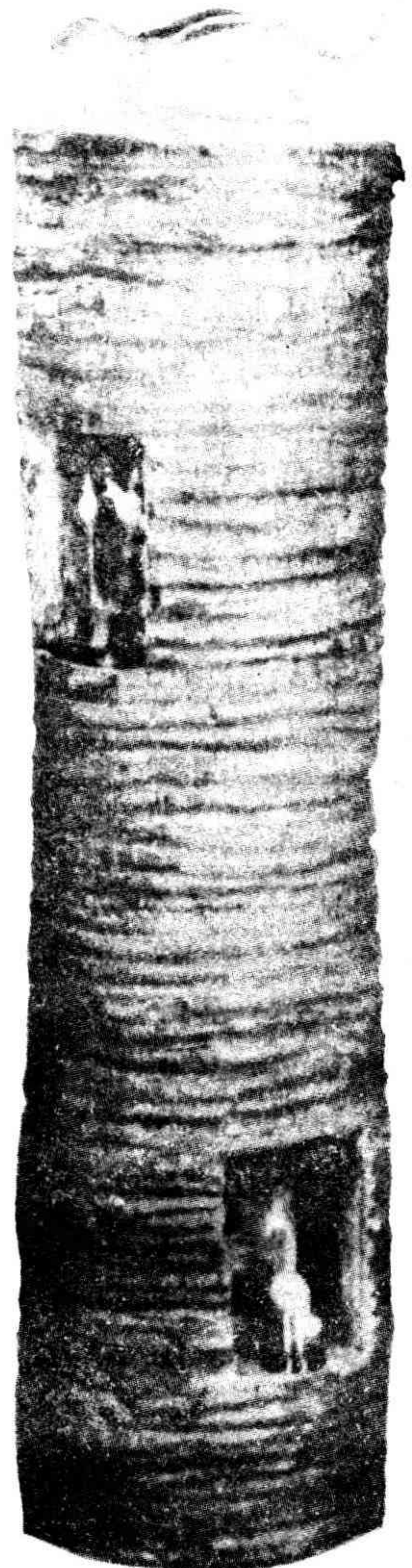
తాటిచెట్టు ఉపయోగాలలో ఇదొక క్రాతరకం. మనవైపు తాటిచెట్టు బాగానే వుంటాయి కాబట్టి దీనిని సులభంగానే చేసుకోవచ్చును.

క్రిందనుండి పైవరకు సమంగా వున్న తాటి చెట్టును నొక్కులు వడకుండా జాగ్రత్తగా కోయించాలి. మన ఫర్నిచర్కు సరిపడేలా రెండు పాకెట్ స్టాండ్స్, నాలుగు సైడ్ స్టూల్స్ రంపంతో, క్రింద గోనెలు వుంచి కోయించాలి. పాకెట్స్ మనకు కావలసిన సైజు, షేప్ లో ఎన్ని కావాలను కుంటామో ముందే గుర్తు వుంచుకుని కోయించాలి. ఒకటిన్నర అడుగు పొడవు ముక్కలు సైడ్ స్టూల్-కమ్-మోడాకుగాను కోయించాలి.

ఈ ముక్కలన్నింటినీ సుమారు 20 - 25 రోజులు మంచి ఎండలో ఆరనివ్వాలి. నల్లరంగు పెయింట్ లో తెలుపు కలిపితే బూడిదరంగు వస్తుంది. దీనిలో ‘తిన్నర్’ను కలిపి, వీటిచుట్టూ పెయింట్ చేస్తే సహజమైన అందం అలానే వుంటుంది. దీనికి ఒక పూత చాలు కాబట్టి పెయింట్ ఎక్కువ పట్టదు. ఈ ముక్కలకు పైన, క్రింద, పాకెట్స్ కు-తెల్లరంగు మూడుమార్లు వేస్తేగాని పట్టదు. దానికి మాత్రం ఎక్కువ పెయింట్ కావాలి.

సహజంగా వుండాలనుకుంటే, క్రింద, పైన అలానే వుంచేయాలి. కాదు కూడదనుకుంటే పైన మాత్రం ప్లయవుడ్ ముక్కలు అమర్చుకోవచ్చు. సైడ్ స్టూల్స్ కు కుషన్స్ పెడతే మోడా అవుతుంది. ఇవి ఏనుగు కాళ్ళలాగ వుండి, అందంగా వుండటమే గాక, ఒకేరకంగా ఉంటాయి! ఫోటో చూస్తే వివరాలు బాగా తెలుస్తాయి. ఈ ముక్కలు బాగా ఎండడం ముఖ్యం. వీటిని కోయించటానికి వడ్రంగి అవసరమైనా, రంగు మనమే పూసుకో వచ్చును. అందమైన బొమ్మలు - ముఖ్యంగా పక్షుల్లాంటివి ఈ పాకెట్స్ లో వుంటే భేషగా కనిపించడమేగాక సహజత్వంతో ఉట్టిపడతాయి!

—మంగళా కందూర్

కవి-అనుభవాలు

కమలాకుమార్.

బొప్పడిప్పుడే విశ్వవిద్యాలయంలో మెడికల్ కాలేజీ ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ ప్రారంభించడానికి పూనుకుంటున్నారు.

మా కారులో కువైట్ లో ఎంత ఆనందంగా ప్రయాణం చేసే దాన్ని! నాదగ్గర నుంచి అసలు పన్ను అన్నదే వసూలు చేయలేదు. అసలు కువైట్ లో పన్ను అన్నదే లేదు. కువైట్ లో నివసిస్తున్న ఏ దేశస్థులకయినా ఇది వర్తిస్తుంది. ఆమ్మకం పన్ను. ఆదాయపు పన్ను. భూమిపన్ను. 'గిఫ్ట్-టాక్స్'. ఆస్తిపన్ను వంటి ఏపన్నూ లేదక్కడ! టెలిఫోన్ ఛార్జీలు కూడా లేవు. కేవలం పొదుపు చేసుకుంటూ బాగుపడుతున్న ఆ ప్రజలను చూస్తే ఎంత ముచ్చటగా వుంటుందో!

అమెరికాలోలాగా స్థానికులు కానివారు కువైట్ లో ఆస్తిని సంపాదించడానికి కాని, పౌర సత్వం స్వీకరించడానికి కాని వీలులేదు. అక్కడి ఇళ్ళన్నీ కువైట్ ప్రజలవే. వారు పెద్దపెద్ద ఇళ్ళు కట్టి, అద్దెకు ఇస్తారు. కొంతమంది కువైట్ జాతీయులకు నాలుగు అంతస్తులతో వున్న భవనాలు నాలుగేసి చొప్పున వుంటాయి. ప్రతి భవనం లోనూ పదహారు భాగాలు వుంటాయి. ప్రతి భాగానికి అద్దె '150 కెడి'లు వస్తుంది. అలా '9600 కెడి'లు-అంటే నెలకు 288,000 రూపాయలు అద్దె వస్తుందన్నమాట! దీనికి 'చిల్లిగవ్వ' టాక్స్ కట్టనక్కరలేదు. దీనినిబట్టి కువైట్ లో ఒక ఇంటి యజమాని ఎటువంటి జీవితం గడపగలడో ఊహించండి! అతను విశాలమయిన భవంతిలో నివసిస్తూ వుంటాడు. అతనికి ఖరీదయిన కార్లు వుంటాయి. లండన్, జ్యూరిచ్, న్యెయిన్ లలో అతనికి 'ప్లాట్స్' వుంటాయి. అతను నెలవులలో ఫ్రాన్స్ వెళ్ళి, అక్కడ గడుపుతాడు. వైద్యపరీక్ష చేయించుకోవడానికి బ్రిటన్, స్విట్జర్లాండ్

కువైట్ లోని ఫహద్ అల్ సలేమ్ వీధి

వెళ్తారు. కొంత మందికి సొంత విమానాలు, ఓడలు వున్నాయి. కువైట్ సముద్రతీరంలో అందమయిన 'పర్వతాలలు' కూడా వుంటాయి. పేరుకు పర్వతాలలయినా అక్కడ అన్ని వసతులూ వుంటాయి. టి. వి., టెలిఫోన్ అందమైన తివాచీలూ అవీ వుంటాయి. అయితే భారతీయులను కువైట్ జాతీయులు తమతో అంతగా కలవనీయరు. అయితే, ఇంటి పనులకు, వ్యాపార విషయాలలోనూ మాత్రం ఉపయోగించుకుంటారు-అంతే.

మాకు కువైట్ లో ఎంతమందో భారతీయులు స్నేహితులయ్యారు. అక్కడి భారతీయులు స్నేహపాత్రులు. వారు న్యాయానికి కట్టుబడి వుంటారు.

భారతీయులు కొన్ని ప్రత్యేక ప్రాంతాలలో నివసిస్తూ వుంటారు. (కొన్నిచోట్ల కువైట్ వారే తప్ప ఇతర దేశస్థులు సాధారణంగా నివసించలేరు!) కువైట్ నుంచి ఎవరైనా భారతదేశం తిరిగి వెళ్ళిపోతే ఆ స్థానంలో తమ బంధువులకు అవకాశం కలిగిద్దామని భారతీయులు ప్రయత్నిస్తారు. భారతీయులకు కువైట్ లో గురుద్వారాలు కాని దేవాలయాలు కాని లేవు. కువైట్ జాతీయులు వాటిని అనుమతించరు. బ్రిటిష్ వారి హయాంలో ఇక్కడొక చర్చి కట్టారు. చాలాకాలం బ్రిటిష్ వారి

పాలనలో వున్న కువైట్ అఖిరికి స్వాతంత్ర్యం సంపాదించగలిగింది.

భారతీయులు తమ బంధుమిత్రుల ఇళ్ళలో కలుసుకుని ప్రార్థనలు, పూజలు చేసుకుంటారు. కలుసుకుని కాలక్షేపం చేయడానికి, ఆడుకోడానికి భారతీయులకు ఒక రిక్రేయేషన్ క్లబ్ వుంది. భారతీయులు జాతీయ ఉత్సవాలు, పండుగలు జరుపుకుంటూ వుంటారు. భారతదేశం నుంచి వచ్చిన కళాకారులు ఇక్కడ ప్రదర్శనలు ఇస్తూ వుంటారు. పెద్ద ఉద్యోగాలలోనూ, వ్యాపారాలలోనూ వున్న భారతీయులకు ఎంతో పలుకుబడి వుంది. వారికి ఎన్నో సౌకర్యాలు లభిస్తున్నాయి. ఈ సౌకర్యాలు లభించడం వల్ల తమను రెండవ తరగతి పౌరులుగా పరిగణిస్తున్న భారతీయులు లెక్క

చేయడం లేదు. కువైట్ లో భారతీయుల పిల్లల కోసం రెండు పాఠశాలలు స్థాపించారు. ఈ పాఠశాలల్లో నెంట్రల్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ వారి సిలబస్ పాటిస్తున్నారు. ప్రతి పాఠశాలలోనూ 2000 మంది దాకా విద్యార్థులు వున్నారు. ఈ పాఠశాలను తల్లిదండ్రుల ఆదృష్టంగా పరిగణించాలి. కువైట్ ప్రభుత్వం ఈ పాఠశాలలకు ఏ విధమయిన సహాయమూ అందజేయకపోవడంతో వీటిల్లో జీతాలు వసూలు చేస్తున్నారు. ఇక్కడ విద్యార్థులు అరబ్బీ, కువైట్ చరిత్ర-భూగోళం తప్పకుండా నేర్చుకోవాలి. ఎంత మందో భారతీయ వనితలు ఈ పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయులుగా పని చేస్తున్నారు.

భారతీయులు సంప్రదాయం మరచిపోకుండా పండగలూ అవీ జరుపుకుంటూ వుంటారు. ఆంధ్రులు, మళయాళీలు తదితరులూ శివరాత్రి, ఓణం, తెలుగు సంవత్సరాది వంటి పండగలను ఎంతో వేడుకగా జరుపుకుంటారు. భారతదేశం నుంచి ప్రత్యేకంగా తెప్పించిన 'బిల్వ పత్రాలు' ఈ పూజలలో వినియోగిస్తారు. అరబ్బీ అకులలో వద్దిస్తారు. ఈ పండగలలో అవియర్, వడలు, సాంబార్ తయారు చేస్తారు. జాగ్రత్తగా భద్రపరచిన వేపపువ్వుతో ఉగాది పచ్చడి తయారు చేస్తారు. 'కెన్ వుడ్ మిక్స్' ఉపయోగించి వడలు

కమలిందుచేసే వట్టిక్ పార్క్

తయారు చెయ్యడంలో అక్కడి భారతీయ వనితలు సిద్ధపాస్తులు! పని మనుషులు లేకపోవడంతో పసంతా వారే చేసుకుంటారు. అయితే భారతీయుల ఇళ్ళలో సాధారణంగా కలర్ టి. వి., స్టీరియోలు, వాషింగ్ మిషన్లు, డిష్ వాషర్లు వుంటాయి. కువైట్ లో ఈ సరంజామా అంత గొప్పతనానికి గుర్తులు కావు! కొద్ది కాలంలోనే కువైట్ లో ఈ వస్తువులు 'మామూలు' అయిపోయాయి.

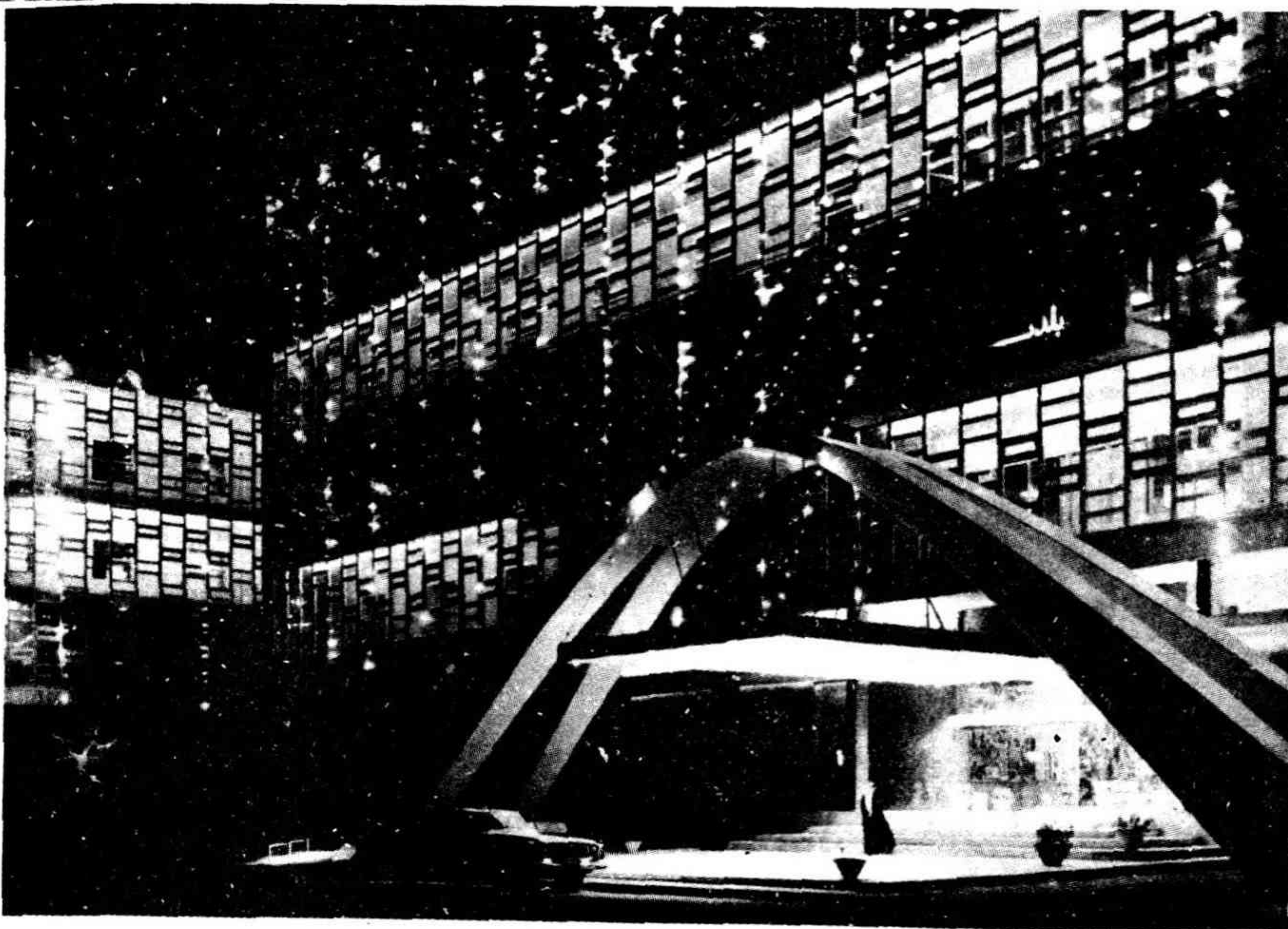
పౌర్ణిమ రోజున సింధీవనితలు ఇళ్ళలో కలుసుకుని సత్యనారాయణ కథ చదివి ఆహారం తీసుకుంటూ వుంటారు. పంజాబీ వనితలు

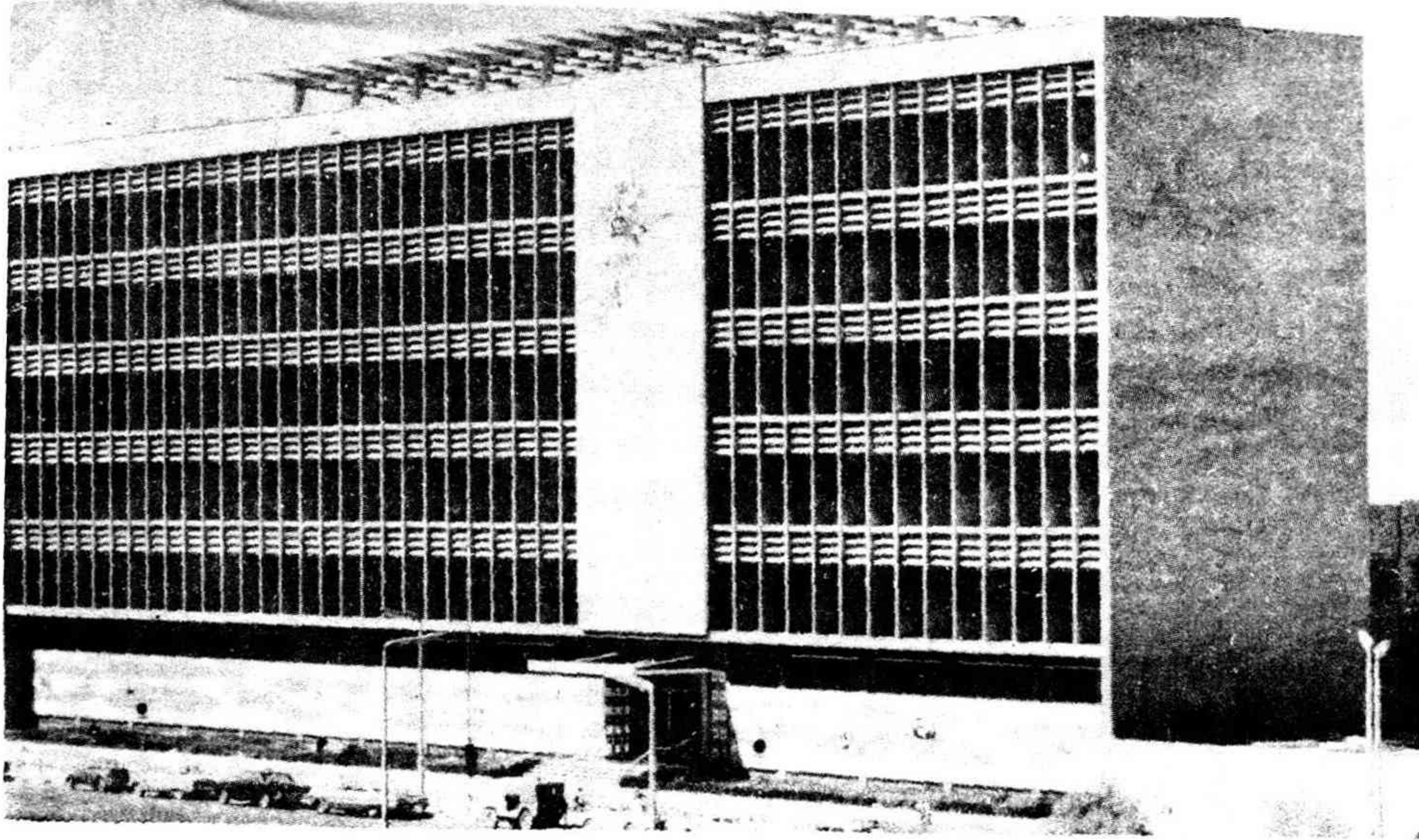
"హవస్టు" పూర్తి చేసి "గురుగ్రంథ" పఠిస్తారు. హవస్టు చెయ్యడానికి కుద్ది చేసిన నెయ్యి, చిన్న చిన్న చితుకులు ఉపయోగిస్తారు. వాటిని భారతదేశం నుంచి తెప్పించుకుంటారు.

నా కువైట్ జీవితంలో ఆశ్చర్యకరమయిన విషయాలు రెండు చెప్పాలి. ఒకటి వార్తాపత్రిక ఇంటికి రాకపోవడమూ, పోస్ట్ మ్యాన్ ఉత్తరాలు తీసుకురాక పోవడమూ. కువైట్ లో ఆ రెండు సదుపాయాలు లేకపోవడంతో మనం ఏదో ప్రాచీన కాలంలో బతుకుతున్నామనిపిస్తుంది.

కువైట్ ముస్లిం దేశం కావడంతో 'రమ్ జాన్' (నెఫ్టెంబర్)ను అతి పవిత్రమయిన నెలగా పరిగణిస్తారు. ఈ నెలలో ఉపవాసం వుంటారు. తుపాకీ పేలుడుతో 'రమ్ జాన్' మొదటి రోజు ప్రారంభమవుతుంది. ప్రతి ముస్లిమ్ నెల రోజులు ఉపవాసం ('రోజా') వుంటాడు. ఆచారం ప్రకారం ఆ నెల రోజులు వారు ఏదీ తినకూడదు; తాగనూ కూడదు. సూర్యాస్తమయం అయ్యాక, ఉపవాసం విరమించాక హోటళ్లు తెరుస్తారు. ఎవరేనా తింటూ గానీ, పొగత్రాగుతూ గానీ కనిపించితే దాన్ని పెద్ద నేరం క్రింద పరిగణిస్తారు. దుకాణాలు కూడా ఆ నెల రోజులూ పగలు మూసి వుంచి చీకటిపడ్డాకే తెరుస్తారు. కార్యాలయాలలో ముస్లిమ్లు ఉపవాసం చేయడానికి వీలుగా, పని వేళలు మారుస్తారు. నిజానికి కార్యాలయాలలో పని ఏమీ జరగదు. ఈ 'రమ్ జాన్' నెలలో విదేశీయులు ఎవరయినా కువైట్ వస్తే తిండి దొరక్క వారు యమయాతన పడాలి. ఆ నెల రోజులు అయ్యాక ముస్లిమ్లు పెద్ద ఎత్తున ఉత్సవాలు జరుపుకుంటారు.

రాత్రివేళ - కువైట్ మునిసిపల్ భవనం

కువైట్-సమాచార మంత్రిత్వశాఖ భవనం

కువైట్ జాతీయ క్రిడ-ఫుట్ బాల్. యువకులకు ఫుట్ బాల్ నేర్పుకోడానికి ఎన్నో సదుపాయాలు ఉన్నాయి. పోటీలలో తమకిష్టమయిన జట్టు నెగ్గినపుడు అభిమానులకు గంగవేరులెత్తుతుంది. ఫుట్ బాల్ నేర్పడానికి బ్రెజిల్ నుంచి ఒక శిక్షకుణ్ణి తెప్పించారు. అతనికి బోలెడంత జీతం ఇస్తున్నారు. అంతర్జాతీయ పోటీలలో కువైట్ జట్టు నెగ్గితే ఆ రోజున నెలపు ఇస్తారు. గెలిచిన జట్టులోని సభ్యులను కానుకలతో ముంచెత్తుతారు. కువైట్ పాలకుడయిన అమిర్ ఆటగాళ్ళకు కారు, ఇల్లు బహుకరిస్తారు. మరికొందరు సంపన్నులు ఆటగాళ్ళకూ అమెరికాకి రానూపోనూ విమానం టికెట్ బహుకరిస్తారు. బంగారమూ, రొక్కమూ అందజేస్తారు. బహుశా బహుమతులు స్వీకరిద్దామనే కోరికతో కాబోలు-కువైట్ లో ప్రతి ఖాళీస్థలం లోనూ పిల్లలు ఫుట్ బాల్ ఆడుతూ కనిపిస్తారు.

కువైట్ లో ఒకే ఒక థియేటర్ లో హిందీ చిత్రాలు ప్రదర్శిస్తారు. నెలకొకసారి తెలివిషన్ లోనూ హిందీ చిత్రాలు ప్రదర్శిస్తారు. హిందీ సినిమాలన్నా, హిందీ చిత్ర సంగీతమన్నా అరబ్బులకు చెప్పలేనంత ఇష్టం. అరబ్బీ చిత్ర కథలకూ మన చిత్రాల కథలకూ ఎంతో పోలిక కనిపిస్తుంది. గజిబిజిగా ఉండే కథ, విలన్లు, హింస తక్కిన మసాలాలు ఉంటాయి. అఖిరికి అందరూ సుఖంగా కలుసుకోవడంతో చిత్రం 'శుభం'గా ముగుస్తుంది. కువైట్ జానపద కథలు మన జానపదకథలలాగానే వుంటాయి.

అరబ్బీ, ఉర్దూ భాషలలోని ఎన్నో పదాలలో పోలికలు ఉన్నాయి. బడిని "మదరసా"

అంటారు. పంచదారను "షక్కర్" అంటారు. జామ్ ను రెండు భాషల్లోనూ "మూరబ్బా" అంటారు. ఇలాగే ఇంకా ఎన్నో.

పూర్వం ఎప్పుడో కువైట్ లో బంగారం కారు చౌకగా వుండేదట. పుట్టిన రోజు కానుకలుగా బంగారు నాణేలను బహుకరిస్తూ వుండేవారు. బంగారం ఎంతో చౌక అనిపించి భారతీయులు కువైట్ వెళ్దామనుకుంటూ వుండేవారు. ప్రస్తుతం కువైట్ లో బంగారం ధర ఎంతో ఎక్కువ. అయితే కువైట్ లో ఏ మాత్రమూ కర్రలేకుండా బంగారం దొరకడం విశేషం. బంగారంలో కర్ర చేసి పట్టుబడితే శిక్ష ఏమిటో వర్తకులకు తెలుసు. ప్రతి బంగారం వస్తువు మీద ప్రభుత్వ ముద్ర వుంటుంది. అందుకే మోసం చేస్తారనే భయం లేకుండా చిన్న పిల్లలు కూడా, కువైట్ లో బంగారం కొనగలరు.

కొనడం అంటే గుర్తుకువచ్చింది. కువైట్ లో షాపింగ్ చెయ్యడం అద్భుతంగా ఉంటుంది.

షాపింగ్ నెంటర్లలో ప్రవేశిస్తే స్వర్గంలో అడుగుపెట్టామేమోననిపిస్తుంది. కువైట్ లో పురాతనమయిన 'మార్కెట్ ప్లేస్' వుంది. దీనిని "సౌక్" అంటారు. అధునికమయిన దుకాణాలలో రంగురంగుల దీపాలు వుండి 'షో-కేసెస్'లో వస్తువులు మనల్ని ఆహ్వానిస్తూ వుంటాయి.

ఈ 'సౌక్' లో బంగారు అభరణాలు పుష్కలంగా లభిస్తాయి. చిన్నచిన్న షాపుల్లో కూడా బోలెడు నగలు కనిపిస్తాయి. అరబ్ వనితలకు కూడా భారతీయ వనితలలాగా బంగారు

అభరణాలంటే చెప్పలేనంత ఇష్టం. భారతదేశపు అభరణాలన్నా అరబ్ వనితలకు ఇష్టమే. 'సౌక్'లో నగల దుకాణాలే కాక వస్త్రాలు, వాచీలు అమ్మే దుకాణాలు కూడా ఉన్నాయి.

కువైట్ లోని 'మాదరన్ షాపింగ్ నెంటర్స్' ఎంతో అందంగా వుంటాయి. రకరకాల దుస్తులు, నెంట్లు, పాదర్లు, క్రిస్టల్-వేర్, వాచీలు, విద్యుత్ సామగ్రి, గృహోపకరణాలు, పాదరక్షలు ఇలా ఎన్నెన్నో అక్కడ లభిస్తాయి.

కువైట్ ప్రజలు-జీవితాన్ని భోగభాగ్యాలతో అనుభవించాలన్న భోరణి కలవారు. అయితే అక్కడ మద్య నిషేధం అమలులో వుంది. ప్రభుత్వం 'కాబ్రే' నృత్యాలను కూడా నిషేధించింది. కాని - ప్రతి ఇంట్లోనూ ఖరీదయిన మద్యపానాలు వుంటాయి! కువైట్ ప్రజలు కుషీగా గడపడానికి కైరోకో, బొంబాయికో వెళ్తూ వుంటారు.

దౌత్యాధికారి భార్యగా నేను ఎందరో భారతీయులను కలుసుకోగలిగాను. వారి గురించి తెలుసుకోగలిగాను. నేను ఇండియన్ క్లబ్ లోనూ, కువైట్ టీ. వి. లోనూ నిర్వహించిన కార్యక్రమాలకు మనఃపూర్వకంగా వారు సహకారం అందజేశారు.

తిరిగి భారతదేశం రావాలని ఉత్తరువు వచ్చినప్పుడు తిరిగి స్వదేశం వస్తున్నామనే ఆనందం కలిగింది. మనవాళ్ళందరినీ కలుసుకుంటామనీ, స్వదేశ సంస్కృతిలో తిరిగి లీనమవుతామనీ మనసు ఉప్పొంగింది. ఇక స్వేచ్ఛగా నా దేశంలో తిరగవచ్చనీ అనిపించింది.

కువైట్ లో భారతీయ వనిత బయట కనిపిస్తే ఆయా అనుకుంటారు. అందుకే మాలాంటివారు సాధారణంగా బయటకు వెళ్ళేవాళ్ళం కాము. భారతీయ వనిత అంటే ఆయాగా భావించి మనదేశపు కీర్తి ప్రతిష్ఠలను కువైట్ అలా నాశనం చేసిందనే బాధ నన్ను విడిచిపెట్టలేదు. ఇటీవల మన వనితలు కువైట్ కు ఆయాలుగా వెళ్ళడాన్ని నిషేధించారు!

కువైట్ లో ఎంతమందో మంచి స్నేహితులను విడిచి వస్తున్నందుకు బాధ కలిగింది. జీవించడానికి అక్కడ అన్ని సుఖాలే కదా? పెట్రోలు, ఎలక్ట్రిసిటీ, గాస్ అన్నీ చౌకే! ఏదీ ఏమైనామనదేశం మనకు ప్రియాతి ప్రియమైనది కదా!

—(సమాప్తం)

నందలు

గుల్ల నెనగపప్పుతో తొక్కుడు లడ్డు :

కావలసిన వస్తువులు : 1 కప్పు నెనగపప్పు, 1 కప్పు పంచదార, కొద్దిగా నెయ్యి, కొద్దిగా ఏలకులపొడి.

గుల్ల నెనగపప్పు బాగుచేసుకుని, ఒక కప్పు నిండుగా తీసుకుని రోటిలో వేసి బాగా మెత్తగా దంచి, జల్లించి ఉంచుకోవాలి. కప్పు పంచదార ఒక ఇత్తడి గిన్నెలో వేసి కొద్దిగా నీరు పోసి పొయ్యి మీద పెట్టాలి. పంచదార బాగా పాకం వచ్చాక, తీగపాకం కాకుండా ఉండ పాకం రాకుండా చూసి, కొద్దిగా నెయ్యి, ఏలకులపొడి ఈ మెత్తగా దంచి ఉంచిన నెనగ పిండి వేసి, సన్నటి నెగ మీద ఉంచి, బాగా కలపాలి. అన్ని బాగా కలిసిన తరువాత వెంటనే దింపి, బాగా కలపాలి. కలపగా, కలపగా, గట్టి పడుతుంది. అప్పుడు ఒక పళ్ళెంలో వేసి, చిన్న ఉండలలా చేసుకోవాలి. ఇవి బాగా రుచిగా ఉంటాయి. ఎక్కువ రోజులు నిలవ ఉంటాయి.

— పి. అనంతలక్ష్మి వెంకట్రావ్

కన్నడిగులు ఎక్కువగా, ఇష్టంగా చేసుకునే 'నందిగె హుళి' - కూరగాయలు లేనప్పుడు చేసుకొంటే అన్నంలోకి చాలా బాగుంటుంది.

నందిగె హుళి :

కావలసిన వస్తువులు : నెనగపప్పు 1 గ్లాసు, కందిపప్పు 1 గ్లాసు, ఏదెనిమిదిపచ్చిమిరపకాయలు, 1 కప్పు కొబ్బరికోరు, సన్నగా తరిగిన కొత్తిమీరి కాస్త, 2 స్పూన్ల వేరునెనగనూనె. ఇవన్నీ "నందిగె" చేసుకోడానికి కావాలి.

'హుళి' చేయాలంటే పెద్ద నైజా నిమ్మ కాయంత చింతపండు, మసాలా పొడి 1 స్పూను, పులుసుపొడి 2 స్పూన్లు, కొద్దిగా పసుపు, 2 స్పూన్ల బియ్యం పిండి, కొద్దిగా ఉప్పు, చిన్న కొత్తిమీరికట్ట కావాలి.

పోపు పెట్టుకోవడానికి 1 స్పూను నెయ్యి, 1 స్పూను ఆవాలు, ఒకటి రెండు ఎండు మిరప కాయలు, కాస్త ఇంగువ, కరివేపాకు కావాలి.

మొదట నెనగపప్పు, కందిపప్పు సన్నని నూక పడేటట్లు విసురుకొని, ఓ ప్లేటులో తీసుకోవాలి. ఆ నూకలో—పచ్చి మిరపకాయలు మెత్తగా నూరి ఆ ముద్దనూ, కొబ్బరికోరునూ, తరిగిన కొత్తిమీరినీ, తగుమాత్రం ఉప్పునూ వేసి, కొద్దిగా నీళ్ళు చిలకరించుకుంటూ ముద్దగా కలపాలి. ఆ ముద్దను చిన్న చిన్న వుండలుగా చేసుకొని ఓ పళ్ళెంలో ఉంచుకోవాలి.

చింతపండు నానబెట్టి పులుసుతీయాలి. అందులో కొంచెం నీరు చేర్చి స్టవ్ మీద ఉంచాలి. ముందుగా చేసి వుంచుకొన్న ఉండల్ని చింతపండు పులుసు రోకి మెల్లగా వేయాలి. అప్పుడప్పుడు జాగ్రత్తగా కలియబెడుతూ వుండాలి. కాస్తే పయ్యాక ఉండలు వుడికి పైకి తేలుతాయి. అప్పుడు ఆ హుళి (పులుసు) ఉప్పు, మసాలాపొడి, పులుసుపొడి కలపాలి. కాస్త బియ్యపుపిండి కొంచెం నీళ్ళలో కలిపి పులుసులో చేర్చాలి. 2 కరివేపాకు రెమ్మలు, కొత్తిమీరి వేసి బాగా తెల్లించాలి. స్టవ్ మీది నుంచి దింపేముందు పోపు పెట్టాలి.

అన్నంలోకి వేసుకొన్నప్పుడు ఈ వుండలను చేతి వేళ్ళతో చిదివితే విడిపోయి, తినడానికి రుచిగా వుంటాయి.

— డి. కన్యా కుమారి

గోధుమ వడియాలు :

గోధుమలతో వడియాలు ఎలా చేస్తారు : ఇందుకు గోధుమలు 1 కప్పు, ఉప్పు 1 టీస్పూను, నీళ్లు 2 కప్పులు, జీలకర్ర 1 టీస్పూను అవసరం.

గోధుమలు నీళ్ళలో కుత్రంగా కడిగి, 48 గంటలు నీళ్ళలో నానబెట్టాలి. నానడానికి పోసిన నీళ్ళు, 3 గంటలకొకసారి మారుస్తూ ఉండాలి (రాత్రి పూట తప్ప). లేకపోతే గోధుమలు పులుస్తాయి. అలా నానిన గోధుమలు రోట్లోకాని, గ్రెండర్లో

కాని వేసి రుద్ది, పాలు తీయాలి. ఇలాగ రెండు—మూడుసార్లు, గోధుమలు బాగా పిప్పిలాగ అయ్యే దాక రుద్ది, పాలు తీయాలి. పాలను కుత్రమైన, పల్చటి గుడ్డలో పోసి వడకట్టాలి. ఈ పాలను ఏ మాత్రం కదపకుండా 2 గంటలపేపు ఒక ప్రక్కన ఉంచేయాలి.

నీరు పైకి తేలి, పాలు క్రింద తెల్లగా ఉండి పోతాయి. ఆ నీటిని జాగ్రత్తగా పారబోయాలి. విడిగా 2 కప్పుల నీటిలో ఉప్పు, జీలకర్ర కలిపి పొయ్యి మీద ఉంచాలి. ఈ నీరు మరుగుతున్న పుడు గోధుమ పాలు అందులో పోయాలి. ఇదంతా ముద్దగా, హల్వాలాగ అయ్యేదాక కలియబెడుతూ ఉండాలి.

తర్వాత ఆ పాత్రను పొయ్యి మీద నుండి దింపేయాలి. ఈ ముద్దను మూడు కన్నాలున్న జాతికల గొట్టంలో వేసి, తడిగుడ్డ మీద జాతికల ఆకారంలో ఏండాలి. వాటిని బాగా ఎండనిచ్చి, డబ్బాలో వేసుకోవచ్చు. కావల్సినపుడు నూనెలో వేయించుకుని తింటే ఈ వడియాలు చాలా రుచిగా ఉంటాయి. చూడటానికి కూడా తెల్లగా అందంగా ఉంటాయి.

గనగసాల పాయసం :

గనగసాలు 3 టేబిల్ స్పూన్లు, పాలు 1 కప్, ఎండు కొబ్బరి (తురిమినది) ఒక టేబిల్ స్పూను, చక్కెర 1 కప్, బియ్యం 1 టీస్పూను, మిఠాయి రంగు చిటికెడు, కొద్దిగా ఏలకుల పొడి, జీడిపప్పులు ఉంటే గనగసాల పాయసం తయారు చేసుకోవచ్చు.

గనగసాల పాయసం ఒంటికి ఎంతో చలవ చేస్తుంది. వేసవి కాలంలో ఇది ఒక కప్పు త్రాగితే ప్రాణానికి హాయిగా ఉంటుంది. ఫ్రెజ్లో పెట్టుకొని త్రాగితే, బాదంఫీర్ రుచి దీని ముందుతీసికట్టే.

గనగసాలు, బియ్యం కలిపి ఒక గంటపేపు నీళ్ళలో నానబెట్టాలి. తర్వాత దానికి ఎండుకొబ్బరి చేర్చి, రోట్లో వేసి మెత్తగా రుబ్బుకోవాలి. పాలల్లో పంచదార కలిపి పొయ్యి మీద పెట్టాలి. పాలు మరుగుతున్నపుడు రుద్ది ఉంచుకున్న గనగసాల ముద్ద అందులో వేసి బాగా కలియబెట్టాలి. కొన్ని నిమిషాలు అలాగ మరగనిచ్చి, దింపేముందు మిఠాయిరంగు, జీడిపప్పు, ఏలకులపొడి వేసి దింపాలి.

— యస్. రాజ్యలక్ష్మి

కుక్క బొమ్మ

పిల్లలు బొమ్మలంటే ఎంతో ఇష్టం చూపుతారు. పిల్లల అభిరుచికి తగిన బొమ్మలను సమకూర్చి వారి వికాసానికి దోహదం చెయ్యవలసిన బాధ్యత తల్లిదండ్రుల మీద ఉంది. బజారులో అమ్మే బొమ్మలతోనే కాక, ఇంట్లో కూడా బొమ్మలు తయారు చేసి పిల్లలకు కొత్త తరహా బొమ్మలు సమకూర్చగలిగితే అంతకన్నా కావలసిందేముంటుంది?

అసక్తి ఉన్నవారు ఇక్కడ వివరిస్తున్న కుక్క బొమ్మను రూపొందించి తమ పిల్లలకు ఇచ్చి, ఆనందించవచ్చు!

ఈ 'కుక్కబొమ్మ' చెయ్యడానికి $\frac{1}{2}$ గజం నలుపురంగు ముతకగుడ్డ; కుక్కకు తొడగవలసిన కోటుకోసం గులాబీరంగు ఫెల్టు ముక్క; కుక్క కళ్ళను రూపొందించడానికి నలుపు, తెలుపు రంగుల ఫెల్టు ముక్కలు; కుక్క నాలుకను రూపొందించడానికి ఎరుపురంగు ఫెల్టు ముక్క కావాలి. ఇవికాక, బొమ్మ లోపల కూరడానికి దూది అవసరం.

ఇవన్నీ ఉపయోగించి రూపొందించిన కుక్క బొమ్మ $13\frac{1}{2}$ అంగుళాల ఎత్తు ఉంటుంది. (లేదా, మీకు కావలసిన నైజులో తయారు చేసుకోవచ్చు. అయితే ఆ నైజుకు తగ్గట్టు ముతకగుడ్డ, ఫెల్టు ముక్కలు అవసరం.)

విడిగా ఇచ్చిన 'కుక్కబొమ్మ నమూనా'లో ఈ బొమ్మ చెయ్యడానికి అవసరమైన ముక్కలు కనిపిస్తున్నాయి. వాటిలో 'A' అనే ముక్క-కుక్క శరీరం ఆకారాన్ని చూచిస్తున్నది. 'B' అనే ముక్క - కుక్క శరీరం కింది భాగాన్ని చూచిస్తున్నది. ఇవికాక కుక్క చెవి ఆకారం, నాలుక ఆకారం విడివిడిగా ఉన్నాయి.

ఇచ్చిన 'కుక్కబొమ్మ నమూనా'ను రెండు, మూడు రెట్లు పెద్దదిగా ఉండేలా తీసుకోవాలి.

మొదట నలుపురంగు ముతకగుడ్డ నుంచి 'A' ఆకారంలో రెండు ముక్కలు, 'B' ఆకారంలో

రెండు ముక్కలు, చెవి ఆకారంలో నాలుగు ముక్కలు కత్తిరించి తీసుకోవాలి. ఈ ముక్కలను కత్తిరిస్తున్నప్పుడు అంచులవెంబడి $\frac{1}{4}$ అంగుళం మేర ఎక్కువగా కత్తిరించాలి. ఇలా అదనంగా కత్తిరించిన మేర అంచులను చేర్చి కుట్టడానికి సహాయకరంగా ఉంటుంది.

'A' ఆకారంలోని ముక్కలు రెండింటినీ- ఒకదాని మీద మరొకటి అనేలా ఉంచాలి. అంటే- ఒక ముక్క మీద LK అని గుర్తించిన భాగం రెండవ ముక్క మీద LK అని గుర్తించిన భాగం మీద అన్ని ఉంచాలి; అలాగే మొదటి ముక్కలో EF అని గుర్తించిన భాగం రెండవ

దానిలో EF అని గుర్తించిన భాగం మీద అన్ని ఉంచాలి. అలా అన్ని ఉంచి, ఆ రెండు ముక్కలను అంచుల వెంబడి - కుట్టుమిషన్ సాయంతో కుట్టాలి. కాని ఈ ముక్కల కింది భాగాన్ని, కాళ్ళను కుట్టకూడదు.

'B' ఆకారంలోని రెండు ముక్కలను తీసుకోవాలి. వాటిలో ఒక ముక్కను తీసుకుని- రెండు 'A' ఆకారాలను కలిపి కుట్టినదాంట్లో ఒక ముక్క కింది భాగాన ఉంచాలి. 'B' ఆకారంలోని ముక్కలో LK, EF అని గుర్తించిన భాగాలు, 'A' ఆకారంలోని ముక్కలో LK, EF అని గుర్తించిన భాగాల మీద అనేలా ఉంచాలి. ఇలాగే 'B' ఆకారంలోని రెండవ ముక్కను 'A' ఆకారంలోని ఇంకో ముక్కకు అన్ని ఉంచాలి. తర్వాత ఆ ముక్కల మధ్య బాగాన, కాస్త మేర కుట్టకుండా వదిలిపెట్టి A, B ముక్కలను కలిపి కుట్టాలి.

మొత్తం అంతా కుట్టాక, అలా అంచులు కుట్టిన భాగం లోపలికి వెళ్ళేలా మొత్తం ఆకారాన్ని ఉల్టాసీదా చెయ్యాలి.

చైతన్యం

జాగృతి
(నవల)

[రచన : సి. ఆనందారామం; వెల : రూ 6-00;
పేజీలు : 192; ప్రచురణ : మ్యాస్టర్ డెంట్స్
బుక్ సెంటర్, విజయవాడ-2]

ఈ నవలలో చాలా పాత్రలున్నాయి. ప్రతి పాత్రకీ ఓ కథ వుంది. అది రచయిత్ర ప్రతిభకు నిదర్శనంగా కనిపిస్తుంది. రచించిన తీరు బాగున్నా. ముగింపుకొచ్చేసరికి మామూలు కథేననిపించక పోదు.

యానాదుల అబ్బాయి రాము—అకుంతిత దీక్షతో చదువుకొని స్వయంకృషితో పైకి వస్తాడు. అజ్ఞానంలో ముగ్ధిపోతూ, వ్యసనాలకు బానిసలవుతున్న తన గూడెంలోని వాళ్ళకు పరిశుభ్రత నేర్పి, వాళ్ళను మంచి మనుషులుగా తయారు చెయ్యటానికి తన బ్రతుకంతా ధారపోస్తాడు. పాఠశాల పెట్టి వాళ్ళకు చదువు చెప్తుంటాడు. గూడెంలోని వాళ్ళల్లో తనూ ఒకడుగా నిరూపించుకోవటానికి చెడిపోయిన నీలమ్మను పెళ్ళి చేసుకుంటాడు. ఆ పల్లెను, అజ్ఞానులైన ఆ ప్రజలనూ సంస్కరించే ప్రయత్నంలో అతనికి స్నేహితురాలు లక్ష్మి, మరదలు యాదీ చాలా సహకరిస్తారు. అలా—రాము ఊళ్ళో జరుగుతున్న అన్యాయాలను అరికట్టటానికి ప్రయత్నిస్తుంటాడు. చివరికి మంచిని గుర్తించలేని ఆ మూర్ఖ ప్రజలే రాము ప్రాణాలను బలి తీసుకుంటారు. సమస్యని చావుతో ముగిస్తే చాలని కథలు వ్రాసేవాళ్ళు అనుకున్నా. చదివేవాళ్ళు అలా అనుకోలేరు. ఒక సమస్యని తీసుకున్నప్పుడు దానికి సరైన పరిష్కారం చూపించగలిగితేనే ఆ రచన సార్థకమవుతుంది.

ఆ వూరి వాళ్ళల్లో 'జాగృతి' కలగటానికి రాము చావే కారణంగా చూపించటం పాఠకులకు కొంత అసంతృప్తి కలిగిస్తుంది.

—రేష్మా లత

ఆ తర్వాత కుట్టకుండా వదిలిపెట్టిన భాగం ద్వారా దూదిని దట్టించి, బొమ్మ ఆకారాన్ని తయారు చెయ్యాలి. కుక్కబొమ్మ చక్కగా కనిపించడానికి వీలైనంత ఎక్కువ దూది దట్టించాలి. అలా దట్టించాక కుట్టకుండా వదిలిన భాగాన్ని కట్టాలి.

ఇక కుక్క చెవులను రూపొందించాలి. ఒక చెవి చెయ్యడానికి చెవి ఆకారంలోని ముక్కలు రెండు కావాలి. ఆ రెండు ముక్కలను తీసుకొని, ఒకదాని మీద ఇంకొకదాన్ని అన్ని ఉంచి వాటి కింది భాగాన్ని కుట్టకుండా, మిగిలిన భాగాల

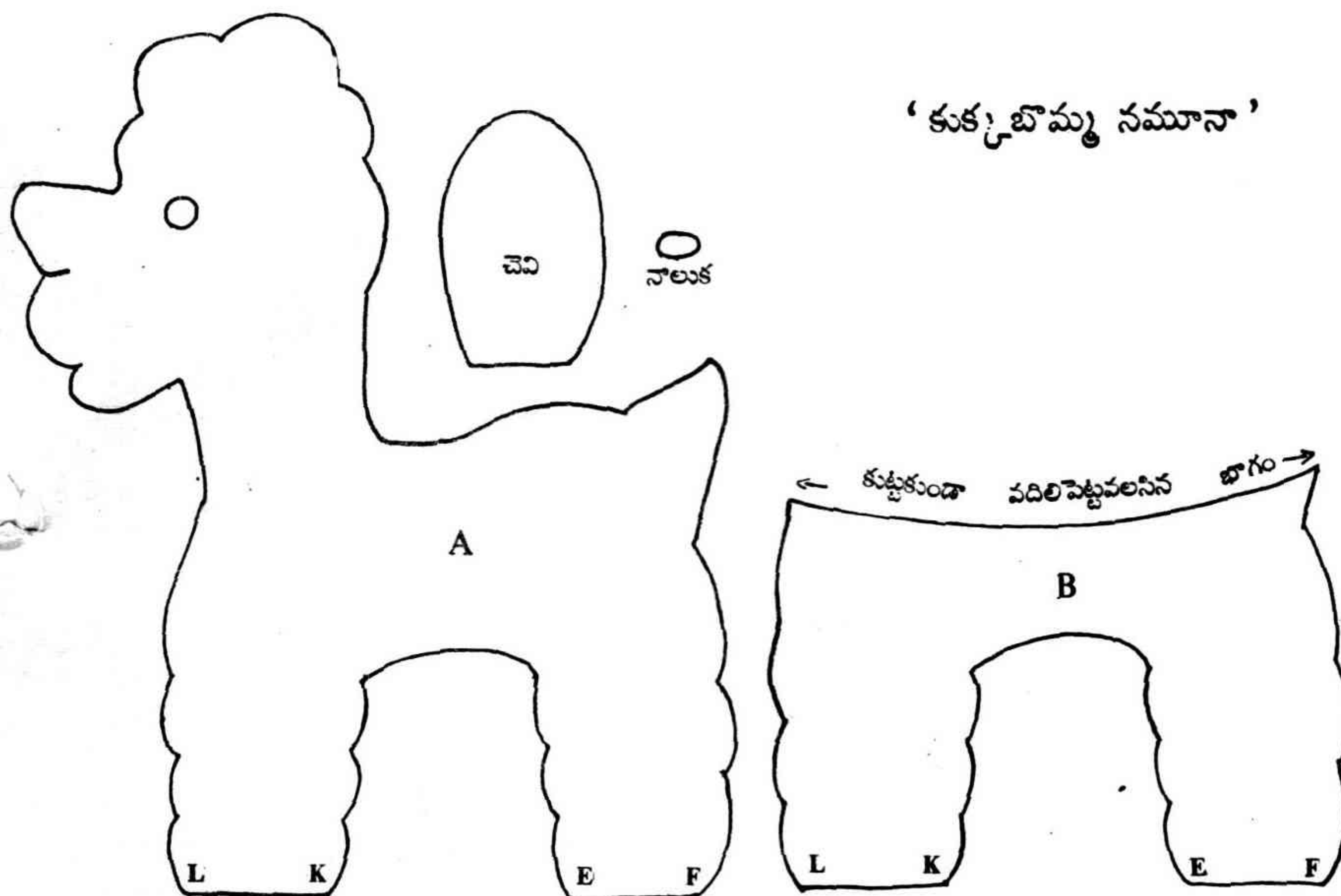
కళ్ళు ఉండవలసిన స్థానాలలో—మొదట తెలుపు ముక్కలనూ, వాటి మీద నలుపు ముక్కలనూ ఉంచి పెపికార్ జిగురు సాయంతో అతికితే కుక్క కళ్ళు సిద్ధం.

ఎరుపురంగు పెట్టు ముక్క నుంచి కుక్క నాలుక ఆకారంలో ఒక ముక్కను కత్తిరించి, ఆ నాలుకను కుక్క నోట అమర్చాలి.

నలుపురంగు ఊలును తీసుకుని, సాటిన్ కుట్టు ఉపయోగించి కుక్క ముక్కునూ, నోటిని ఎండ్రాయిడరీ చేస్తే కుక్కకు నిండుదనం వస్తుంది.

గులాబీరంగు పెట్టు ముక్కను ఉపయోగించి

'కుక్కబొమ్మ నమూనా'

అంచులను కలిపి కట్టాలి. ఇలాగే రెండవ చెవిని కూడా తయారు చేసుకోవాలి. తర్వాత ఆ ముక్కలలో కుట్టిన భాగాలను లోపలికి నెట్టి, ఉల్టాసీదా చెయ్యాలి. ఇక కుక్కబొమ్మ ముఖానికి రెండు వైపులా చెవులు కట్టేస్తే చాలు.

కుక్క కళ్ళు రూపొందించడం ఎలా?

తెలుపురంగు పెట్టు ముక్కలు రెండు తీసుకుని, వాటిని చిన్న వృత్తాల ఆకారంలో కత్తిరించుకోవాలి. నలుపురంగు పెట్టు ముక్కల నుంచి, తెలుపురంగు వృత్తాలకన్నా చిన్న వృత్తాలు రెండింటిని కత్తిరించుకోవాలి. కుక్క ముఖం మీద,

కుక్క కోటును రూపొందించి, దాన్ని కుక్క బొమ్మ వీపుభాగం మీద ఉంచి కుడితే కుక్కబొమ్మ పూర్తయినట్టే. (38 వ పేజీలోని వర్ణచిత్రంలో పూర్తయిన కుక్కబొమ్మ కనిపిస్తున్నది.)

ఈ కుక్కబొమ్మను రూపొందించడానికి పెట్టు ముక్కలు కాకుండా మామూలుగా ఏ ముతక గుడ్డ లేనా కూడా ఉపయోగించవచ్చును.

ఈ కుక్కబొమ్మ చేసే విధానం గందరగోళంగా ఉన్నా, తీరిక వేళల్లో ఈ బొమ్మను రూపొందించడం పెద్ద శ్రమేమీకాదు.

శాంతి కిరణాలు

15

శీలంశెట్టి
రమాదేవి

‘ఎలా చెప్పాలో అర్థం కావటంలేదు స్వరూపగారూ! పోని ఇలా చెప్తాను: ఒక యువకునికి వివాహం జరగబోతోంది. ఎక్కడెక్కడో ఉన్న అతని స్నేహితులందరూ ఆ వివాహానికి వచ్చారు. అతనికి ముఖ్యమైన స్నేహితుడు కూడా వచ్చేడు. స్నేహితులంతా పెళ్ళికూతురిని వివాహానికి ముందే చూడాలని బయల్దేరారు. ఆమెను ముఖాముఖి చూచే మార్గం దొరక్క చివరకు దొంగచాటుగా చూశారు. పెళ్ళికొడుకు ప్రాణస్నేహితుడు కూడా చూశాడు. అతను వెంటనే ఆ అమ్మాయిని గుర్తుపట్టాడు. ఆమె శీలవతి కాదని అతనికి తెలుసు. మరో పురుషునితో తిరగడం - వివాహం చేసుకోవాలనుకోవడం - అన్నీ అతనికి తెలుసు. అలాంటి స్త్రీ మరి - ఆ పురుషుణ్ణి వదిలి - ఇప్పుడు తన స్నేహితుడిని ఎందుకు చేసుకొంటోందో అర్థం కాలేదు. బహుశా అతను మోసగించి వదిలేస్తే గత్యంతరంలేక ఈ వివాహం చేసుకొంటోందేమో అనుకొన్నాడు. ఏదేమైనా తన స్నేహితుడు మోసగింపబడడం ఇష్టం లేకపోయింది. తనకు తెలిసి ఆ విషయం తన ప్రాణ స్నేహితుడి దగ్గర దాచటం తప్పనిపించింది. వెంటనే తన స్నేహితుడికా విషయం తెలియజేశాడు....’

స్వరూప ఊపిరి బిగపట్టి వినసాగింది. ఆమె కర్థమయిపోతోంది. అది తన కథే! కాని....

“అంతే! పెళ్ళికొడుకు ఆవేశపడిపోయాడు. కాని వివాహం అగలేదు! అతని మనసులో ఉద్దేశమేమిటో అతని స్నేహితుడికి తెలియనేలేదు. తను ఆమె గురించి చెప్పిన విషయం విన్న తరువాత కూడా అతను వివాహం ఎలా చేసుకున్నాడో అర్థం కాలేదు. స్నేహితులంతా వివాహం జరిగిన కొద్దిసేపటికే ఎవరి వూళ్ళకు వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు.

“ఆ తరువాత పెళ్ళికొడుకు స్నేహితునికి అతని విషయాలేమీ తెలీలేదు. కాని అతనికి మానసికంగా శాంతి లేకుండా పోయింది. ఆ అమ్మాయి గురించి చెప్పి ఆమె జీవితం నాశనం చేసిన వాడినయానేమో అన్న ఆవేదన!

“ఎన్నో రోజులు గడిచిన తర్వాత హఠాత్తుగా అతనికి ఆ అమ్మాయి తారసపడింది. ఆమె మూలాన జరిగిన కథంతా తెలిసింది. నిజానికి ఆమె చరిత్ర తానుహించినట్లు అపవిత్రతతో కూడుకొన్నది కాదనీ, ఆమె కేవలం విధివంటితుడాలనీ అర్థమయిపోయింది. మరింత క్రుంగిపోయాడతను. తన మూలంగా అల్లకల్లోలమయిన ఆమె జీవితాన్ని తనే నిలబెట్టాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. వెంటనే అతని స్నేహితుని దగ్గరకెళ్ళి ఆమె కథంతా అతనికి తెలియజేశాడు. అందులో ఆమె తప్పేమీ లేదని, కనుక ఆమెను చేరదీసి జీవితం గడపమనీ అర్థించాడు. కాని అతను నిరాకరించాడు. అంతటితో అగక అవహేళన చేశాడు. అతని స్నేహితుని మనసు గాయపడింది....”

ఇక మాట్లాడలేకపోయాడు సృజన్ బాబు.

స్వరూప స్పృహ లేనిదానిలా అయిపోయింది. అతను మాట్లాడటం ఆపివేయడం కూడా గమనించలేదు. జరిగిందంతా వింటూంటే నమ్మకశక్తంకాని కథలా అనిపించసాగింది. సృజన్ బాబు నిజంగా అలా చేశాడా? ఆమెకు సృజన్ బాబుమీద కోపం రావటంలేదు. కాని ఇప్పుడు తనకీ-అతనికీ మధ్య ఉన్న ఆస్థాయతా, స్నేహం, అభిమానం-ఇవన్నీ అంతరించి పోతాయేమో అన్న భయం కలుగసాగింది.

నిజానికి ఇందులో సృజన్‌బాబు తప్పేమీ కనిపించలేదామెకి. ఆ పరిస్థితుల్లో ఎవరున్నా అలాగే చేస్తారు. కాని ఆమెను కదిలించిన విషయం సృజన్‌బాబు తనకోసం మళ్ళీ సురేంద్ర దగ్గరకెళ్ళి తిరిగి తామిద్దరినీ కలవడానికి ప్రయత్నించడం. ఎవరు చేయగలిగారీవని? సురేంద్ర ఒప్పుకోకపోతే ఒప్పుకోకపోవచ్చు. అది వేరే విషయం. కాని తను చేసింది తప్పు కాదనీ-శీలం పోగొట్టుకున్నంత మాత్రాన 'శ్రీ'ని వెలివేయాలన్న భావం కేవలం మూఢత్వమనీ మనస్ఫూర్తిగా నమ్మిందెవరూ? అఖిరికి తన తల్లిదండ్రులు కూడా తను తప్పు చేసిందన్న అభిప్రాయంతోనే ఉన్నారు. సృజన్‌బాబులాంటి సంస్కారవంతులు, విశాల హృదయం కలవారు ఎందరుంటారు? ఎన్నో సినిమాల్లో కూడా శీలం పోగొట్టుకొన్న 'శ్రీ'కి పరిష్కారం 'చావు' అని చూపుతున్నారు. ఎప్పటికీ మారుతుందీ దృక్పథం? ఏ పరిస్థితుల్లో 'శ్రీ' శీలం పోగొట్టుకోవాల్సి వచ్చిందో పాక్షికదృష్టి

లేకుండా అవగాహన చేసుకొనేదెవరు? శీలం పోగొట్టుకున్న శ్రీకి-వ్యభిచారిణికి తేడా ఎప్పటికీ తెలుసుకొంటారు.

“స్వరూపా! మీకిప్పుడు నాగురించి అంతా తెలిసిందికదా?” వణుకుతోన్న కంఠంతో అడిగాడతను.

స్వరూప ఆలోచనల్లోంచి బయటపడింది. తనేం మాట్లాడుతుందో అని ఆశ్రుతగా ఎదురుచూస్తున్న అతనిని చూస్తే జాలివేసింది.

“నాకు అర్థమయింది సృజన్‌గారూ! ఆ పెళ్ళికొడుకు సురేంద్ర అనీ-అతని ప్రాణ స్నేహితులు మీరనీ-ఆ పెళ్ళికూతురు నేనేననీ. కాని ఇందులో మిమ్మల్ని అసహ్యించుకొనేంత తప్పు మీరేం చేశారో నాకు అర్థం కావటం లేదు. నిజానికి నాకథ తెలుసుకొన్నాక నేను చేసింది తప్పుకాదనీ-నాలాంటి 'శ్రీ' కూడా అందరిలా వివాహం చేసుకొని జీవితం గడపడానికి హక్కుందనీ-అభిప్రాయపడ్డ మీ సంస్కారానికి మిమ్మల్ని నేను ఎలా గౌరవించాలో నాకు తెలీటం లేదు. ఇంతవరకూ మీలా ఆలోచించిన వారెవరూ నాకు కనిపించలేదు....”

సృజన్‌బాబు ఆమె మాటలు చకితుడయి వింటున్నాడు. అతనికి తను విన్నది యథార్థమా, కాదా అన్న అనుమానం పట్టుకొంది. స్వరూప నిజంగా ఎంత ఉన్నతురాలు? తననింకా గౌరవిస్తోందంటే అది కేవలం ఆమె బాధార్యమే!

ఇద్దరి హృదయాలూ అవ్యక్తమయిన ఆనందంతో నిండిపోయినయ్యే.

ఇద్దరి మనసులూ వర్షించిన తరువాత మేఘాల్లా తేలికయినాయ్!

పార్కంతా నిర్మానుష్యమయిపోయింది. చల్లని గాలి ఆహ్లాదంగా వీస్తోంది. టాంక్‌బండ్‌మీద వాహనాల రద్దీకూడా బాగా తగ్గిపోయింది.

హఠాత్తుగా సృజన్‌బాబుకు గుర్తుకొచ్చింది. స్వరూపకి అసలే ఒంట్లో బావుండలేదు! ఇంతవరకూ భోజనం చేయనీకుండా తను ఏమిటేమిటో మాట్లాడుతున్నాడు.

తైము చూసుకొన్నాడతను.

పది దాటిందప్పడే.

“సారీ స్వరూపగారూ! మీకు అనారోగ్యంగా ఉందన్న సంగతే మర్చిపోయి ఇంతసేపు కూర్చోబెట్టేశాను! పదండి! హోటల్లో భోజనం చేసి ఇంటికెళ్దాం!”

స్వరూప లేచినుంచుంది.

ఇద్దరూ ఆటోలో ఆబిడ్స్ చేరుకొన్నారు. రెండు మూడు హోటల్స్ తిరిగి కచివరకు ఒక హోటల్లో భోజనం దొరికింది.

ఆమెను గది దగ్గర వదలి అతను వెళ్ళిపోయాడు.

బాగా అలసిపోయి ఉండటం మూలాన వెంటనే నిద్ర పట్టేసిందామెకి. రాత్రంతా ఏవేవో విచ్చికలలు. తను నూతిలో పడిపోయి, మునిగిపోతూంటే సృజన్‌బాబు రక్షించటం-తనని పాములు కరవబోవటం-భయంకరమైన కలలతోనే రాత్రి గడచిపోయింది.

ఉదయం ఎవరో తలుపు కొట్టిన చప్పుడుకు మెలకువ వచ్చింది. త్వరగాలేచి తలుపు తీసేసరికి ఇంటి యజమాని ఎదురుగ్గా నుంచుని కనిపించాడు.

పెరుగుతున్న సంవత్సరాలు కాల్షియం-శాండ్జ్®

సంవత్సరాలు

ఒకసారి పెరుగుదల ఆగిపోతే ఎంత కాల్షియం అయినా గట్టిపళ్ళు, పటిష్టమైన ఎముకలు పెంపొందేందుకు దోహదంచేయదు.

కాల్షియం బిళ్ళలు వరుసతప్పకుండా తీసుకొనే పిల్లలు, వాటిని తీసుకొనని పిల్లలకన్న బాగా త్వరగా పెరుగుతారని ఎక్కువ బరువును గడిస్తారని శాస్త్రీయమైన పరీక్షలు నిరూపించాయి. అవును మరి పెరుగుతున్న సంవత్సరాలు కాల్షియం-శాండ్జ్ సంవత్సరాలు!
కాల్షియం-శాండ్జ్ బిళ్ళలు, ఆరోగ్యమైన పళ్ళు, పటిష్టమైన ఎముకల పెరుగుదలకు, పెంపుకూ దోహదంచేస్తాయి. విటమిన్ సి, డి, బి12తో బలపరచబడిన రాన్స్ బెర్రీ రుచిగల కాల్షియం-శాండ్జ్ బిళ్ళలు ఎంతో రుచికరమైనవి. పిల్లలు అవంటే మోజుపడతారు!
కాల్షియం-శాండ్జ్ -స్విట్జర్లాండ్ లోని శాండ్జ్ వారు రూపొందించినది. ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమమైన కాల్షియం. కాల్షియం యొక్క అదనపు పోషణ గురించిన పరీక్షలు-
డాక్టర్ డబ్ల్యు. ఆర్. ఆయ్ క్రోయిడ్ మరియు డాక్టర్ బి. జి. క్రిష్టన్ సమర్పించిన పత్రము.

మీ పిల్లలు ప్రతిరోజూ కనీసం 4 కాల్షియం-శాండ్జ్ బిళ్ళలు తీసుకోవాలి- ప్రతిసారి ట్రాజినానికి ముందు 2 బిళ్ళలు

కాల్షియం-శాండ్జ్®
గట్టి పళ్ళు, పటిష్టమైన
ఎముకల కోసం

daCunha/CS/20 K TEL

“ ఏంకావాలండీ ? ” అడిగింది స్వరూప ఆశ్చర్యంగా.
“ సీతో కొంచెం మాట్లాడాలమ్మా ! ”
“ రండి : రోపలికొచ్చి కూర్చోండి ! ”
“ ఊహ : ఫరవాలేదు ! సంగతేమిటంటే ” చెప్పడానికి తటపటాయిస్తూ అన్నాడతను.

“ నీ గదికి రోజూ ఆతనెవరో వస్తున్నాడట : ఇక్కడన్నీ సంసారుల ఇళ్ళు : అంచేత నేననేదేమిటంటే-నీది తప్పని మాత్రం అనను ! కాని, నువ్వు మరో ఇల్లెక్కడయినా చూసుకొంటే బావుంటుంది. మా సరోజ ఉన్నప్పుడు ఒక్క మగవురుగు కూడా ఇటు పక్కకు వచ్చేవారు కాదు మరి ! రేపు ఫస్టుకి ఖాళీ చేసేయ్ ఇంకా వారం రోజులు టైముంది కాబట్టి ఈరోగా తేలిగ్గా వెతుక్కోవచ్చు ! ”

నివ్వెరపోయింది స్వరూప. పక్కంటిలో నుంచి తొంగిచూస్తున్న పక్కంటామె కనిపించింది స్వరూపకి : ఇదంతా ఆమె చేసిన పనే అని కూడా అర్థమయిపోయింది.

తనా ముసలాయనకి ఏం జవాబు చెప్పాలో కూడా తెలీలేదు.
ఆతను మెట్లు దిగి వెళ్ళిపోతుంటే చూస్తూ ఊరుకుండిపోయింది.
ఇప్పుడు మరో సమస్య తలెత్తింది.

ఈ గది వదిలేస్తే ఎక్కడ ఉంటుంది ? ఇలాంటి రక్షణ, సౌకర్యాలు ఉన్న మరో గది దొరుకుతుందా ? అసలు మరో గది వెతకటం ఎలా ? తనవల్ల ఏమవుతుంది ?

ఏమో ! సృజన్ బాబుకి తెలియజేయాలి విషయం : ఆతనే తనకి సహాయం చేయాలి !

ఎలాగోలా వంట చేయటం ముగించి నాలుగు మెతుకులు ఎంగిలిపడి ఆఫీసుకి చేరుకొందామె.

తమ ఇద్దరి గురించి - చెడుగా అనుకోబోయింది-తన రూము దగ్గర ఇళ్ళవాళ్ళేనా ? రోజూ ఇద్దరూ లంచ్ కి కలసివెళ్ళటం-సాయంత్రం ఎక్కడో చోట కబుర్లు చెప్పుకొంటూ కూర్చోటం - ఆఫీస్ వాళ్ళంతరికి తెలుసు : మరి ఆఫీసంతా కూడా తమ గురించి చెడుగా చెప్పుకొంటున్నారా. ఏమో ! తనకేం తెలుస్తుంది ! ఇలాంటి విషయాలు ఎవరూ ఎదుట మాట్లాడరు. అయినా, ఎవ్వరితోనూ ఎక్కువగా మాట్లాడదనీ - కేవలం సృజన్ బాబుతోనే చనువుగా వుంటుందనీ అందరికీ తన మీద కోపంగా ఉంది.

“ హలో ! ” అంటూ సృజన్ బాబు పలకరించేసరికి తలెత్తి చూసిందామె.

25

ఆమె చెప్పిన మాటలు వింటూనే ఖిన్నుడయిపోయాడు సృజన్ బాబు. ఇప్పుడి పరిస్థితి నెలా ఎదుర్కోవాలో బొత్తిగా తెలీలేదతనికి.

గది ఖాళీచేయడం-మరో గది వెతుక్కోవడం పెద్ద సమస్యేమీకాదు. కాని అందుమూలాన తమ యిద్దరి గురించీ మాట్లాడుకొనే గాలి మాటలకు మరింత బలం చేకూరుతుండేమోనని భయం !

ఆ కారణంచేతే స్వరూపకు జ్వరం పూర్తిగా తగ్గకపోయినా ఆమె

గది వెళ్ళకుండా గడిపాడు తను.

సాయంత్రం వరకూ అదే ఆలోచనల్లో గడిచిపోయింది.

“వెళ్ళామా?” ప్రైవేటుగానే అతని దగ్గరకొచ్చి అడిగింది స్వరూప.

“మీరు వెళ్ళండి! ఇవాళ కొంచెం పని ఉంది....” అబద్ధమాడు తున్నట్లు తెలికుండా సాధ్యమైనంత మామూలుగా అన్నాడతను.

అమె వెళ్ళిపోయింది.

కొద్దిసేపటి తర్వాత తనూ లేచి ఇంటివేపు బయల్దేరేడు. స్వరూపకు అలా అబద్ధం చెప్పడం అతనికి బాధగా ఉంది. అనాలోచితంగా అనేకాడు. తామిద్దరూ కలిసి తిరగకూడదన్న అభిప్రాయంతో అమెను పంపించి వేయడానికి అలా చెప్పాడు.

కాని తీరా అమె వెళ్ళిపోయాక తను అమె ఎడల మోరమయిన తప్పు చేసినట్లు అనిపించడంతో మనసంతా కలుషితమయిపోయింది.

ఇంటికి వెళ్ళకుండానే వెనక్కు తిరిగి స్వరూప ఇంటివేపు నడిచాడతను.

అమె గది తలుపులు దగ్గరగా వేసి ఉన్నయ్.

శబ్దం కాకుండా తీసుకొని రోపలకు తొంగి చూశాడు.

స్వరూప వెనుకవేపు కిటికీ మీద కూర్చుని దిగులుగా బయటకు చూస్తోంది. అమె కళ్ళవెంటిడి జారుతోన్న కన్నీరు చారికలు కడుతోంది.

సృజన్ బాబు గుండె తరుక్కుపోయింది ఆ దృశ్యం చూసేసరికి. అకస్మాత్తుగా అతనికి అమె మీద ప్రేమ పొంగిపొరలింది.

స్వరూప తనది! అమె ఇంతవరదీకాదు! మరెవరికీ చెందదు! ఇన్నాళ్ళూ తనకామె మీద కేవలం జాలి అనే అనుకొన్నాడు. అది ఎంత తప్పుయిందీ ఇప్పుడు తెలుస్తోంది. తను స్వరూపని ప్రేమిస్తున్నాడు.

“అంతజాలీ - స్వరూప చేసింది తప్పుకాదనేంత సంస్కారమూ నీలో ఉంటే నువ్వే అమెను వివాహం చేసుకోకూడదూ?” సురేంద్ర అన్న మాటలు గుర్తుకొచ్చినయ్యతనికి.

“తప్పుక వివాహం చేసుకొంటాను సురేంద్ర! నేను మాట్లాడే ప్రతి మాట పూర్తి అర్థంతో మాట్లాడతాను! ఆచరించి చూపిస్తాను! అయినా అదృష్టవంతుడిని నేను! స్వరూప లాంటి అమ్మాయిని వివాహం చేసుకో దానికి కూడా ఎంతో అదృష్టం వుండాలి! నీలాంటి దొర్బాగ్యుడికి ఏం తెలుస్తుంది ‘ప్రీ’ విలువ?” అనుకొన్నాడతను ఆవేశంగా.

“కాని....కాని....” అతని ఆలోచనలు అగిపోయినయ్.

“ఇంతకూ స్వరూప తనను ప్రేమిస్తోందో లేదో....”

విషాదం ఆచరించిందతన్ని.

ఆ విషయమే ఆలోచించలేదుతను! స్వరూప ఎవరినయినాసరే వివాహం చేసుకొనేందుకు సిద్ధంగా వున్నట్లు - అమెకు మనసనేదేలేనట్లు భావిస్తున్నాడు తను!

ఎంత దారుణం!

అమె చుట్టూ అల్లకొన్న దురదృష్టపు పరిస్థితులను అవకాశంగా తీసుకొని అమెను వివాహం చేసుకోవాలనుకొంటున్నాడు తను.

కిటికీలో నుంచి దిగి వెనక్కు తిరిగిన స్వరూప, గడపలోనే నిలబడి

పోయి తనవంకే తదేకంగా చూస్తోన్న సృజన్ బాబుని గమనించి ఆనందంతో ఉక్కిరిబిక్కిరయిపోయింది.

అంతవరకూ అతని గురించే తలచుకొంటోంది తను.

“అలా దొంగలా వచ్చారేమిటి?” అన్నది నవ్వుతూ.

“మీకు ‘సారీ’ చెప్పడానికొచ్చాను!”

“ఎందుకు?”

“మీకు అబద్ధం చెప్పినందుకు!”

“ఎప్పుడు?”

“ఇందాక ఆఫీసు నుంచి ఇంటికొచ్చేముందు - పని ఉందని అన్నాను! కాని....”

“నాకు తెలుసులెండి! అది అబద్ధమని! ఎందుకలా చెప్పారో కూడా నాకు తెలుసు! మా ఇంటి ఓనరు అలా అన్నాడని చెప్పిందగ్గర్నొచ్చి మీరు అదోలా మారిపోవడం గమనిస్తూనే ఉన్నాను. మనిద్దరం కలిసి

అమెరికాలో గత సంవత్సరం తీసుకున్న లెక్కల ప్రకారం, ప్రతి రెండు “పెళ్ళిళ్ళలో ఒక విడాకులు” కనిపిస్తున్నట్లుగా ఒక పత్రిక వ్యాఖ్యానించింది. 1966 లోని విడాకుల కేసులకు ఇది రెట్టింపు అనీ- 1950 లోని కేసుల మీద మూడొంతులు హెచ్చు అనీ లెక్క తేల్చింది ఆ పత్రిక. ‘విడాకులు’ హెచ్చుకావడానికి కారణాలు: “మత సంబంధమైన నమ్మకాలు తగ్గి పోవడం, ‘సెక్స్’ మోజు పెరగడం, బాధ్యతలు గుర్తించకపోవడం, వివాహాన్ని ఏదో ‘అట’గా పరిగణించడం.”

తిరగకూడదనే అలా అన్నారుకదూ!” చిలిపిగా నవ్వుతూ అందామె.

ఇప్పుడతనికి స్వరూపలో ఏదో వింత అందం కనబడుతోంది. ఇన్నాళ్ళూ అమెను చూస్తున్నా ఎప్పుడూ ఇలా అనిపించలేదేతనకి!

“మరి....అంత భయపడిపోయినవారు ఇప్పుడు ఏకంగా ఇంటితెలా వచ్చారు?”

“అప్పటి ఆలోచనకీ, ఇప్పటి ఆలోచనకీ ఎంతో మార్పు వచ్చింది స్వరూపగారూ....!”

గంభీరంగా అన్నాడతను.

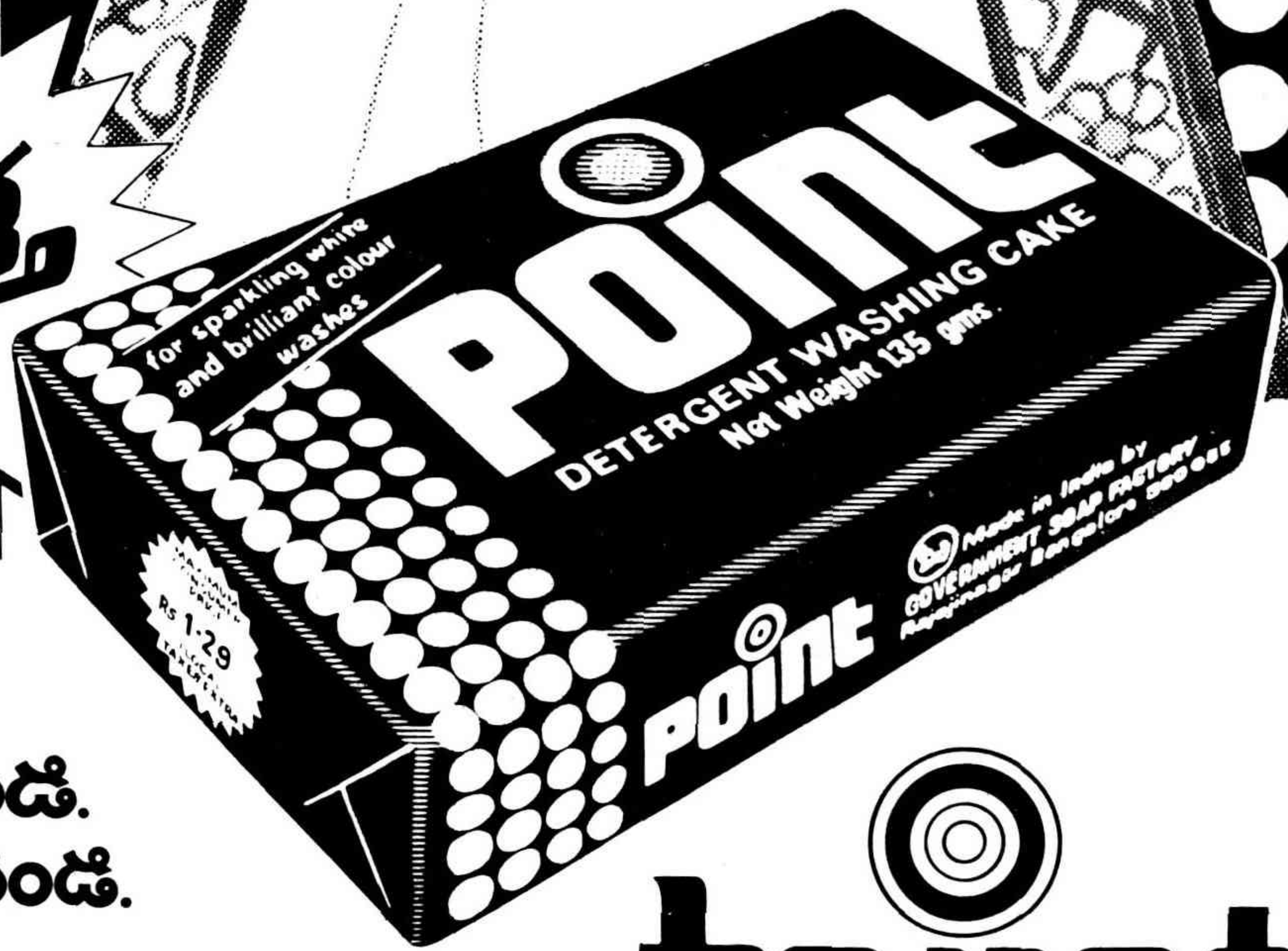
“ఏమిటో ఆ మార్పు?”

“మీరు త్వరగా ‘రెడీ’ అవుతే కానేవు అలా తిరిగొద్దాం!”

చకితురాలయి అతనివంక చూసింది స్వరూప.

“ఎక్కడికి?”

కౌత్

వెలను పరిశీలించండి.
గుణమును పరీక్షించండి.

మీ అంతట
మీరే తెలుసుకోండి.

పాయింట్
డిటర్జంట్ ఉత్తక బల్బు

② గవర్నమెంట్ సోప్ ఫ్యాక్టరీ, బెంగళూరు వారి నాణ్యమైన ఉత్పాదన.

మార్కెట్ చేయువారు: ③ మైసూర్ సేల్స్ ఇంటర్నేషనల్ లిమిటెడ్, బెంగళూరు

PDC/52 Tel

“ఎక్కడికోచోటికి! ముందిక్కడి నుంచి బయట పడదాం పదండి!”

“మీరు బయటికే తేగాని—నేను చీర మార్చుకోడానికి వీలుండదు....”
నవ్వుతూ అందామె.

“సరేలండి. మీరు ‘రెడీ’ అయ్యాక రోడ్డు మీదకు రండి! నేనీలోగా ఆటో ఏమయినా దొరుకుతుందేమో చూస్తూంటాను!” అనేసి బయటకు వెళ్ళిపోయాడతను.

చీర మార్చుకొంటూండగా పక్కంటామె లోపలికొచ్చింది.

“ఆ అబ్బాయి మళ్ళీ వచ్చాడెందుకు?” అడిగింది ఆత్రుతగా.

“ఇద్దరం నీనిమా కెడుతున్నాం” కావాలనే అబద్ధమాడింది స్వరూప.

“అతనికి పెళ్ళయిందా?”

“ఎవ్వడో అయింది!”

“మరి నీతో నీనిమాలకు తిరుగుతాడెందుకు?”

“నన్నుకూడా పెళ్ళి చేసుకొంటున్నాడు!” నవ్వాపుకొంటూ అందామె.

పక్కంటామె త్వరత్వరగా నడిచి తను ఇంట్లో కెళ్ళి రెండు తలుపులూ భక్కున వేసుకొంది. స్వరూప రోడ్డుమీద కొచ్చేసరికి సృజన్ బాబు ఆమెకోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు.

ఇద్దరూ బస్ స్టాప్ దగ్గర నిలబడ్డారు.

అయిదు నిమిషాల్లో బస్ దొరికింది.

కోటీలో బస్ దిగి నెమ్మదిగా రోడ్డుపక్కనే నడువసాగేరు. స్వరూప తనకూ పక్కంటామెకీ జరిగిన సంభాషణంతా చెబుతోంటే ఈ కొడుకున్నాడతను. నిజానికి అతని దృష్టంతా స్వరూపమీదే ఉంది. అందంగా హుందాగా ఆమె తన పక్కన నడుస్తోంటే, తనకు ఎంతో గర్వంగా ఉంది.

“నా కోసం—మరి వేరే గదేమయినా చూస్తున్నారా?” అడిగింది స్వరూప.

“చూస్తున్నాను....” ఆమెవంకే తన్మయత్వంతో చూస్తూ అన్నాడతను. ఆమె ఏమిచేమిటో మాట్లాడుతూనే ఉంది. కాని సృజన్ బాబు అదేమీ వినిపించుకోవటం లేదు! తన మనసుని ఆమె ముందు ఎలా ఉంచాలా అనేదే సమస్య అయిపోయింది. పెద్ద నగలషాపు ముందు ఆగాడతను.

“ఇక్కడ ఆగారేమిటి?” అతను చూస్తున్న వేపే తానూ చూస్తూ అందామె.

“ఒకసారి, ఆషాపులోకెళ్ళి వద్దాం పదండి!” అన్నాడతను.

ఇద్దరూ షాపులోకి నడిచారు.

“ఉంగరం కావాలి!” అన్నాడు కౌంటర్ దగ్గర కూర్చుంటూ.

స్వరూప కూడా పక్కనే కూర్చుంది. ఇప్పుడతనికి ఉంగరం దుకో ఎంత ఆలోచించినా బోధపడలేదామెకి.

రకరకాల ఉంగరాలు చూపించాడు షాపతను.

వజ్రాలతో మెరిసిపోతున్న ఉంగరం తీసి స్వరూపకు చూపుతూ “ఇదెలా ఉంది?” అని అడిగాడు సృజన్ బాబు.

“అన్నిట్లోకి ఇదే బాగుంది....” అందామె.

“ఇది పాక్ చేసి ఇవ్వండి....”

చిన్న అట్ట పెట్టెలో దాన్ని ఉంచి అందించాడు షాపతను.

దబ్బు చెల్లించి బయటకొచ్చారద్దరూ.

“ఎవరికది?” ఆత్రుతగా అడిగింది స్వరూప.

“మావాళ్ళకు లెండి!” చాటవేస్తూ అన్నాడతను.

“కాంతికా?”

“ఉహూ! కాదు! అంతకంటే ముఖ్యమయిన వాళ్ళకు!”

చప్పున స్ఫురించింది స్వరూపకు.

ఒకవేళ అతనికెవరయినా ప్రేమికురాలుందేమో! ఇంతకాలం ఇతనినెవ్వరూ ప్రేమించకుండా ఎలా వుండగలరు?

“ఓహో! అర్థమయింది....” అందామె నవ్వుతూ.

సృజన్ బాబు తడబడ్డాడు.

“అంటే....ఎవరనుకొంటున్నారు?” ఆమెకు తెలిసిపోయిందేమో అన్న భయంతో అడిగాడతను.

“నేను చెప్పను! మీరే చెప్పండి!” నిగ్గుపడుతూ అందామె.

ఇద్దరూ ఓ ఖరీదయిన హోటల్లోకి నడిచారు.

లోపల ఇంచుమించుగా చీకటిగా ఉన్నట్లు వెలుగుతున్నాయ్ లైట్లు. ఎయిర్ కండిషన్స్ అవడంవల్ల చాలా చల్లగా ఉంది. ఇంచుమించుగా నిండి పోయింది—అంత పెద్ద హాలు కూడా! ఎక్కువగా జంటలే కనబడుతున్నాయ్. ఓమూలగా ఖాళీగాఉన్న టేబుల్ దగ్గరకు తీసుకెళ్ళాడు—హోటల్ సూపర్ వైజర్.

తెల్లని డ్రస్ వేసుకున్న బేరర్ వచ్చి, ఒక అందమైన మెనూకార్డ్ ని సృజన్ బాబు ముందుంచాడు. అదిచూపి ఏవేవో అర్థరిచ్చాడు సృజన్ బాబు.

ఆ వాతావరణం ఎంతో ఆహ్లాదంగా ఉన్నట్లు అనిపించింది స్వరూపకి.

తనకి జీవితంలో ఇంకే కొరికా లేదు. ఈ ఉద్యోగం ఖాయమయి, సృజన్ బాబు సాన్నిధ్యం శాశ్వత మయితే అంతే చాలు!

కాని ఇది సాధ్యమేనా?

ఉద్యోగం సంగతి తనకు తెలీదు. కాని సృజన్ బాబు సాన్నిధ్యం—ఎంతకాలం సాధ్యమవుతుంది? అతనికి వివాహం అవుతుంది. అప్పుడూ తనతో ఇంత చనువుగా, ప్రేమగా ఉంటాడా?

ఊహా! ఎంతమాత్రం సాధ్యం కాని విషయం అది.

“స్వరూపా!” నెమ్మదిగా గుసగుస లాడుతున్నట్లు విలిచాడతను.

అతని వంక చూసింది స్వరూప.

“మీరు....ఇవాళ....ఎంతో అందంగా కనిపిస్తున్నారు....”

నిగ్గుపడింది స్వరూప. ఆమెకు కొంచెం భయం కూడా వేసింది.

అనుమానం లేదు! అతను తనని ప్రేమిస్తున్నాడు.

ప్రేమికులయితే తప్ప మరెవరు చెప్తారీ విషయం?

మరెవరికి ‘ప్రీ’ అంత అందంగా కనబడుతుంది?

“స్వరూపా!” ఆమెకు మరింత దగ్గరగా జరిగి అన్నాడతను.

అతని గొంతులో, అతని ప్రవర్తనలో ఏదో కొత్తదనం—కొత్త అనుభూతి!

“ఇవాళ నేనో ముఖ్యమయిన నిర్ణయానికొచ్చాను స్వరూపా! నాజీవితంలోనే ఇది మరపురాని రోజుగా భావిస్తున్నాను....” [నశేషం]

పాకిస్తాన్ నైతిక పాలన :

పాకిస్తాన్లో పరిస్థితులు మారిపోయాయి. కొన్ని నెలల క్రితం పాకిస్తాన్ జాతీయ సభకు ఎన్నికలు జరిగి పీపుల్స్ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చింది. భుట్టో ప్రధాని అయ్యారు. అయితే ఆ ఎన్నికలు సక్రమంగా జరగలేదని ప్రతి పక్షాలు తీవ్రమయిన ఆందోళన కొనసాగించాయి. ఆ ఆందోళనను అణచడానికి ప్రభుత్వం తీవ్ర చర్యలు తీసుకుంది. ఎందరో మరణించారు. ఇంతలో నైన్యం జోక్యం చేసుకుని ప్రధానితో సహా పీపుల్స్ పార్టీ నాయకులను, ప్రతిపక్షాల నాయకులను అరెస్టు చేసి, అధికారాన్ని స్వీకరించింది.

అక్టోబరులో పాకిస్తాన్లో ఎన్నికలు జరుగుతాయని నైన్యాధికారులు ప్రకటించారు.

నైతిక ప్రభుత్వానికి నాయకుడయిన జనరల్ జియా పాకిస్తాన్లో నేరగాళ్ళను తీవ్రంగా దండిస్తామని హెచ్చరిక చేశారు.

అవిభక్త భారతదేశం నుంచి 1947లో విడిపోయిన పాకిస్తాన్ ముప్పు సంతకాల చరిత్ర ఎప్పటికప్పుడు మారుతూనే వుంది. పాతిక సంవత్సరాల తర్వాత పాకిస్తాన్లోని తూర్పు ప్రాంతం బంగ్లాదేశ్ గా విడిపోయింది. అయూబ్ ఖాన్ నియంతృత్వమూ, ఆ తర్వాత యాహ్యూఖాన్ అవలంబించిన ధోరణి పాకిస్తాన్లో ప్రజాస్వామ్యం తిరిగి రాదనే నమ్మకాన్నే కలిగించాయి. యాహ్యూ ఖాన్ తర్వాత భుట్టో పాకిస్తాన్లో నైతిక పాలన బదులు పౌర పాలన ప్రవేశపెట్టాడు. అయితే భుట్టో వ్యవహరించిన విధానాన్ని 'ప్రజాస్వామ్య నియంతృత్వం'గా కొందరు పేర్కొనేవారు.

కాశ్మీర్ లో ఎన్నికలు

కాశ్మీర్ కథ చాలా చిత్రమయినది. భారత దేశంలో ఒక రాష్ట్రమయిన కాశ్మీర్ తక్కిన రాష్ట్రాలకన్న భిన్నమయినది. మన రాజ్యాంగంలోని 370 ప్రకరణం ప్రకారం భారత పార్లమెంట్ కి కాశ్మీర్ విషయంలో రక్షణ, విదేశా వ్యవహారాలు, కమ్యూనికేషన్ లో మటుకే అధికారం వుంటుంది.

ఈ దృష్ట్యా కాశ్మీర్ లోని ఎన్నికలకు ఎప్పుడూ ప్రాధాన్యం వుంటుంది. ఈ సారి కాశ్మీర్ లో ఎన్నికలు ఉద్రేకపూరిత వాతావరణంలో జరిగాయి. నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ కి కాశ్మీర్ లోయలోని 42 అసెంబ్లీ స్థానాలలో 36 స్థానాలు లభించాయి.

జమ్మూ ప్రాంతంలో 32 స్థానాలలో ఏడు లభించాయి. నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ నాయకుడు షేక్ అబ్దుల్లా. భారత రాజ్యాంగంలోని 370వ ప్రకరణం రద్దు చేస్తారనే భయాన్ని అబ్దుల్లా అప్పుడప్పుడు ప్రకటిస్తూ వుంటారు; అలా రద్దయితే కాశ్మీర్ భారతదేశం నుంచి విడిపోతుందని అబ్దుల్లా అంటూ వుంటారు. భారత ప్రభుత్వం అటువంటి భయం వుండనక్కరలేదని అబ్దుల్లాకు హామీ ఇచ్చింది. షేక్ అబ్దుల్లా కాశ్మీర్ ముఖ్యమంత్రిగా పదవి స్వీకరించారు.

పశ్చిమ జర్మనీలో వనితలు :

చక్కగా చదువుకుని ఏదో సాధించగలమనే నమ్మకం వున్న వనితలను ఈ మధ్య పశ్చిమ జర్మనీలో వివిధ రాజకీయ పక్షాలు తమ పక్షన కలుపుకుంటున్నాయి. రాజకీయాలలో వనితలు పురుషులకు తాము ఏ విధంగానూ తీసిపోమని నిరూపించుకోగలుగుతున్నారు. పశ్చిమ జర్మనీ పార్లమెంట్ లో ('బండెస్టాగ్') సభ్యులుగా వున్న వనితల సరాసరి వయసు 30. వీరిలో చాలా మంది కన్యలు; తక్కిన వారు ఇంకా పిల్లలు లేని గృహిణులు. 'పార్లమెంట్ అనే నందన వనంలో వుండవలసిన చెట్లుకావు' అని ఈ వనితలను ఆక్కడ కొన్ని పత్రికలు వర్ణిస్తున్నాయి. గడచిన ఎన్నికలలో 220 లక్షల మంది వనితలు వోటింగ్ లో పాల్గొన్నా, కేవలం 38 మందే పార్లమెంట్ కి ఎన్నికయ్యారు. ప్రభుత్వం నెలకొల్పిన ఒక పరిశీలనా సంఘం వనితల స్థితిగతుల గురించి పరిశీలించి తన నివేదిక సమర్పించింది. వనితలు ముందడుగు వేయక పోవడానికి నాలుగు ప్రధాన కారణాలను ఆ సంఘం పేర్కొంది.

సీట్ :

'ఆగ్నేయాసియా సందిసంస్థ' పేర 1954

నెపైంబర్ 8న మనిలాలో ఆస్ట్రేలియా, ఫ్రాన్స్, న్యూజిలాండ్, పాకిస్తాన్, ఫిలిప్పీన్స్, థాయిలాండ్ బ్రిటన్, అమెరికా దేశాలు ఒక ఒప్పందం మీద సంతకాలు పెట్టాయి. ఆగ్నేయాసియాలోని దేశాలు తమను రక్షించుకోవడమూ, ఆసియాలో కమ్యూనిజం వ్యాపించకుండా తగిన చర్యలు తీసుకోవడమూ ఆ ఒప్పందంలో ప్రధానాంశాలు. ఈ 'సౌత్ ఈస్ట్ ఏషియా ట్రీటీ ఆర్గనైజేషన్'ను 'సీట్' గా పేర్కొంటూ ఉంటారు.

ఈ 'సీట్' జూన్ 30 న అంతమయింది. ఈ కూటమిలో సభ్యత్వం వున్న దేశాలన్నీ 'సీట్' అంతం కావాలని కోరడం విశేషం. పేరుకు 'ఆగ్నేయాసియా సంది సంస్థ'గా ఇది చలామణి అయినా ఇందులో రెండు ఆగ్నేయాసియా రాజ్యాలే-(ఫిలిప్పీన్స్, థాయిలాండ్) సభ్యత్వం కలిగి వుండేవి. వియత్నాం యుద్ధంలో 'సీట్' రంగు బయటపడిందని రాజకీయ విమర్శకులు పేర్కొనేవారు. అయితే ఫ్రాన్స్, పాకిస్తాన్లు అనుసరించిన వైఖరి వలన 'సీట్' దేశాలన్నీ యుద్ధంలోకి ప్రవేశించలేదు. ఆ సమయంలోనే ఈ కూటమిలో చీలిక వచ్చింది. 1970 లో ఫ్రాన్స్, 1973 లో పాకిస్తాన్ - 'సీట్' నుంచి బయటకు వచ్చాయి. 1975 లో 'సీట్'ని రద్దు చేయాలన్న నిర్ణయం జరిగింది.

రాష్ట్రపతి ఎన్నిక

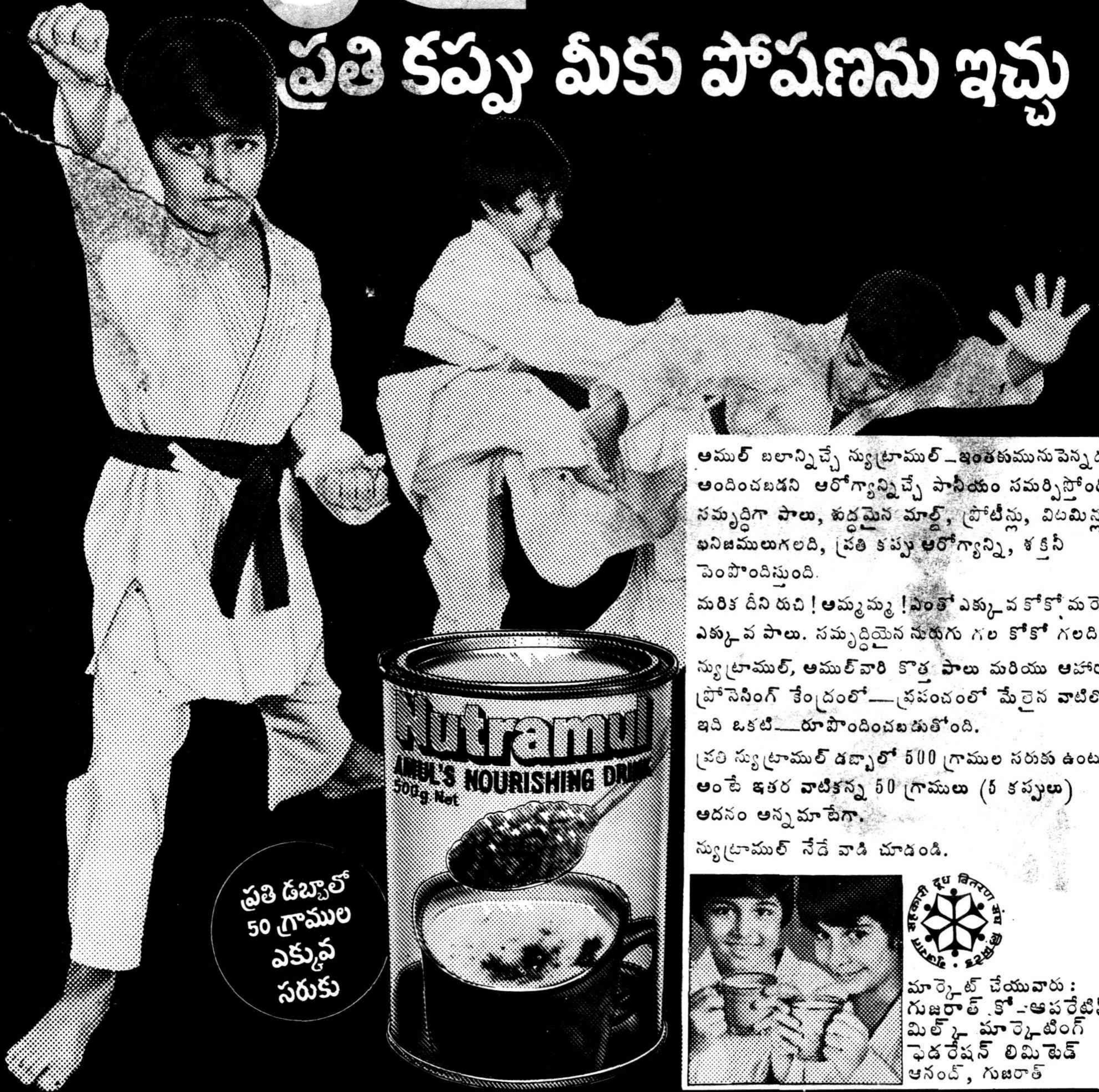
భారతదేశంలో ఆత్యున్నత పదవి రాష్ట్రపతి పదవి. రాష్ట్రపతినే మొదటి పౌరుడిగా వ్యవహరిస్తారు. భారతదేశ రాష్ట్రపతి పదవిని ఇదివరలో నిర్వహించిన వారిలో కీ. శే. సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్, శ్రీ వరహగిరి వెంకటగిరి ఆంధ్రులు. ఇప్పుడు మరొక ఆంధ్ర ప్రముఖుడు శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డి ఈ పదవికి ఎన్నిక అయ్యారు.

కొత్తది!

అముల్ మాల్ట్-కోకో పానీయం

స్వత్రాముల్

ప్రతి కప్పు మీకు పోషణను ఇచ్చు

ప్రతి డబ్బోలో
50 గ్రాముల
ఎక్కువ
సరుకు

అముల్ బలాన్నిచ్చే స్వత్రాముల్ - ఇంతకుమునుపెన్నడూ అందించబడని ఆరోగ్యాన్నిచ్చే పానీయం సమర్పిస్తోంది. సమృద్ధిగా పాలు, శుద్ధమైన మార్ట్, ప్రోటీన్లు, విటమిన్లు, ఖనిజములుగలది, ప్రతి కప్పు ఆరోగ్యాన్ని, శక్తిని పెంపొందిస్తుంది.

మరిక దీని రుచి! అమ్మమ్మ! పంత్ ఎక్కువ కోకో మరెంతో ఎక్కువ పాలు. సమృద్ధియైన నురుగు గల కోకో గలది.

స్వత్రాముల్, అముల్ వారి కొత్త పాలు మరియు ఆహారాల ప్రోసెసింగ్ కేంద్రంలో - ప్రపంచంలో మేలైన వాటిలో ఇది ఒకటి - రూపొందించబడుతోంది.

ప్రతి స్వత్రాముల్ డబ్బోలో 500 గ్రాముల సరుకు ఉంటుంది. అంటే ఇతర వాటికన్న 50 గ్రాములు (5 కప్పులు) అదనం అన్నమాటేగా.

స్వత్రాముల్ నేడే వాడి చూడండి.

మార్కెట్ చేయువారు :
గుజరాత్ కో-ఆపరేటివ్
మిల్క్ మార్కెటింగ్
ఫెడరేషన్ లిమిటెడ్
ఆనంద్, గుజరాత్

ಎಂ.ರಾ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ನಾಟ್ಯಂ

Free Rama Book House
Due Stand. ADILABAD - 504 001

“పరిగా...గా..గా ఉప్పుప్పుగా”

"హాం హరిగణ్ హాం హియ్ హియ్ గా"

విడిగా
అమ్మ బిడవు—
అనుకరణలుంటాయి...
జాగ్రత్త!

everest/929/pp-tl

వరల్డ్ సెలక్షన్ బహుమతి విజేత